

อศ
๖๕๖๓๗
๒๕๓๕

Abdul Moeed

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961115774

ที่ระลึกในงาน

พระราชทานเพลิงศพ

นายวิเชียรโชติ วิศวโยธิน

ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร

วันจันทร์ที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

รับเรื่อง ๑๐๐๑
(หมบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๓๕๑๗๓

สำนักพระราชวัง

๔ ธันวาคม ๒๕๖๕

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ นายวิเชียรโชติ วิสวโยธิน ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร

วันจันทร์ ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๗.๓๐ น.

กรมวัง

บุญสม/พิมพ์/วิชัย/ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ นายวิเชียรโชติ วิสวโยธิน
	เพื่อทราบ.	

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

ขบปัดห้องสมุดรัฐสภา

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อนายวิเชียรโชติ วิสวโยธิน ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๒ ความทราบฝ่าละอองพระบาทสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพวงมาลาวางหน้าศพ และเมื่อถึงวาระที่จะรับพระราชทานเพลิงในวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ได้ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินมาในการพระราชทานเพลิงศพ พระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ข้าพระพุทธเจ้า และสมาชิกสกุลวิสวโยธินทุกคน ขอกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทด้วยความปลื้มปิติ และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น และจะขอจดจำรำลึกไว้เป็นสิริมงคลแก่ตระกูลด้วยความจงรักภักดีตลอดไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า นางสุพรรณิ วิสวโยธิน

สารบัญ

	หน้า
ประวัติ.....สุพรรณิ วิศวโยธิน	๑
“นายห้างวิเชียร” ผู้ปิดทองหลังท้าว.....สรรพสิริ วิรยศิริ	๔
ไม้ตัดไทย.....บรรจง เขียนศิริธรรม	๗
ศิลปะไทย.....นายเลิศ พ่วงพระเดช	๒๙

สงวนลิขสิทธิ์
สงวนลิขสิทธิ์

นายวิเชียรโชติ วิศวโยธิน

ชาติะ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

มรณะ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๒

ประวัติ

คุณวิเชียรโชติ วิสวโยธิน เกิดเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ณ บ้านตำบลตลาดน้อย อ. สัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ บุตรนายชวย นางม่วง ซึ่งเป็นครอบครัวช่างทำทองที่มีฝีมือเยี่ยมเป็นที่นิยมของชาวตลาดน้อยในสมัยนั้น มีน้องร่วมบิดามารดา ๑ คน ชื่อ มานิตย์ (มณีโชติ) ถึงแก่กรรม

คุณวิเชียรโชติ จบประโยคมัธยมศึกษาจากโรงเรียนวัดประทุมคงคา ได้เคยเล่าให้ฟังว่า เมื่อสมัย ๗๐ ปีมาแล้ววิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนวัดประทุมคงคานั้นสอนโดยชาวอังกฤษ ทำให้เจ้าตัวมีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษดี ประกอบกับเป็นผู้ที่มีความสนใจทางด้านวิทยุและไฟฟ้ามาก จึงได้ลงทุนสั่งซื้อตำราวิทยุและไฟฟ้าจากต่างประเทศศึกษาด้วยตนเอง ในขณะเดียวกันก็ได้สมัครเรียนวิชาวิทยุทางไปรษณีย์กับโรงเรียนในประเทศอังกฤษ และจากสถาบัน Radio and Television Institute ในประเทศสหรัฐอเมริกาควบคู่ไปด้วย

ต่อมาคุณวิเชียรโชติได้เดินทางไปศึกษาเพิ่มเติมทางด้านเครื่องส่งและเครื่องรับวิทยุที่ประเทศสิงคโปร์ เมื่อเดินทางกลับประเทศไทยก็ได้ประกอบเครื่องรับวิทยุขึ้นเครื่องหนึ่ง โดยมีลำโพงแยกจากตัวเครื่องรับและนำไปติดตั้งให้ชาวบ้านย่านตลาดน้อยได้รับฟังรายการจากสถานีวิทยุ ๗ P.J. ของทางราชการ ซึ่งทำการออกอากาศอยู่ที่ตำบลศาลาแดง (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของโรงเรียนเตรียมทหาร) สร้างความตื่นเต้นให้แก่ชาวตลาดน้อยในสมัยนั้นไม่น้อย

เมื่ออายุครบ ๒๐ ปี ได้เข้ารับราชการทหารในกองเสนารักษ์ เมื่อปลดประจำการแล้วได้มาประกอบอาชีพด้านเครื่องฉายภาพยนตร์และเครื่องเสียง ในสมัยนั้นมีโรงภาพยนตร์ของชาวต่างประเทศอยู่หลายแห่ง นายวิเชียรโชติได้ถูกว่าจ้างให้เป็นนายช่างประจำโรงภาพยนตร์ ครั้นสงครามโลกครั้งที่สองเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งชื่อว่า คณะกรรมการควบคุมทรัพย์สินคนต่างด้าวบางจำพวกในภาวะคับขัน คณะกรรมการชุดนี้ได้ขึ้นอยู่กับกองภาพยนตร์ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ มีหน้าที่ควบคุมโรงภาพยนตร์ต่าง ๆ ที่เป็นของชนชาติอังกฤษ ฮอลันดา และสิงคโปร์ไว้ทั้งหมด นายวิเชียรโชติจึงได้เข้าทำงานอยู่กับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายช่างใหญ่ควบคุมโรงภาพยนตร์ทั้งหมดในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด จนกระทั่งสงครามเลิก คณะกรรมการฯ ชุดนี้ได้สลายตัวพร้อมกับคืนกิจการภาพยนตร์ให้เจ้าของเดิมไป

หลังจากนั้นคุณวิเชียรโชติจึงได้เปลี่ยนอาชีพใหม่ ครั้งแรกได้เดินทางไปประเทศอังกฤษ เพื่อฝึกอบรมและขอเป็นตัวแทนจำหน่ายเครื่องรับวิทยุ เครื่องสื่อสารต่าง ๆ จากบริษัท PYE แห่ง

Cambridge ประเทศอังกฤษ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ก่อตั้งบริษัทวิเชียรวิทยุและโทรภาพ ขึ้นที่ถนนสุรวงศ์ ระหว่างที่อยู่ประเทศอังกฤษ คุณวิเชียรโชติได้ดูรายการโทรภาพ (ต่อมาเรียกว่า โทรทัศน์) ซึ่งแพร่ภาพออกอากาศในประเทศอังกฤษในขณะนั้น และเกิดมีความคิดว่าน่าจะได้มีการนำโทรภาพนี้เข้าไปเผยแพร่ในเมืองไทยให้ประชาชนคนไทยได้ชมกันบ้าง จึงได้นำเรื่องปรึกษากับคณะกรรมการบริหารของบริษัทวิเชียรฯ และบริษัท PYE ว่าควรนำเครื่องส่งและเครื่องรับโทรทัศน์มาติดตั้งให้คนไทยได้ชมก่อน เพื่อเป็นแนวทางให้รัฐบาลจัดหามาใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและแพร่ข่าวสารสู่ประชาชน บริษัท PYE ก็เห็นชอบด้วยจึงได้นำเครื่องส่งโทรทัศน์ขนาดเล็กพร้อมอุปกรณ์ เสาอากาศ และเครื่องรับ เข้ามาติดตั้งที่ชั้นบนสุดของอาคารศาลาเฉลิมกรุง และได้ทำการแพร่ภาพออกอากาศเป็นภาพขาว-ดำเป็นครั้งแรกในเดือนกรกฎาคมปีเดียวกัน ได้ทำการติดตั้งเครื่องรับโทรทัศน์ในท่าเทียบให้คณะรัฐบาลได้ชม หลังจากนั้นรัฐบาลจึงได้ดำริให้มีกิจการส่งโทรทัศน์ขึ้นในประเทศไทย โดยมีคุณสรพรสิริ วิริยศิริ เป็นผู้สันักตกรณีนในขณะนั้น

บริษัทวิเชียรวิทยุและโทรภาพ จำกัด ได้ดำเนินกิจการอยู่ระยะหนึ่ง ผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ ไม่ประสงค์จะดำเนินงานต่อจึงเลิกกิจการไปในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ คุณวิเชียรโชติได้เปิด “ห้างหุ้นส่วนจำกัดวิเชียรพัฒนา” ขึ้น ณ ถนนสีพระยา เพื่อเป็นศูนย์บริการวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งขณะนั้นมีผู้ใช้เครื่องรับโทรทัศน์กันมากแล้ว ตลอดระยะเวลาที่ประกอบอาชีพทางด้านวิทยุและโทรทัศน์ คุณวิเชียรโชติมีความมุ่งมั่นที่จะให้เทคนิคการส่งวิทยุโทรทัศน์พัฒนาการไปในระบบที่ถูกต้อง ในเรื่องนี้คุณสรพรสิริได้กรุณาเขียนบทความเป็นที่ระลึกถึงผลงานของคุณวิเชียรโชติในฐานะผู้ที่มีความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก และได้นำลงไว้พร้อมกับประวัตินี้แล้ว

ในปี ๒๕๑๐ ห้างฯ วิเชียรพัฒนาได้ทำการติดตั้งเครื่องส่งโทรทัศน์ ขนาด ๑๐ กิโลวัตต์ ระบบ ๖๒๕ เส้น ๕๐ ไซเกิล ให้แก่กรมประชาสัมพันธ์ ที่ตำบลคอหงษ์ อ. หาดใหญ่ จ. สงขลา นับว่าเป็นสถานีแรกที่ใช้ระบบนี้ ต่อมาสถานีโทรทัศน์อื่น ๆ จึงได้เปลี่ยนเป็นระบบ ๖๒๕ เส้นทั้งหมด และการแพร่ภาพก็ได้พัฒนาจากภาพขาวดำเป็นภาพสีด้วยระบบ ๖๒๕ เส้นทั้งสิ้น นำความปลื้มปิติมาสู่คุณวิเชียรโชติเป็นอย่างยิ่ง

คุณวิเชียรโชติเป็นผู้ที่มีความนิยมชมชอบในประดิษฐ์กรรมทุกประเภทที่สร้างขึ้นด้วยความประณีตและชาญฉลาด ไม่เฉพาะแต่เครื่องอิเล็กทรอนิกส์หรือรถยนต์ซึ่งเป็นของรักของหวงและให้ความสนใจอย่างยิ่งมาตลอดชีวิตเท่านั้น ยังเป็นผู้ที่มีความสนใจและเข้าใจในงานศิลปะประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโบราณวัตถุหรือศิลปะวัตถุในยุคใด ๆ ของชาติใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปะไทย นอกเหนือไปจากจิตรศิลป์ประเภทอัญมณีและเครื่องประดับที่ได้เคยพบเห็นมาแต่เยาว์วัย เมื่อราวปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้มีโอกาสพบกับอาจารย์เลิศ พ่วงพระเดช ซึ่งในขณะนั้นมีอายุกว่า ๙๐ ปีแล้ว และเป็นศิษย์คนสุดท้ายของพระอาจารย์อิน หรือขรัวอินโข่ง จิตรกรและศิลปินผู้มีชื่อเสียงในยุค

ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ คุณวิเชียรโชติมีความชื่นชมในฝีมือของอาจารย์เลิศเป็นอย่างมาก เพราะมีลักษณะผสมผสานกันระหว่างศิลปะไทยสกุลช่างกรุงเทพฯ และศิลปะไทยสกุลช่างเพชรบุรีอย่างงดงามเหมาะสม และได้สนับสนุนการจัดพิมพ์ตำราของอาจารย์เลิศขึ้นเพื่อเผยแพร่ ซึ่งในโอกาสรับพระราชทานเพลิงศพ จึงได้ขออนุญาตทายาทจัดพิมพ์ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ร่วมกับบทความเรื่องไม้ตัดไทย ของ ดร. บรรจง เทียนสงรัสมิ ผู้เป็นบุตรเขย เพราะเป็นศิลปะอีกแขนงหนึ่งซึ่งเป็นที่สนใจและชื่นชอบอย่างมากของผู้ชายชนม์ และได้นำมาพิมพ์ร่วมกันไว้

ด้วยความเป็นผู้ที่มีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ที่ละเอียดอ่อนอย่างลึกซึ้งนี้เอง ทำให้คุณวิเชียรโชติสนใจศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวิทยาศาสตร์และศิลปะด้วยตนเองอย่างกว้างขวาง ในบางเรื่องก็เป็นสิ่งที่ก้าวหน้าเกินกว่าเวลา เช่น คุณวิเชียรโชติคงจะพอใจเป็นอย่างมากหากได้ทราบว่าในปัจจุบันโทรศัพท์มือถือเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะเมื่อประมาณ ๑๕ ปีมาแล้วคุณวิเชียรโชติได้พยายามอย่างยิ่งที่จะนำการสื่อสารประเภทนี้มาสู่เมืองไทย เหมือนกับที่ได้เคยนำโทรทัศน์เข้ามาเผยแพร่เมื่อ ๔๐ ปีก่อน แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะในเวลานั้นธุรกิจการค้าในประเทศไทยยังมิได้ขยายตัวกว้างขวางถึงเพียงนี้ ทั้งหน่วยราชการและเอกชนก็ยังไม่เห็นความสำคัญในเครื่องมือสื่อสารประเภทนี้

คุณวิเชียรโชติเป็นผู้หนึ่งที่มองเห็นความสำคัญในวิชาแพทย์ การรักษาพยาบาล รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการแพทย์มาก ได้เคยบริจาคเงินให้สภากาชาดไทย บริจาคเตียงคนไข้ให้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ บริจาคอุปกรณ์การแพทย์ให้แก่โรงพยาบาลรามารัตนบุรี และได้บริจาคร่างกายของตนเองให้แก่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อการศึกษาของนักศึกษาวิชาแพทย์ นับว่าเป็นการบริจาคครั้งสุดท้ายและสำคัญที่สุดในชีวิตของคุณวิเชียรโชติ เมื่อเสร็จสิ้นการศึกษาของนักศึกษาแล้วมหาวิทยาลัยได้คืนร่างให้ทายาทรับมาบำเพ็ญกุศลและรับพระราชทานเพลิงศพตามประเพณีต่อไป

คุณวิเชียรโชติ ได้ป่วยด้วยโรคหัวใจและปอด และได้เสียชีวิตที่โรงพยาบาลพญาไท ๒ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๒ รวมอายุได้ ๘๐ ปี มีบุตรและธิดา ๖ คน คือ

๑. นายวิษข วิศวโยธิน
๒. นายเวช วิศวโยธิน
๓. นางจิรวรรณ เทียนสงรัสมิ
๔. นางรวีวงศ์ วิศวโยธิน
๕. พ.ต. อธิยา วิศวโยธิน
๖. นายเชมทัต วิศวโยธิน

สุพรรณณี วิศวโยธิน

"นายห้างวิเชียร" ผู้ปิดทองหลังทีวี่

คนที่ทำคุณงามความดีโดยไม่คำนึงถึงการสวดดียกย่อง เราเรียกกันว่าเป็น “ผู้ปิดทองหลังพระ” หมายถึงคนที่เอาทองไปปิดข้างหลังองค์พระปฏิมาเพื่อให้สูกปลั่งงามไปทั้งองค์โดยไม่เจาะจงปิดทองเฉพาะด้านหน้าองค์พระที่มีคนเห็นเพื่อแสดงว่าคุณปิดใจบุญสุนทานเท่านั้นไม่

ผมเห็นว่าคุณวิเชียรโชติ วิสวโยธิน เป็นคนประเภทชอบ “ปิดทองหลังพระ” คนหนึ่ง เมื่อจะกล่าวถึงคุณงามความดีของท่านซึ่งผมเรียกว่า “นายห้างวิเชียร” ด้วยความเคารพรักตลอดมา ผมจึงอยากจะเรียกนายห้างวิเชียรว่า “ผู้ปิดทองหลังทีวี่”

นายห้างวิเชียรอยู่ในวงการที่เกี่ยวข้องกับกิจการสื่อสารมวลชนตลอดมาเช่นเดียวกับผม เพียงแต่ว่าอยู่คนละสาขาคนละด้าน ขณะที่ผมอยู่ทางด้านผู้ปฏิบัติและบริหารงานสื่อสารมวลชน นายห้างวิเชียรทำงานทางด้านธุรกิจเกี่ยวกับการผลิตหรือจัดอำนวยอุปกรณ์ทั้งหลายที่ใช้ในงานสื่อสารมวลชนมาโดยตลอด

ผู้อยู่ในแวดวงธุรกิจที่ผลิตหรือจัดหาอุปกรณ์เพื่อใช้ในกิจการสื่อสารมวลชนตั้งแต่ต้นที่มีกำเนิดขึ้นในเมืองไทยจนถึงในปัจจุบันมีอยู่มากมาย แต่ที่ผมรู้จักมักคุ้นจนเกิดความเคารพรักจริงใจในความเป็น “ผู้ปิดทองหลังพระ” มีอยู่ไม่กี่ท่าน ท่านแรกอยู่ในวงการวิทยุที่ผมเรียกว่า “นายห้าง อับดุลราฮิม” ท่านที่สองอยู่ในวงการภาพยนตร์คือ “นายห้างอริยะภาพ—สังเวียร รอดบุญ” และท่านสุดท้ายในวงการทีวี่ คือ “นายห้างวิเชียร” นี้แหละ

ทั้งสามท่านนี้ผมถือว่าเป็น “ปูชนียบุคคล” ทางด้านธุรกิจของวงการสื่อสารมวลชนทั้งสามแขนง ด้วยความเหมือนกันในคุณสมบัติสามประการที่ผมถือว่าเป็นสิ่งอื่นใดในแวดวงธุรกิจสื่อสารมวลชน ได้แก่ ความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์ ความจริงจัง และความจริงใจ

ในที่นี้ผมจะขอกล่าวจำเพาะเจาะจงแต่ปูชนียบุคคลทางด้านธุรกิจทีวี่ในทัศนะของผม คือ คุณวิเชียรโชติ วิสวโยธิน

ผมเคยทราบคุณสมบัติในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนายห้างวิเชียรมาตั้งแต่ครั้งที่ร่วมคิดกับเพื่อนร่วมงานผู้อาวุโส “นายช่างจ้าน ตันทโกสัย” รวบรวมนักวิทยุตั้งสมาคมวิทยุขึ้นเมื่อกว่าสี่สิบปีมาแล้ว และต่อมาเมื่อผมมีโอกาสไปข้องแวะสัมพันธ์กับโรงภาพยนตร์หลายแห่งในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ผมก็ได้มีโอกาสล่วงรู้ถึงความสามารถในงานด้านธุรกิจภาพยนตร์ของนายห้างวิเชียรอีกหลายประการ

ระหว่างปี ๒๔๙๔ ขณะที่ผมไปดูงานและศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์อยู่ที่สหรัฐอเมริกา ก็ได้ทราบว่ารัฐบาลได้มีมติให้จัดตั้งกิจการวิทยุโทรทัศน์ขึ้นในรูปแบบ

ของบริษัทจำกัดที่มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ เพราะมีองค์กรของทางราชการเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด เรียกว่า “บริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด” และให้ดำเนินการเรียกประกวดราคาจัดซื้อเครื่องส่งวิทยุโทรทัศน์ ตามที่คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญที่รัฐบาลตั้งขึ้นเห็นว่าเหมาะสมที่สุดสำหรับใช้ในเมืองไทย

ผมไม่ค่อยทราบเรื่องราวในตอนนั้นเพราะยังอยู่ในต่างประเทศ แต่เท่าที่ทราบจากคุณ รัชชศักดิ์ วัฒนพานิช กับคุณเกรียงไกร ชิวะปรีชา ที่ไปดูงานโทรทัศน์ที่นิวยอร์ก หรือคุณธนะ นาคพันธุ์ ซึ่งภายหลังได้เป็นผู้บุกเบิกด้านช่างโทรทัศน์คนสำคัญท่านหนึ่ง ทำให้ได้รู้ว่าทางเมืองไทย กำลังตื่นตัวอย่างยิ่งที่จะให้มีสื่อสารมวลชนแขนงใหม่ที่ให้ความมีตากีฬย์แก่ประชาชนเพิ่มขึ้นจากความมีหุทธิพิทย์ที่ได้จากวิทยุกระจายเสียงมาแล้วกว่ายี่สิบปี

ข่าวคราวจากเมืองไทยทำให้ผมเกิดความรู้สึกด้วยว่านายห้างวิเชียรที่ผมรู้จักคุ้นเคยในฐานะของนักธุรกิจคนหนึ่งนั้นยังเป็นนักประชาสัมพันธ์ที่เก่งกาจ และถ้ามีโอกาสเข้ามาร่วมทางด้านการปฏิบัติงานหรือการบริหารงานสื่อสารมวลชนอย่างพวกผมแล้ว เชื่อแน่ว่างานสื่อสารมวลชนวิทยุโทรทัศน์อาจจะดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีใช่น้อย

ขณะที่บริษัทห้างร้านต่าง ๆ กำลังสาละวนกับการเสนอราคาติดตั้งเครื่องส่งให้กับบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด นั้น นายห้างวิเชียรมีเครื่องส่งเครื่องรับโทรทัศน์ยี่ห้อ “โพห์น” มาตั้งไว้ที่กรมประชาสัมพันธ์เรียบร้อยแล้วเพื่อสาธิตการส่ง “ตากีฬย์” ไปสู่ทำเนียบรัฐบาลเพื่อให้ประกอบดุลยพินิจในการตัดสินใจของคณะผู้เชี่ยวชาญ และจะโดยบังเอิญหรือตั้งใจก็ตาม วันที่คนไทยได้เห็นภาพบนจอแก้วอย่างไม่เป็นทางการเป็นครั้งแรกนั้น เป็นวันคล้ายวันเกิดของจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีขณะนั้น คือวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๕

โทรทัศน์ “โพห์น” ของอังกฤษที่นายห้างวิเชียรนำมาสาธิตในครั้งนั้นเป็นระบบ ๖๒๕ เส้น ซึ่งค่ายฝ่ายยุโรปยืนยันว่าดีที่สุดในภูมิภาคนี้และเมืองไทยซึ่งใช้ไฟฟ้า ๕๐ ไซเกิ้ล แต่ค่ายฝ่ายอเมริกันก็ดันดันจนมีการจัดซื้ออุปกรณ์โทรทัศน์ที่ใช้ระบบ ๕๒๕ เส้น ซึ่งนายห้างวิเชียรคัดค้านหัวชนฝา มิใช่เพราะเป็นผู้แทนจำหน่ายอุปกรณ์ที่ใช้ระบบ ๖๒๕ เส้นเท่านั้น หากเพราะมีความเห็นบริสุทธิ์ใจว่าน่าจะเป็นระบบที่เหมาะสมกว่าดีกว่าสำหรับใช้ในเมืองไทย

วิวัฒนาการด้านโทรทัศน์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่อมาอาจเป็นสิ่งพิสูจน์ว่าความคิดของนายห้างวิเชียรเป็นสิ่งถูกต้อง

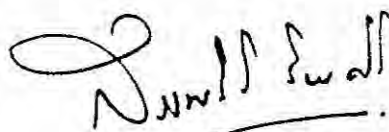
แผนก “วิทยุโทรภาพ” ที่กรมประชาสัมพันธ์ตั้งขึ้นในปีเดียวกันเพื่อทดลองส่ง—รับโทรทัศน์ ฝึกเจ้าหน้าที่เตรียมรับงานโทรทัศน์ที่จะมีขึ้นและประชาสัมพันธ์ให้กิจการสื่อสารมวลชนอย่างใหม่ นี้จะโดยบังเอิญหรือเจตนาก็ตามที่ ได้ใช้เครื่องส่งเครื่องรับยี่ห้อ “มาร์โคนี” ของอังกฤษที่เป็นระบบ ๖๒๕ เส้น

โทรทัศน์สถานีแรกที่ส่งเป็นประจำคือ “ไทยทีวี ช่อง ๕” ขาว-ดำ ออกอากาศเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๘ ในระบบ ๕๒๕ เส้น แต่ต่อมาเมื่อพัฒนาเป็นโทรทัศน์สีในชื่อว่า “สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๙” ก็เปลี่ยนเป็นระบบ ๖๒๕ เส้น เช่นเดียวกับสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๗ ขาว-ดำ เริ่มออกอากาศเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๑ ด้วยระบบ ๕๒๕ เส้น แต่ต่อมาปรับปรุงเป็นโทรทัศน์สีก็เปลี่ยนใช้ระบบ ๖๒๕ เส้นและเปลี่ยนชื่อเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ ส่วนช่อง ๗ นั้นกลายเป็นสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง ๗ ออกอากาศในระบบ ๖๒๕ เส้น ตั้งแต่ต้นเมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๐ นับเป็นสถานีโทรทัศน์สีสถานีแรกในเมืองไทย และในทวีปเอเชีย

สถานีโทรทัศน์ที่เกิดขึ้นต่อมาล้วนแต่เป็นสีที่ใช้ระบบ ๖๒๕ เส้นทั้งสิ้น รวมทั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๓ ซึ่งเริ่มส่งเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๓ และล่าสุดคือสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ ในกรุงเทพฯ และช่องอื่น ๆ ในต่างจังหวัดก็ใช้หรือเปลี่ยนเป็นใช้ระบบ ๖๒๕ เส้นทั้งหมด นับแต่นั้นโทรทัศน์ระบบ ๕๒๕ เส้นจึงเป็นอันสูญพันธุ์ไปจากวงการโทรทัศน์เมืองไทย

ผมไม่ใช่ช่างทางด้านโทรทัศน์ แต่เท่าที่มีโอกาสเสวนากับเพื่อนพ้องที่มีความรู้ในเวลาต่อมา ทำให้ออกจะเชื่อว่าถ้าโทรทัศน์เมืองไทยได้เริ่มต้นแต่แรกด้วยระบบ ๖๒๕ เส้นเสียทีเดียวก็น่าจะเติบโตได้เร็วกว่า สะดวกกว่า และสิ้นเปลืองน้อยกว่าเท่าที่เป็นมาแล้ว

ผมไม่แน่ใจในความเชื่อที่กล่าว แต่แน่ใจว่าบุคคลที่ผมเรียกว่า “นายห้างวิเชียร” นั้นเป็นปูชนียบุคคลท่านหนึ่งในวงการสื่อสารมวลชนในยุคของเรา และเป็น “ผู้ปิดทองหลังท้าว” ที่มีส่วนช่วยทำให้กิจการวิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบัน ถึงแม้จะไม่ใช่ทองคำบริสุทธิ์ผุดผ่องร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ก็เป็นที่สุกปลั่งพอดูได้ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง อย่างที่คนทีวีทั้งหลายพอจะภาคภูมิใจได้ว่าเคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับวงการนี้ที่มีผู้บุกเบิกคนหนึ่งชื่อ “วิเชียรโชติ วิศวะโยธิน”

(นายสรรพลีริ วีรยศิริ)

อดีตหัวหน้าแผนกวิทยุโทรภาพ กรมประชาสัมพันธ์

ไม้ตัดไทย

บรรจง เกียนสงฆ์ศรี

คำนำ

การเล่นไม้ตัดของคนไทยเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่นิยมเล่นกันมานานหลายศตวรรษแล้ว นับว่าเป็นงานอดิเรกที่ต้องใช้ทั้งความอดสาหะพากเพียรพยายาม ฝีมือ ความคิด และศิลปะ ในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์นั้นมีราษฎรและบรมวงศานุวงศ์ตลอดจนถึงพระเจ้าแผ่นดินนิยมเล่นไม้ตัดกันมาก แรกทีเดียวคงจะเริ่มจากบรรดาพระสงฆ์ของไทยก่อน ดังปรากฏว่ามีไม้ตัดปลูกกันมากในบริเวณวัดวาอาราม พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยและพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงสนพระทัยและโปรดไม้ตัดอยู่มากเช่นกัน ดังปรากฏให้เห็นอยู่ทุกวันนี้ในพระบรมมหาราชวังและพระราชวังดุสิต ในรัชกาลต่อ ๆ มาก็มียุคนิยมและสนใจเล่นไม้ตัดไทยสืบทอดกันต่อมามากขึ้นเรื่อย ๆ มีเจ้านายหลายพระองค์ทรงเล่นอย่างโปรดปรานและเอาใจใส่มาก เช่น สมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต เจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศ พระยาประวัติสุทธิภรณ์ (เจริญดุลยานนท์) พระยาปริมาณสินสมรรถ (จิบ โขติศาสิกร) หลวงศรีสารปาน (ศรี วิมลศิลป์) ขุนพิพิธบรรณาการ (เจื้อย วิทยาสุข) ส่วนบรรดาพระสงฆ์ก็มี พระครูประสิทธิ์สมณะการ วัดจักรวรรดิพระมหาวิฆ (สุขะพิสิษฐ์) วัดเทพศิรินทร์ พระขุ่ม อธิการวัดบางนา

พระยาปริมาณสินสมรรถ (จิบ โขติศาสิกร) ได้บันทึกการเล่นไม้ตัดในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๕๐-๒๔๗๕ ไว้ที่น่าสนใจว่า “การเล่นการทำไม้ตัดชนิดต่าง ๆ นี้ ผู้ที่ชอบไม้ตัดทำอยู่มากในเมืองไทยและเล่นกันมานาน ๆ ปี ที่ทำสำเร็จไปแล้วก็มีมาก และที่พยายามตัดทำอยู่ยังไม่สำเร็จก็มีมากเหมือนกัน เท่าที่ได้เคยไปเที่ยวตรวจดูมาแล้วตอนแถวบางบนขึ้นไปตามลำน้ำเจ้าพระยาถึงจังหวัดปทุมธานี ไม่มีผู้ใดคิดตัดทำดั่งแบบอย่างโคลงตำราไม้ตัดเลย มีแต่ไม้ตอเลี้ยงกิ่งเล็กกิ่งน้อยจับห่อผสมเป็นช่อ เข้าใจว่าคงเป็นด้วยโคลงตำราไม้ตัดไม่แพร่หลายในแถวบางบน ส่วนแถบแถวบางล่างทางลำเจ้าพระยา ตั้งแต่บางลำภูล่างลงไปตามบางและตำบลต่าง ๆ ถึงบางน้ำผึ้ง เป็นที่สุดในช่วงจังหวัดพระประแดง มีผู้เล่นตัดทำกันมาก ทั้งพระสงฆ์และฆราวาสเท่าที่นึกชื่อได้ คือ นายเอม พระวัดหน้าพระธาตุ นายอ้อม นายแสง นายทรัพย์ พระวัดพาน ขุนวิถีฯ พระวัดบางนาใน พระวัดบางน้ำผึ้ง ฯลฯ ท่านเหล่านี้ตัดทำกันมีท่าทางวงก้านเป็นไปตามเค้าโคลงตำราไม้ตัดของหลวงมงคลรัตน์ทุก ๆ บาง”

ส่วนนักเรียนไม้ตัดไทยที่เด่นและมีชื่อในระยะหลัง ๆ แต่ไม่ได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ ถ้าผู้อ่านสนใจก็จะหาอ่านได้จากในหนังสือไม้ดอกไม้ประดับของอาจารย์ปิฎกฐะ บุนนาค ซึ่งได้อ้างอิงไว้ท้ายหนังสือเล่มนี้ด้วยแล้ว

ปัจจุบันก็ยังมีผู้สนใจและเล่นไม้ตัดกันไม่น้อย ดังจะเห็นได้จากนิยมเอาตะโกหรือข่อยยัดมาใช้ประดับสถานที่และบ้านเรือนกันมาก แต่น่าเสียดายที่ว่าไม้ตัดเหล่านั้นมักจะไม่ค่อยเข้าหลักเข้าเกณฑ์เสียส่วนใหญ่ ไม้ตัดไทยที่จะตัดได้ไม้ที่ถูกลักษณะงามถูกต้องตามแบบฉบับต้องใช้เวลาาน ต้องอาศัยความพากเพียรจากผู้ตัด นอกจากนี้ คนที่เลี้ยงไม้ตัดไทยส่วนมากก็มีอายุค่อนข้างแก่แล้ว จึงมักคิดว่าในชั่วอายุของตนอาจจะไม่มีโอกาสที่จะได้เห็นไม้งามที่ตนตัด จึงเพียงแต่ตัดไม้ให้เป็นรูปร่างพอดูได้ในชั่วระยะเวลาที่เร็วที่สุดที่ตนจะทำได้ไปก่อน จึงทำให้หาไม้ตัดที่มีลักษณะงาม ๆ ถูกต้องตามตำราได้ยาก ที่มีอยู่และเป็นมรดกตกทอดกันมากก็มีจำนวนจำกัด จึงทำให้ไม้ตัดเหล่านั้นมีค่าสูงไม่แพ้โบราณวัตถุเหมือนกัน

แม่ไม้ตัดไทย

การอนุรักษ์วิชาไม้ตัดไทยเพื่อมิให้สูญหายนั้นทำได้ค่อนข้างยาก เพราะตำราไม้ตัดไทยที่อ่านแล้วเข้าใจง่ายมีน้อย ครั้นจะหาของจริงดูเพื่อเป็นแบบอย่างก็หาแม่แบบที่ถูกต้องเพื่อใช้เป็นครูได้ยาก ตำราที่มีอยู่ก็มักจะเขียนเป็นคำโคลงเข้าใจยาก ที่ถือว่าเป็นบรมครูไม้ตัดไทยก็เห็นจะได้แก่เป็นบทประพันธ์ร้อยกรองของหลวงมวงคลรด์น (ช่วง ไกรฤกษ์) ซึ่งแต่งไว้เมื่อครั้งยังเป็นขุนท่งสือพระยาปริมาณสินสมรรถให้ข้อคิดเกี่ยวกับภาพไม้ตัดประกอบโคลงไม้ตัดของหลวงมวงคลรด์น (ช่วง ไกรฤกษ์) ซึ่งพิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพพระยาราชสัมภารากร (ชม ไกรฤกษ์) ไว้อย่างน่าสนใจดังนี้ “เมื่อได้อ่านโคลงแล้วดูภาพไม้ตัดประกอบทุก ๆ แบบโดยพิณิจพิเคราะห์สักหน่อยตามความคิดและความเห็นของข้าพเจ้าเห็นว่าภาพไม้ตัดบางภาพไม่ตรงกับถ้อยคำในโคลงเสียรู้สึกว่โคลงหมายถึงลักษณะหนึ่ง ภาพเป็นอีกลักษณะหนึ่งดังนี้ซึ่งขัดกับโคลงไปคนละทางหรือจะเรียกว่าตรงกันข้ามก็ไม่ผิด ซึ่งสันนิษฐานได้ว่าไม่ใช่แบบต้นไม้ตัดที่อยู่แล้วในยุคนั้นแล้วแต่งโคลงขึ้นประกอบ เข้าใจว่าต้นไม้ตัดที่ตัดไว้ในสมัยนั้นคงจะตายหรือสูญหายไปเสียสิ้นเชื่อว่าเมื่อพิมพ์โคลงตำราไม้ตัดเล่มนี้นั้น ได้ภาพมาจากอีกแห่งหนึ่ง ใครจะเขียนไว้ก็ไม่ได้ความ แต่ก็ได้เห็นมืออยู่ในหมุ่นักเล่นไม้ตัด เช่น ที่บ้านเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ และที่นายเอมหรือที่หอพระสมุท ฯลฯ เป็นต้น... ที่กล่าวมาดั่งนี้ เพราะข้าพเจ้าเคยได้เห็นและได้อ่านต้นฉบับ ซึ่งเขียนไว้ในสมุดดำของพระยาราชสัมภารากร มีแต่คำโคลง ไม่มีรูปหรือแบบไม้ตัดประกอบ” สำหรับท่านที่สนใจจะศึกษาเปรียบเทียบ จะหาคุณภาพแม่ไม้ตัดประกอบโคลงนั้นได้จากตำราไม้ตัดและก่อเขมอของ จ. โขติศาสิกร ส่วนโคลงตำราไม้ตัดมีข้อความ ดังนี้

พระบาทบรมนารถเจ้า
ทรงแบบไม้ดัดงาม
ชบวนดัดคัตจัดตาม
โปรดแบบบรรยายถ้อย
กรมหลวงพิทักษ์สร้อย
เชนกับญี่ปุ่นที่
หกเขียนพับดัดดี
สิบเอ็ดกิ่งพริ้งพร้อม
พระด้วงรองบาทให้
ฝีกหัดสันทัดปวง
แสดงบอกบั้นหวง
จึงประจักษ์เหตุแท้
ไม้ชบวนวาดเอี้ยว
ต่อตำดัดเรือนเจียน
ที่กิ่งชอบใช้เนียน
ทรงพุ่มชิดเชิดช้อย
มากแบบโคนทอนน้อย
ที่คดคบขดตาม
ตอย่อกิ่งต่อสาม
ต้นชดเค้ากิ่งหย่อม
หกเขียนเห็นคัตคู่
ต่อเพลแร่เรือนรับ
ที่ยอดทอดทวนทับ
ดูดูจหมัดมวยจิว
ไม้เชนเบนกิ่งท้าย
โคนปุมภูตันตรง
ที่ยอดทอดทวนหง
ดูจมฤคเหลียวชะเง้อ
ป่าช่อมโคนปุมตัน
คบแยกสามกิ่งจง

จอมสยาม
เรียบร้อย
กรุงเก่า มาแส
ถูกแล้วเกณฑ์หา
มนตรี ทรงเฮย
ป่าช่อม
ถวายเป็นแบบแส
แยกใช้กิ่งสาม
กรมหลวง
ปลูกแก้
สอนหัด ชินเฮย
ท่านอ้างออกองค์
วงเวียน ต้นนา
เรียบร้อย
สนิทช่อง ไฟแส
ช่องชั้นจิงหะวาง
หนึ่งงาม
หักค้อม
สมแบบ เดิมนอ
อย่าซ้ำเสียคม
คัตทับ
สอดพริ้ว
ทบกิ่ง กลแส
ผางดง้าผงกหงาย
ทวนลง
เกร่อเก้อ
เห็นชด คู่แส
ชะโงกเงื่อมมาหลัง
ตามตรง
จัดแก้

จิ้งหะระยะวง
จัดช่องไฟให้ถ้ำ
ไม้ญี่ปุ่นรวบทั้ง
ตลกรากเอนชายมอ
ท่างที่ที่ชั้นพอ
คงกึ่งจิ้งหะได้
เก้าชะนิตนับชื่ออ้าง
โดยบุราณเรียกตาม
คิดตัดแต่งตัดงาม
พอประจักษ์นามน้อย
ขุนห้องสี่เก้าแจ้ง
ลิขิตโคลงไม้ตัด
เคยฝึกเล่นโดยจัด
เพื่อจะตัดคงไว้
ผู้มีวิระยะพร้อม
เย็นกระมลเนาเนียร
เล่นตัดตัดแต่งเจียน
โดยประณีตนับแท้
ทำจนกลบขาดได้
จิ้งจกชมฝีมือ
แปลบาดอุจาดคือ
เป็นที่ตำหนิได้
พระบัณฑูรโปรดไม้
กับป่าซ่อมชายเอน
โรงหุ่นแต่งทุกเวร
สมฉากสมเขาทั้ง
กรมพระพิพิธได้
กรมพระพิทักษ์หา
เอนชายป่าซ่อมตรา
พอประจักษ์จิตรอ้าง

เวียนรอบ กลมแส
ส่วนต้นตัดเรื้อน
กำมะลอ
มากใช้
พุ่มดลก
ช่องพร้อมเรื้อนเสมอ
ออกนาม ไม้เสีย
ต่อถ้อย
คงเจื่อน นันนา
เนื่องไม่มีเต็ม
จำถนัด
แต่งไว้
จวบพระ ด้วงนา
ดุดถ้อยกลอนแกลง
เพลินเพียร
เน้นแก้
จัดพุ่ม เรื้อนเฮย
ท่านนั้นจิตรเสมอ
นับถือ
แม่นไม้
รอยตัด คงนอน
คัดค้านคำฉิน
นามเซน
ออกตั้ง
วางเทียบ งามแส
เทียบพื้น ไพระหง
ทรงมา
เช่นบ้าง
ตรงชื่อ เต็มเฮย
ออกให้เห็นพยาน

ไม้ขบวนจากแบบทั้ง
ในพระราชวังสฤติย์
พระบาทพระนั่งเกล้าสุษดี
มาบัดนี้ทรงสร้อย
ทกเขียนฉากแบบนี้
เพราะบ่เห็นสมบุรณ์
สุดงามสุดยากปูน
สองรุกษ์แถวบางข้าง
รอบกลมกว้างตันคลี่
สี่ส่วนประจงตัด
ตอสองส่วนเสร็จขัด
พับท่อนหนึ่งสองให้
บาดตัดวัดหยั่งพื้น
พับสี่ปันสองจีน
เป็นตอตำพอผิน
ที่ตัดหนึ่งสองให้
ดูงามจิงหวะคล่อง
บิดผลักหักเพลไพล
ที่แรงทำเพลงไกล
หงายหมัดขัดมวยจิว
ที่ยอดหวนทกให้
ที่กึ่งสอดพลิกเพลง
ที่เรือนตัดเรือนแสดง
ที่วัดจิงหวะคัน
เขียนไว้หวังวัดเค้า
ฝีกตัดตัดดูลอง
กะคองหนึ่งสองสอง
กึ่งสิบเอ็ดคาคัน

สองชนิด
เกิดพร้อม
รังรุกษ์ ไร่เนา
แทรกพื้นพรคชบวน
นานสูญ
เรีสร้าง
ปานเช่น กันแฮ
เชิดคล้ายพอแปลง
ยาววัด
แต่งได้
ชาม่อ หมายเฮย
หักรู้ส่วนเดิม
พุนดิน บนเฮย
ตนะไว้
ผันเล่น แลพ้อ
หักข้าส่วนเดิม
ฉันได
ไพล่ปลิว
ถลาแผ่น โผนแฮ
โซงกเอี้ยวอาจถลา
เห็นแรง
เพ็ลียงตัน
ตุจกระ ทุ่มเฮย
คิดเท้าตันเสมอ
ควรรตรง
เล่าหนั้น
สมเหตุ ใช้นา
คิดไม้ทกเขียน

จากบทร้อยกรองตำราไม้ตัดข้างต้น ก็พอจะแยกไม้ตัดไทยออก ตามลักษณะหุ่นและกึ่ง
ได้ ๙ แบบด้วยกัน คือ

๑. ไม้ขบวน (ภาพที่ ๑)

ไม้ขบวนวาดเอี้ยว

ต่อตำตัดเรือนเจียน

ที่กิ่งชอบใช้เนียน

ทรงพุ่มชิดชิดซ้อน

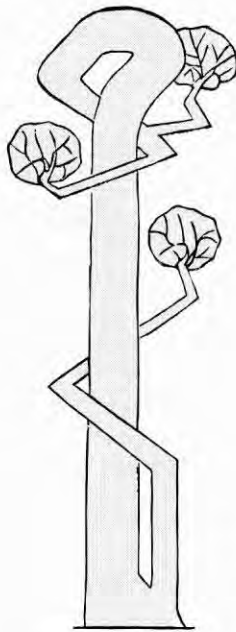
วงเวียน ต้นนา

เรียงร้อย

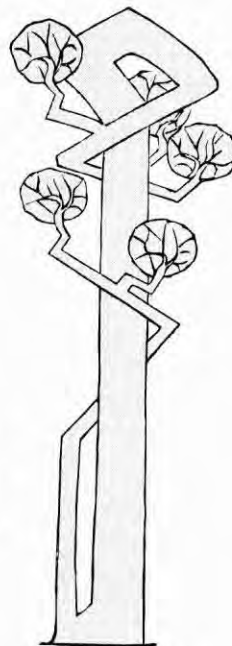
สนิทช่อง ไฟแฮ

ช่องชั้นจังหวะวาง

ไม้ขบวนเป็นไม้ที่ไม่มีท่อนตรง ต้นต้องตรงขึ้นไปชั่ว ๒-๓ ส่วนกลมของลำต้น แล้วตัดให้วงเวียนขึ้นไป จะตัดให้พลิกแพลงอย่างใดก็ได้ เมื่อตัดหักไปหักมาแล้วยอดต้องชี้ขึ้นและช่อยอดสุดจะต้องเข้าศูนย์ ไม้ขบวนนี้จะเรียกว่าไม้ยอดแหลมก็ได้

ก. แม้ไม้ขบวนแบบขม่อมตอชดเอี้ยวเป็นรูป ๖ เหลี่ยม ทำช่อ ๓ ช่อ ๕ ช่อ และ ๗ ช่อ เรือนพุ่มชิดต้น

ข. แม้ไม้ขบวนแบบขม่อมตอชดเอี้ยวเป็นรูป ๔ เหลี่ยม ทำกิ่งได้ ๓ ชนิด คือ ๗ กิ่ง ๘ กิ่ง และ ๙ กิ่ง ทำช่อ ๓ ช่อ ๕ ช่อ และ ๗ ช่อ เรือนพุ่มชิดต้น

ค. ไม้ชบวนที่ตัดเข้ารูปแล้ว

๒. ไม้ฉาก (ภาพที่ ๒)

ฉากแบบโคนทอดน้อย

ที่คดคอบขดตาม

ตอย่อกิ่งต่อสาม

ต้นชดเค้ากิ่งหย่อม

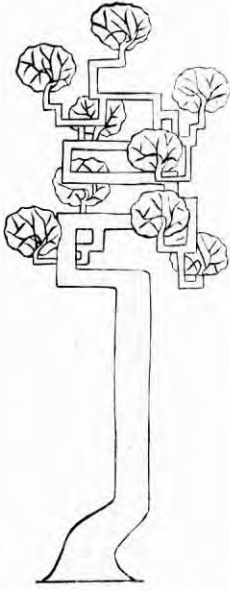
หนึ่งงาม

หักค้อม

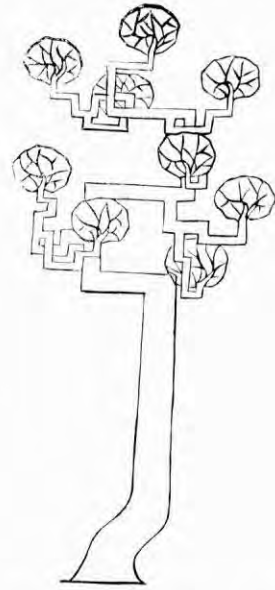
สมแบบ เดิมนอ

อย่าซ้ำเสียคม

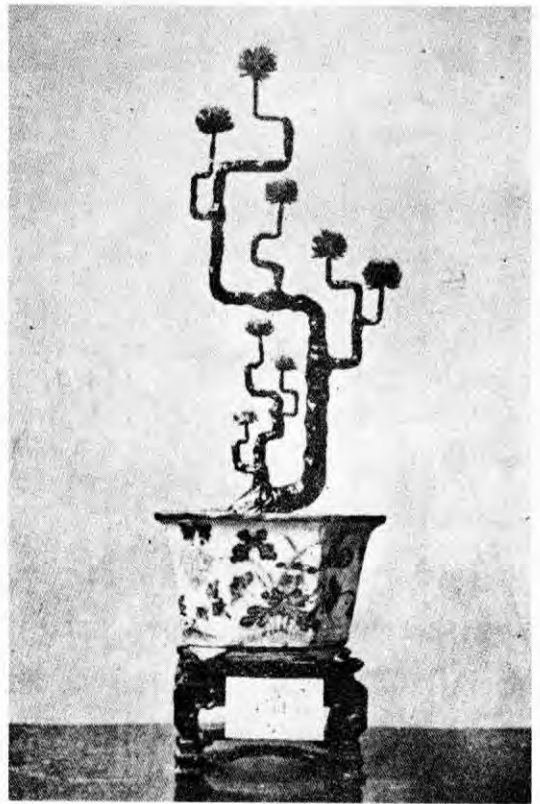
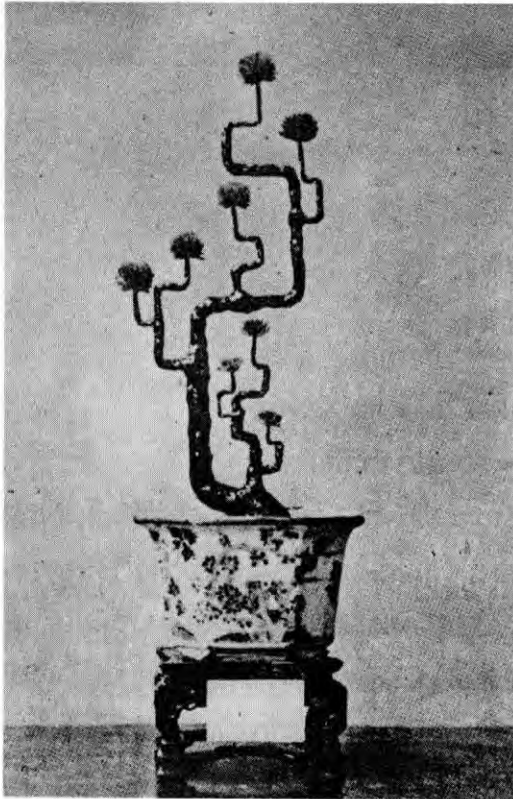
ไม้ฉากเป็นไม้ที่มีหุ่นเป็นรูปฉาก กิ่งพับเป็นมุมฉาก มีลีลาคล้ายไม้ตัดของจีนที่เรียกว่า ประแจจีน อาจเป็นไม้ต้นคู่ฉากหรือไม้เดี่ยวก็ได้ เป็นไม้ที่มีลักษณะวงก้าน มีจังหวะท่วงทีงดงาม การทำไม้ฉากนั้น ถ้าจะให้ได้หุ่นงาม ต้องทำหุ่นต้นเอาเอง ไม้ชนิดนี้ต้องการโคนต่อใหม่ ยิ่งใหญ่ ยิ่งงาม ใช้ไม้ที่เสียทำอะไรไม่ได้เอาเสียตัดเสียให้ชิดดินหรือสูงเล็กน้อย แล้วให้กระโดงแตกขึ้นใหม่ เลือกอากกระโดงที่แคบ ใช้ไม้หลักปักตรงกันข้ามกับกระโดงห่างจากตอสักหนึ่งฝ่ามือ ใช้ไม้เล็ก ๆ ตรงมัดติดกับไม้หลัก อีกทางหนึ่งมัดติดกับตอให้ชิดโคน กระโดงต้องหมั่นมัดไว้เช่นนี้สักสองฝน จึงปล่อยได้ ไม่เช่นนั้นหุ่นต้นก็พยายามจะดึงโคนนั้นให้ตรงขึ้น

ก. แบบไม้ฉาก ๒ ชั้น ทำ ๑๓ กิ่ง ๙ ช่อ เรือนพุ่มช่อคู่
เสมอทุก ๆ กิ่ง (เว้นกิ่งยอด)

ข. แบบไม้ฉาก ชั้นเดียว ทำ ๗ กิ่ง ๙ ช่อ เรือนพุ่มช่อคู่
เสมอทุก ๆ กิ่ง (เว้นกิ่งยอด)

ค. ไม้ฉากที่ตัดเข้ารูปแล้ว

๓. ไม้เซน (ภาพที่ ๓)

ไม้เซนเบนกิ่งท้าย

โคนปุ่มภูตันตรง

ที่ยอดทอดทวนหง

ดุมฤคเหลี่ยมชะเง้อ

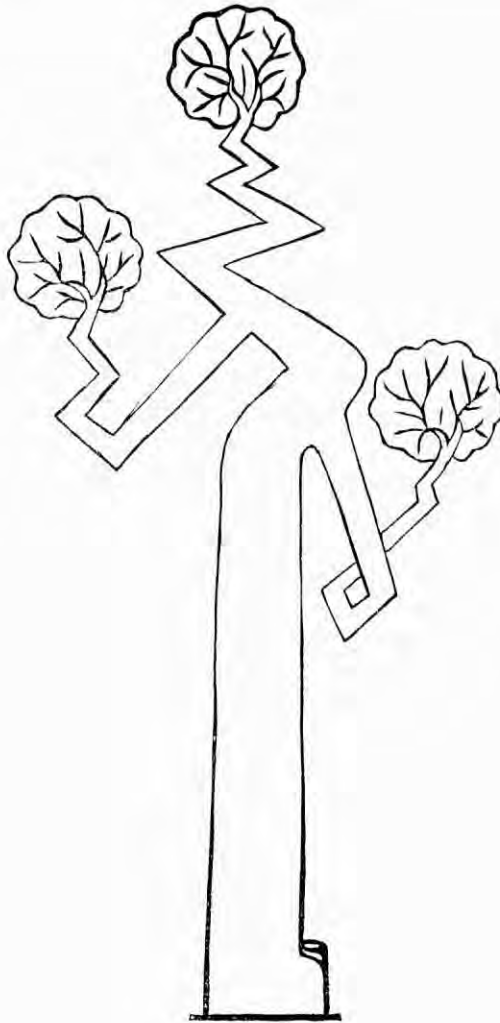
ทวนลง

เกร่อเก้อ

เห็นชด คู้แฮ

ชะโจกเงื่อมมาหลัง

แม่ไม้ดัดไทยแบบนี้ ในเนื้อความของโคลงกลอนเป็นแม่ไม้ที่ต้องการดัดให้มีลักษณะคล้าย
กวางเหลียวหลัง มีกิ่งล่างหนึ่งกิ่ง ไปทางข้างหนึ่งกิ่ง ขึ้นข้างบนหนึ่งกิ่ง ซึ่งทั้งสามกิ่งนั้นจะเฉไฉ
ไปให้ต่างทิศกันเป็น ๓ ท่า โดยไม่ทำให้กิ่งหันไปทางเดียวกัน แต่ละกิ่งไม่ควรมีข้อโอบมาก แต่ละข้อ
ควรหันไปในท่าต่าง ๆ กัน

ก. แบบไม้เซน

ข. ไม้เซนที่ตัดเข้ารูปแล้ว

๔. ไม้หกเหียน (ภาพที่ ๔)

หกเหียนเห็นคัตคู่

ตอเปลวเร่เรื่อนรับ

ที่ยอดทอดทวนทับ

ดูจุดหมัดมวยจิว

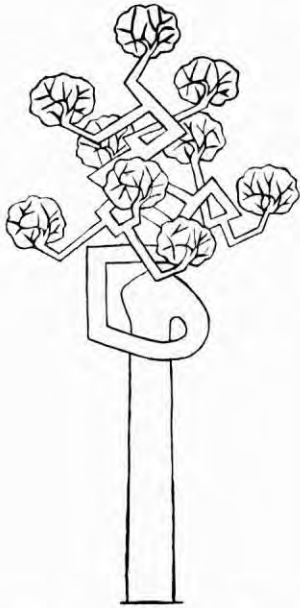
คัตทับ

ลวดพริ้ว

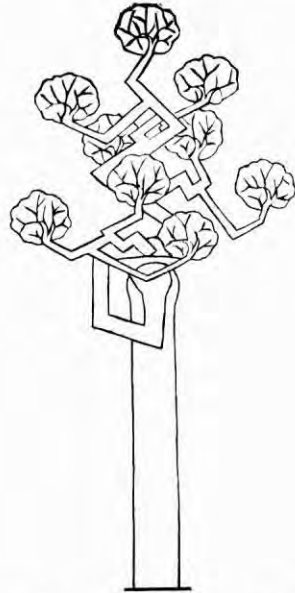
ทบกิ่ง กลแส

ผงาดจ้าวผงกหงาย

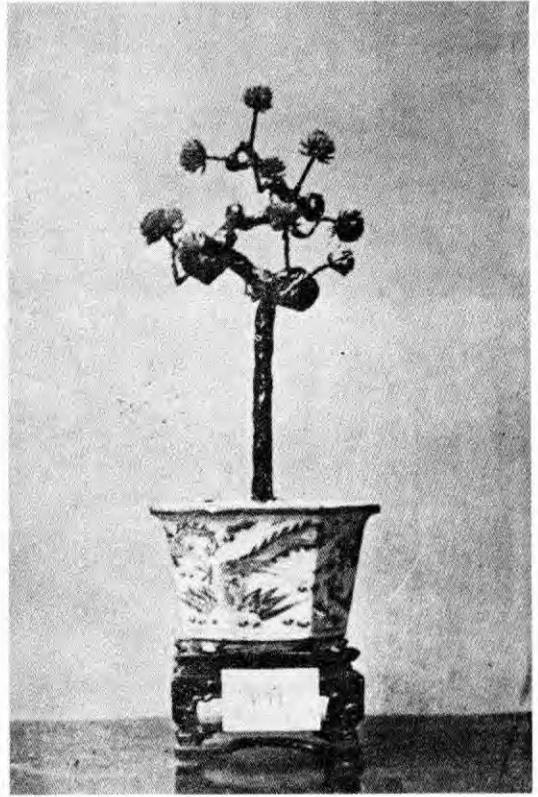
ไม้ตัดไทยแม่นี้โคลงกลอนบอกไว้ชัดว่าควรตัดให้เหมือนจิวจินที่กำลังร่ำมวยจิว เป็นไม้ที่มี
 หุ่นหักลงดินแล้วกลับขึ้นขึ้น ตอนขึ้นจะวนขึ้นรอบต้นก็ได้ หรือจะขึ้นตรง ๆ ก็ได้ มี ๑๑ กิ่ง หรือ ๑๑ ข้อ

ก. แบบไม้หกเหียนชนิดขมอมตอขดครึ่งเลี้ยว ทำ ๑๑ กิ่ง ๙ ซ่อ เรือนพุ่มทรงกระท่อม

ข. แบบไม้หกเหียนชนิดขมอมตอขดหนึ่งเลี้ยว ทำ ๑๑ กิ่ง ๙ ซ่อ เรือนพุ่มทรงกระท่อม

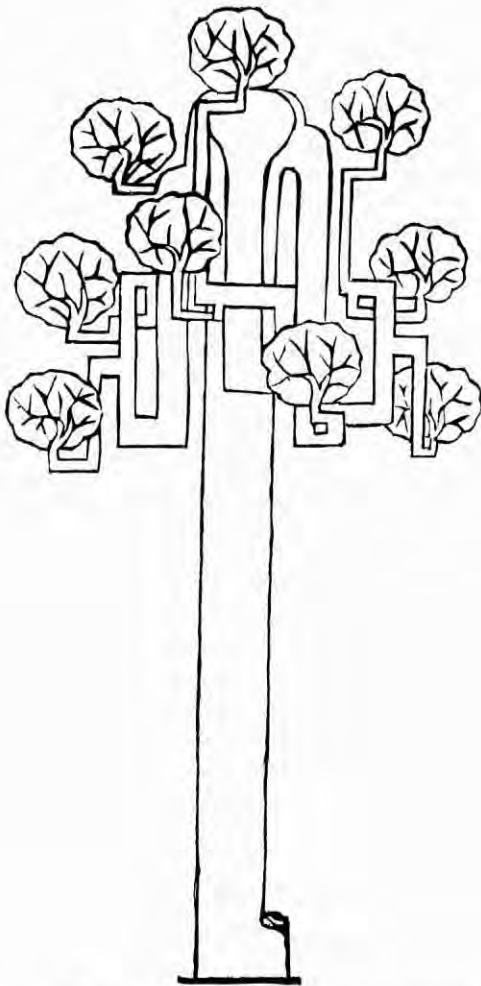
ค. ไม้หกเหียนที่ตัดเข้ารูปแล้ว

๕. ไม้ป่าซ่อม (ภาพที่ ๕)

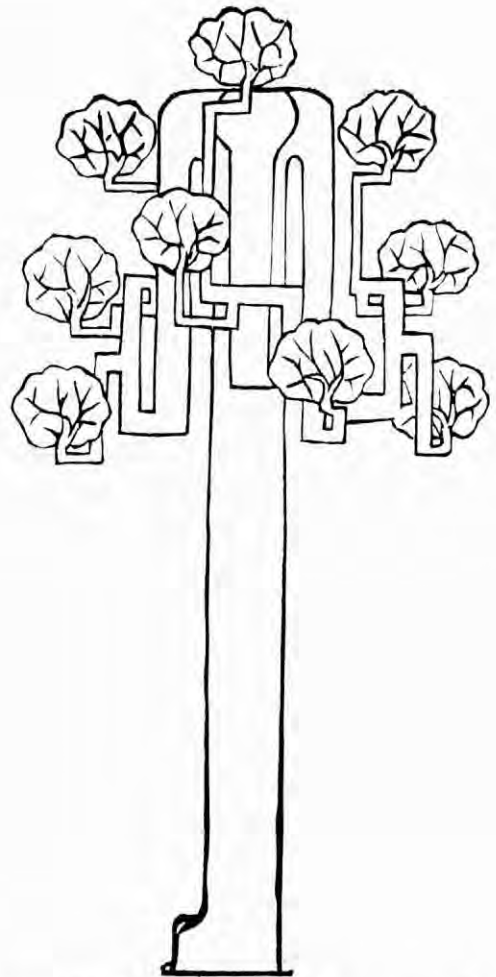
ป่าซ่อมโคนปุ่มต้น
คบแยกสามกิ่งจง
จังหวะระยะวง
จัดช่องไฟให้เถา

ตามตรง
จัดเก้า
เวียนรอบ กลมแฮ
ส่วนต้นตัดเรื่อน

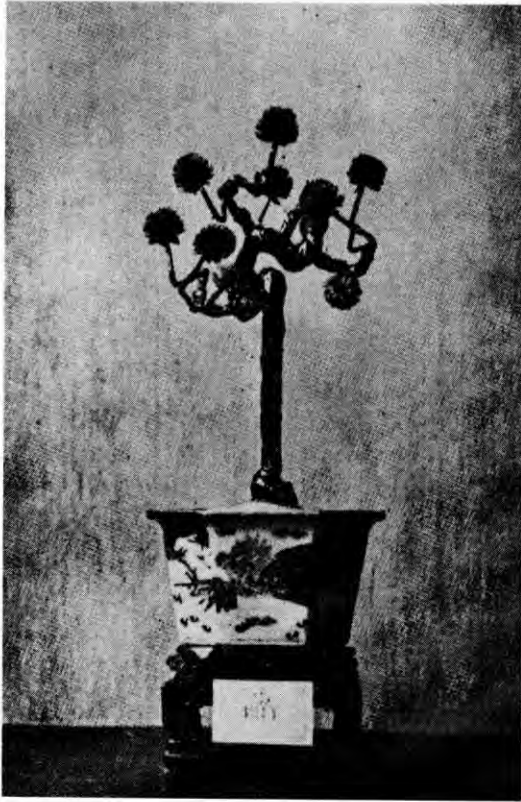
ไม้ป่าซ่อมเป็นแม่ไม้ตัดที่มีกิ่งหรือลำต้นตรง แล้วแยกออกเป็นสามกิ่ง รวมเป็นเก้ากิ่งหรือเก้าข้อ รอบหุ้नเป็นพุ่มกลม มีกิ่งรอบตัว รอบบริเวณรูปทรงของกิ่งคล้ายบาตรคว่ำ มีช่องไฟงดงาม สม่่าเสมอกัน

ก. แบบไม้ป่าซ่อมชนิดข่มมต่อป้านเสมอกัน แยกมุม ออกเป็นรูป ๓ เหลี่ยมเท่า ๆ กัน ทำ ๙ กิ่งทุกมุม ทำ ๙ ข้อ เรือนพุ่ม เรือนป่าซ่อม

ข. แบบไม้ป่าซ่อมชนิดข่มมตลอดชั้น แยกมุมออกเป็น รูป ๓ เหลี่ยมเท่า ๆ กัน ทำ ๙ กิ่ง ๙ ข้อ เรือนพุ่ม เรือนป่าซ่อม

ค. ไม้ป่าซ่อมที่ตัดเข้ารูปแล้ว

๖. ไม้ญี่ปุ่น (ภาพที่ ๖)

ไม้ญี่ปุ่นรบกวนทั้ง

ตกลงกรากเอนชายมอ

ท่วงทีที่ชันพอ

คงกิ่งจิ้งหะได้

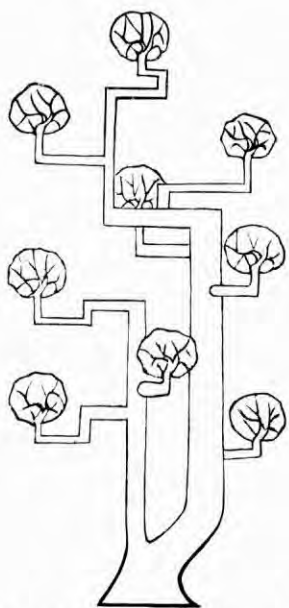
ก้ามะลอ

มากใช้

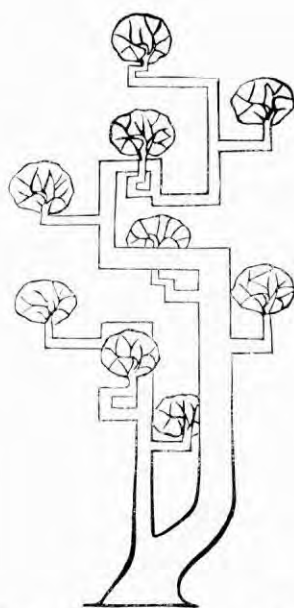
พุ่มตลก

ช่องพร้อมเรือนเสมอ

ไม้ญี่ปุ่นมีลักษณะคล้ายคลึงกับไม้ก้ามะลอ แต่ควรทำไม้ใหญ่หนึ่งต้นเติมต้นเล็กแอบอีก
หนึ่งต้น ส่วนหุ่นต่อจากท่อนตรงควรทำหักทาบท้อ ทำกิ่งลัดต้นใหญ่ให้เป็นสองต้น เพื่อให้แตกต่าง
จากไม้ก้ามะลอ

ก. แบบไม้ญี่ปุ่นชั้นเดียว ทำ ๙ กิ่ง ๙ ช่อ เรือนพุ่ม
จิ้งหะโปร่ง

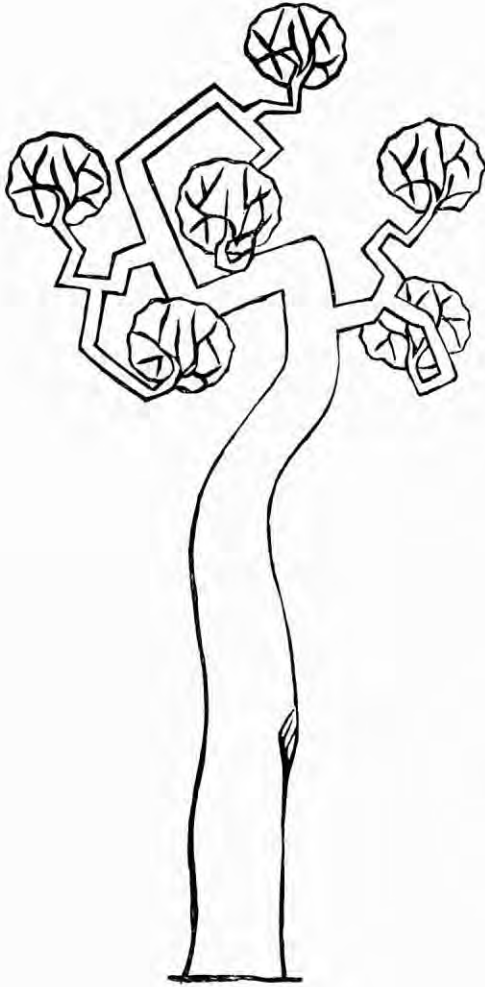
ข. แบบไม้ญี่ปุ่น ๒ ชั้น ทำ ๙ กิ่ง ๙ ช่อ เรือนพุ่มจิ้งหะ
โปร่ง

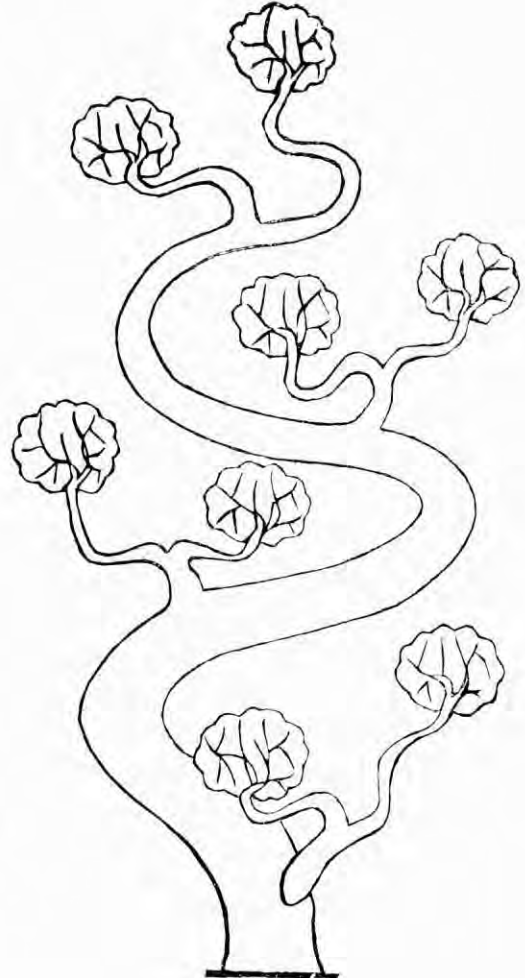
ค. ไม้ญี่ปุ่นที่ตัดเข้ารูปแล้ว

๗. ไม้กำมะลอ (ภาพที่ ๗)

เป็นไม้ที่มีหุ่นตรงขึ้นไปตามส่วน แล้วตัดหักหุ่นให้วกเวียนต้นลงมาให้ยอดลงมาหาพื้นดินโดยไม้กลับหุ่นขึ้นเหมือนไม้หกเหียน เว้นแต่ช่อยอดสุดซึ่งไม่สามารถจะกลับใบเป็นหลังใบได้ ไม้แบบนี้ตรงข้ามกับไม้ธรรมดาที่มียอดชี้ฟ้า จึงเรียกว่าไม้กำมะลอ

ก. แบบแม่ไม้กำมะลอชนิดหุ่นตรง ทำกิ่ง ทำช่อ และ เรือนพุ่มตามใจชอบ

ข. แบบแม่ไม้กำมะลอชนิดหุ่นเอี้ยววงเวียน ทำกิ่ง ทำช่อ และเรือนพุ่มตามใจชอบ

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

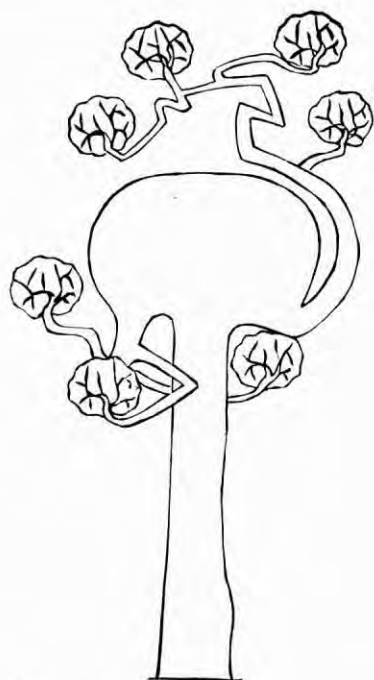
3961115774

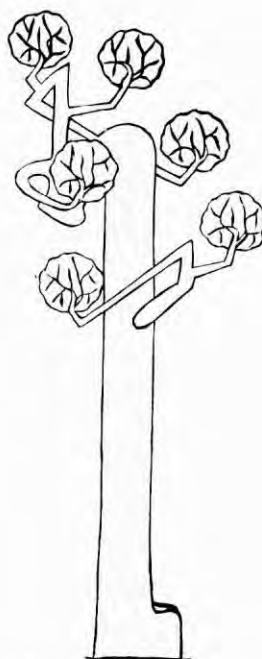
ค. ไม้กำมะลอที่ตัดเข้ารูปแล้ว

๘. ไม้ตลก (ภาพที่ ๘)

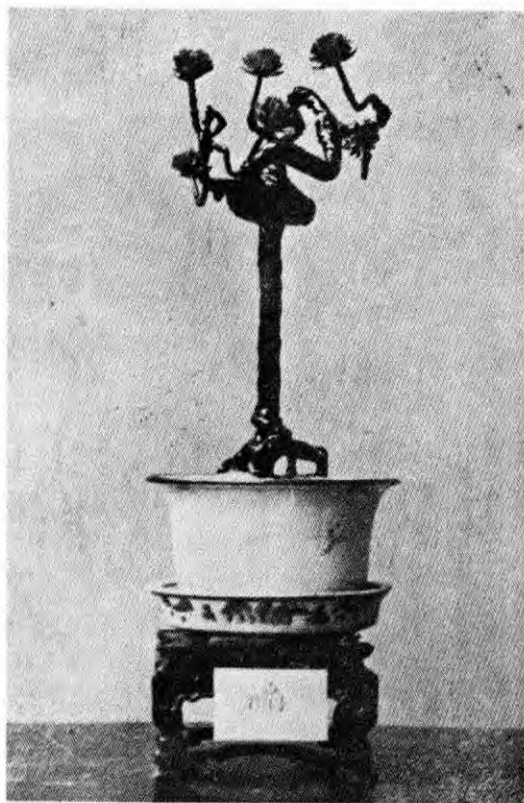
เป็นไม้ที่รากเหง้าไผ่ขึ้นมาจากพื้นดิน มีรูปทรงคดงอไม่เข้ารูปใด ๆ ไม้เรียบบร้อยเหมือนแม่ไม้ดัดไทยแบบอื่น ๆ เป็นไม้ที่ตั้งใจตัดให้ดูแล้วตลกทั้งตอนบนตอนล่าง เช่น ไม้หัวโต เป็นต้น มีกิ่งน้อย เป็นไม้ที่มีไม้ไผ่ก่อกิ่งและข้อ บางต้นมีรากไผ่ขึ้นให้เห็นหลาย ๆ รากพวยงจนลำต้นลอยสูง สามารถเห็นได้ว่าส่วนไหนเป็นรากและส่วนไหนเป็นลำต้น จึงได้ชื่อว่าไม้ตลก ราก หรือเรียกว่า แผลงโคน

ก. แบบไม้มงคลชนิดขม่อมใหญ่

ข. แบบไม้มงคลชนิดทำกิ่ง ทำข้อ และเรือนพุ่มตามใจชอบ

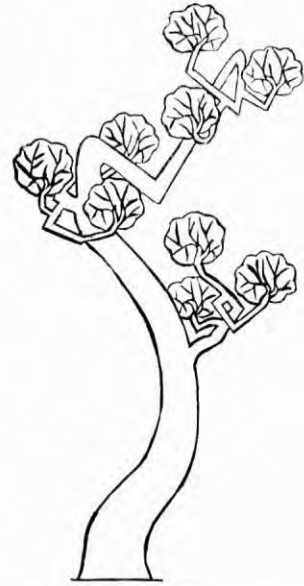

ค. ไม้มงคลที่ตัดเข้ารูปแล้ว

๙. ไม้เอนชามมอ (ภาพที่ ๙)

เป็นไม้ที่มีหุ่นเป็นต้นเอนคล้ายต้นไม้ริมฝั่งแม่น้ำ คือมีต้นสูงขึ้นมาเล็กน้อย แล้วหุ่นก็เอนไปข้างใดข้างหนึ่ง ไม้ตั้งตรงเหมือนไม้ธรรมดา เป็นไม้ที่มีลักษณะคล้ายไม้ที่นิยมปลูกกับเขามอ เพื่อข่มหรือล่อเขามอที่อยู่ในกระถาง

ก. ไม้เอนชามมอชนิดทำ ๗ กิ่ง ๗ ซ่อ เรือนฟุ่มแยก
หมู่ ๆ ละ ๓ ซ่อ แยกออกเป็นรูป ๓ เหลี่ยม ลดชั้น
ลงเป็นจิ้งหะพองาม

ข. ไม้เอนชามมอที่ตัดเข้ารูปแล้ว

พันธุ์ไม้ที่นิยมใช้ทำไม้ตัด

ไม้ที่นิยมนำมาตัดกันนั้น ส่วนใหญ่เป็นไม้พื้นเมือง มีความทนทาน สามารถขึ้นได้ในสภาพที่มีดินจำกัด โดษ่า สามารถทรงตัวอยู่ในรูปโครูปหนึ่งตามที่ผู้ตัดต้องการ มีใบเล็กมัน มีกิ่งเหนียวสามารถงอพับโค้งไปมาได้ตามต้องการ มีกิ่งก้านมากและแตกกิ่งก้านได้ง่าย ไม้กิ่งกิ่งคือตายกิ่งได้ง่าย ลำต้นมีเปลือกแข็งสีน้ำตาลแก่เกือบดำ ควรเป็นไม้ที่ยังมีอายุมากขึ้นลำต้นยังงาม มีปุ่มมีตาเหมือนธรรมชาติ เช่น ช่อย มะขามไทย มะสัง ขา มะนาวเทศ โมก และตะโก เป็นต้น

แม้ว่าจะมีไม้หลายชนิดที่สามารถนำมาตัดทำไม้ตัดได้ก็ตาม แต่ตะโกก็เป็นพันธุ์ไม้ตัดที่นิยมนำมาทำไม้ตัดกันมาก เพราะมีอายุยืน ลำต้นยังแก่ยังงาม มีลักษณะเหมือนไม้ใหญ่ เมื่อนำมาทำเป็นไม้ตัดแล้วไม่เปลี่ยนแปลงรูปร่างได้ง่าย ๆ ลำต้นมีปุ่มสีดำและมีปุ่มมีตาสวยงาม ใบมีสีเขียวเป็นมัน แตกกิ่งก้านง่าย เป็นพันธุ์ไม้ที่ขึ้นอยู่ในป่าทั่ว ๆ ไป ตามป่าละเมาะที่มีแสงแดดส่องได้ถึง ตะโกชอบขึ้นอยู่กลางแจ้ง ตามเนินดินในป่าโปร่ง ตามจอมปลวกในไร่นา ขึ้นได้แม้แต่ดินลูกรัง พบมากในจังหวัดสุพรรณบุรี กาญจนบุรี สระบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

ลักษณะของตะโกป่าที่นิยมนำมาทำไม้ตัด

การเล่นไม้ตัดอาจจะเริ่มโดยขยายพันธุ์เองจากเมล็ด เช่น มะขาม ขา หรือการตัดกิ่งชำ เช่น โมก หรือตอนกิ่งมาปลูกทำหุ่นนั้น เป็นวิธีที่ช้าและเสียเวลามาก และอาจจะไม่ได้ไม้ที่มีหุ่นดีตามที่ต้องการก็ได้ ผู้เล่นไม้ตัดส่วนมากจึงนิยมไปเลือกหาชุดเอามาจากในป่าตามธรรมชาติมากกว่า การเลือกตะโกป่าเพื่อนำมาทำไม้ตัดนั้น ถ้าพิจารณาตามลักษณะต่าง ๆ ที่เราต้องการและความมุ่งหมาย ก็จะแบ่งลักษณะออกได้ ๓ ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

๑. ไม้บรรจบป่า

หมายถึงตะโกป่าที่มีลักษณะต้นคด ๆ งอ ๆ มีกิ่งมากพอที่จะนำมาตัดและตัดให้ได้เข้ารูปลักษณะต้นและหุ่นได้ง่าย เมื่อนำมาตัดกิ่ง ดัดเพียงเล็กน้อยก็ได้ข้อใบรับกับรูปต้น มีจังหวะช่องโพงดงาม ไม้ประเภทนี้สามารถดัดให้ได้เข้ารูปได้ภายใน ๒-๓ ปี

๒. ไม้บรรจบหุ่น

หมายถึงตะโกป่าที่มีลักษณะลำต้นหรือหุ่นดี โดยไม่คำนึงถึงกิ่งหรือแขนงที่ติดมา เพราะจะต้องทำเพิ่มเติมใหม่ เช่น เพิ่มกิ่ง ดัดลำต้นหรือหุ่นเดิมให้เข้ารูป ไม้บรรจบหุ่นนี้กว่าจะตัดได้รูปตามที่ต้องการก็จะต้องใช้เวลานานกว่าไม้บรรจบป่าประมาณ ๓ เท่าหรือประมาณ ๙ ปี แต่อย่างไรก็ดี ไม้ป่าทั้งสองชนิดที่กล่าวมาแล้วก็ไม่สามารถทำให้เป็นไม้จาก ไม้หกเหียนหรือไม้ก่ามะลอได้ดี ส่วนมากก็จะได้ไม้เขน ไม้เอนชาย ไม้ตลก ไม้ญี่ปุ่น หรือไม้ขบวนเท่านั้น

๓. ไม้วิชา

หมายถึงตะโกป่าที่มีลักษณะเป็นไม้ตรงใหญ่ท่อนเดียวเหมือนเสาปักลงในดิน ขุดมาเลี้ยงให้แตกกระโดงใหม่แล้วปิดกระหม่อม ทำหุ่น ทำกิ่งใหม่หมด บางที่อาจตัดต้นเดิมให้ชิดดินแล้วคอยกระโดงที่แตกใหม่ใช้เป็นต้นต่อไป หรือกระโดงที่แตกใหม่โตเท่าต้นเก่า ก็ใช้กระโดงใหม่เป็นหุ่นต่อไป ส่วนต้นเดิมก็ใช้เป็นต้นแอบไป เพราะมีขนาดเล็กกว่าต้นใหม่ที่เกิดจากกระโดง ไม้ชนิดนี้ต้องทำปิดขม่อมเสียเป็นส่วนมาก การใช้ตะโกป่าที่มีลักษณะไม้วิชานี้จึงต้องใช้เวลาานกว่าจะได้ไม้ตัดที่ถูกต้องตามความต้องการ อาจใช้เวลาานถึง ๑๕—๑๘ ปีก็ได้ แต่ไม้ปายชนิดนี้ทำเป็นไม้ตัดได้ทุกแบบ ไม่จำกัดเหมือนไม้ ๒ ลักษณะแรก

วิธีปิดขม่อม

การปิดขม่อมเป็นวิธีบังคับตะโกไม้ให้เจริญเติบโตสูงเกินกว่าที่เรากำหนด เมื่อต้องการต้นตะโกสูงเท่าใดก็ตัดยอดเพียงแค่นั้น หลังจากนั้นไม่นานจะมีกระโดงหลายกระโดงงอกตรงได้ผลที่ตัด เลือกเอาเฉพาะกระโดงที่งามๆ และอยู่ใกล้รอยแผลที่ตัดไว้สัก ๒ กระโดง ถ้าหากกระโดงที่แตกใกล้รอยแผลที่ตัดไม่ได้ ก็ตัดให้ต่ำมาอีกให้ชิดกระโดงที่แตกใหม่ตามต้องการ ไม่ควรตัดต้นต่อให้สูงกว่ากระโดงหนึ่งเช่นติเมตร การตัดต้นต่อนั้น ถ้าจะให้ปิดขึ้น คือกระโดงปิดขึ้นบน ก็ให้ตัดตรงๆ หรือเฉียงขึ้นนิดหน่อย ถ้าจะปิดลงให้กิ่งกระโดงห้อยลงดินก็ตัดต้นต่อให้เฉียงลงเล็กน้อยก็ได้

เมื่อกระโดงยาวประมาณ ๒๕ เซนติเมตร เนื้อไม้ก็จะเหนียวพอที่ดึงหรือเหนียวให้ปิดรอยตัดได้ โดยใช้ลวดทองแดงดึงเอนมาจากแผลรอยตัด แล้วค่อยๆ ดึงให้ชิดติดรอยแผลโดยใช้เชือกกล้วยชุบน้ำหรือลวดทองแดงมัดกับหลักหรือแผงไม้ แล้วปล่อยกระโดงให้งอกยาวออกและตัดให้ตั้งตรงชี้ยอดขึ้นฟ้า คอยริดแขนงที่แตกจากกระโดงออกเพื่อให้กระโดงยาวขึ้นเรื่อย ๆ คอยริดกิ่งหรือแขนงที่ออกจากต้นต่อได้ผลที่ติดกันด้วย เมื่อกระโดงมีขนาดเกือบเท่าต้นตอเดิมแล้ว ก็ปล่อยให้กระโดงแตกกิ่งแขนงตามต้องการ กระโดงก็จะหยุดโตทางส่วนสูง แต่ลำกระโดงจะใหญ่ขึ้น เมื่อโคนของกระโดงมีขนาดโตเท่ากับต้นตอเดิมเมื่อไรก็ใช้ได้ ส่วนความยาวของกระโดงซึ่งจะทำเป็นหุ่นหรือลำต้นต่อไปนั้น จะยาวแค่ไหนก็แล้วแต่ความต้องการของเรา ส่วนกิ่งที่แตกจากกระโดงก็เช่นกัน ต้องเผื่อว่ากิ่งอ่อนนั้นถ้าตัดให้ยาวตามที่ต้องการแล้วต่อไปจะกลายเป็นกิ่งสั้นเพราะขนาดของกิ่งโตขึ้น จึงควรจะให้พอดี ส่วนกระโดงอีกอันหนึ่งที่เมื่อไว้ตอนแรกนั้นก็ตัดทิ้งได้

การทำกิ่งและข้อใบ

เมื่อตัดต้นปิดขม่อมแล้ว กระโดงที่แตกภายหลังควรเลือกเอาไว้ทำกิ่งด้านข้าง ถ้าจะทำกิ่งออกทางด้านข้างซ้าย ก็ควรเลือกกระโดงอยู่ในทางขวา ดัดงอให้หันมาทางซ้าย ถ้าหากใช้กระโดงที่แตกมาทางซ้ายแล้วตัดไปทางให้หันไปทางข้างด้านซ้ายแล้ว เวลาคดงอให้ชี้ฟ้าหรือคดกิ่งให้ยอดลงกิ่งอาจจะหลุดตรงโคนหรือตรงรอยกระโดงที่แตกออกจากหุ่นก็ได้ นอกจากจะทำเป็นกิ่งข้างตรง ๆ ออกมาเท่านั้น

แขนงก็ใช้ทำกิ่งก็ได้เหมือนกัน แต่โตช้าไม่เหมือนกระโดง จึงต้องใช้เวลานาน กิ่งต่าง ๆ ควรออกจากลำต้นหรือกลางหุ่นเป็นจุดหรือชั้นเดียวกัน ถ้าต้องการให้ตาแตกกิ่งหรือกระโดงตอนไหนให้ริดหรือทำลายกิ่งหรือแขนงที่แตกในที่ไม่ต้องการออกให้หมด แล้วใช้ผ้าหรือเทปพันรอบ ๆ กิ่งกระโดงตรงนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้ตาแตกกิ่งหรือแขนงออกมาได้ ถ้าต้องการให้แตกตรงไหนก็เว้นตรงนั้นไว้ไม่พันผ้า กิ่งที่แตกออกมาควรตัดให้หักขึ้นหักลง บิดเบี้ยว งอไม่ซ้ำกัน กิ่งอ่อนดัดง่ายกว่ากิ่งแก่ซึ่งอาจจะหลุดจากต้นหรือหักได้ ถ้าต้องการให้กิ่งหักเป็นข้อคอกหรือเป็นมุมฉาก ให้ใช้มีดตัดหรือปาดบางส่วนเพื่อให้หักพับได้ แล้วเอาเทปหรือผ้าพันรอบ บางกิ่งอาจต้องใช้ไม้ตามผูกมัดด้วยเชือกเพื่อให้กิ่งคดงอไปตามแบบที่ต้องการ ถ้าใช้ลวดทำโครง ต้องหมั่นดูเพื่อมิให้ลวดรัดเนื้อไม้จนเป็นรอยได้ ไม่สวย การทำกิ่งให้สวยงามนั้นต้องนึกถึงทำรำที่มีท่าเหยียดแขน งอแขน ย่อตัวสูง ๆ ต่ำ ๆ ตามทำรำ ถ้าหากต้องการให้กิ่งแตกออกตรงไหน แต่ไม่มีตาที่จะงอกเป็นกิ่งเป็นกระโดงหรือเป็นแขนงตรงนั้น ก็มีทางเดียวที่จะทำได้ก็คือ ใช้สว่านเจาะรูหุ่นหรือเจาะตรงลำต้นตรงที่ต้องการให้กิ่งงอก แล้วเอากระโดงหรือกิ่งจากที่ใกล้เคียงกับรูที่เจาะมาสอดเข้าไปให้ยอดกิ่งโผล่ออกมาทางรูด้านที่ต้องการกิ่ง แล้วผูกยึดให้แน่นกับหุ่นหรือต้น เมื่อกิ่งหรือกระโดงที่สอดเข้าไปนั้นประสานติดเป็นเนื้อเดียวกับหุ่นแล้ว ก็ตัดโคนกระโดงที่สอดเข้าไปทิ้งได้ นานไปก็จะดูไม่ออกกว่าเป็นกิ่งที่ขอยืมมาจากที่อื่น

การกำหนดจำนวนกิ่งและจำนวนข้อของไม้ตัด ตามตำราไม้ตัดของหลวงมงคลรัตน์ (ช่วงไกรฤกษ์) นั้น มีไม้เพียง ๒ ชนิดเท่านั้นที่มีการกำหนดกิ่งและข้อเอาไว้ คือไม้หกเหลี่ยม มีกิ่ง ๑๑ กิ่ง ๑๑ ข้อ และไม้ป่าข้อม มี ๙ กิ่ง ๙ ข้อ ส่วนไม้แบบอื่น ๆ ไม่ได้กำหนดเอาไว้ ฉะนั้นจะมีกิ่งกี่ข้อก็ได้แล้วแต่จะเห็นว่างาม การวางข้อใบควรจะวางชั้นละ ๓ หรือ ๔ ข้อ ไม่ควรวางให้ซ้อนหรือเยื้องกัน เช่น ถ้าทำ ๙ ข้อ ก็วางชั้นละ ๔ ข้อ ๒ ชั้น แล้ววางข้อยอดอีกข้อหนึ่งรวม ๙ ข้อ กิ่งหนึ่งอาจจะมีปลายกิ่งแยกออกเป็น ๒ ข้อก็ได้ แต่ละกิ่งที่ข้อยอดแยกออกเป็นอีก ๒ ข้อรวมเป็น ๔ ข้อ ข้อสำคัญอย่าให้ข้อใบเบียดกันแน่นจนดูไม่งาม ถ้าข้อใบในกิ่งใดไม้ดีไม่งามจะตัดทิ้งให้ตาแตกใหม่ก็ได้ แล้วทำข้อใหม่ก็ไม่เสียเวลามากนัก การตัดข้อใบไม่ควรตัดให้กลมเหมือนลูกแก้ว ควรตัดให้กลมแบนแป้นเหมือนลูกจันทร์แป้น หรือไม้ก็ตัดเป็นรูปจอกคว่ำ

การดูแลรักษาไม้ตัด

ไม้ตัดส่วนมากนิยมปลูกลงในพื้นดินก่อน เมื่อตัดได้ไม้ที่มีรูปร่างและลักษณะตามต้องการแล้วจึงขุดขึ้นและนำไปปลูกในกระถาง การขุดควรขุดล้อมและตัดรากให้คงไว้ ๑ หรือ ๒ ราก ทั้งไว้ประมาณ ๕-๖ เดือน จากนั้นจึงตัดรากที่เหลือและนำไปปลูกในกระถางที่ต้องการต่อไป เมื่อปลูกไประยะหนึ่ง ดินปลูกอาจเก่า ปุ๋ยธรรมชาติลดน้อยลง ต้นไม้อาจจะไม่งาม มีอาการเฉา รากแน่น กระถางก็จำเป็นต้องเปลี่ยนกระถาง ตัดรากทิ้งเสียบ้าง เอาดินเก่าออก ๒ ใน ๓ ส่วน แล้วใส่ดินใหม่ ถ้าตะโกมีใบโตแสดงว่างามเกินไป ควรปลิดใบทิ้งเสีย ใบรุ่นใหม่ที่เกิดจะมีขนาดเล็กลง ถ้าตะโกอยู่ในร่มเกินไปใบจะไม่งาม ใบจะใหญ่เขียวอ่อนบาง กิ่งยาวชะลูดไม่แข็งแรง ตะโกที่มีสุขภาพสมบูรณ์จะมีสีเขียวมันสวยงาม

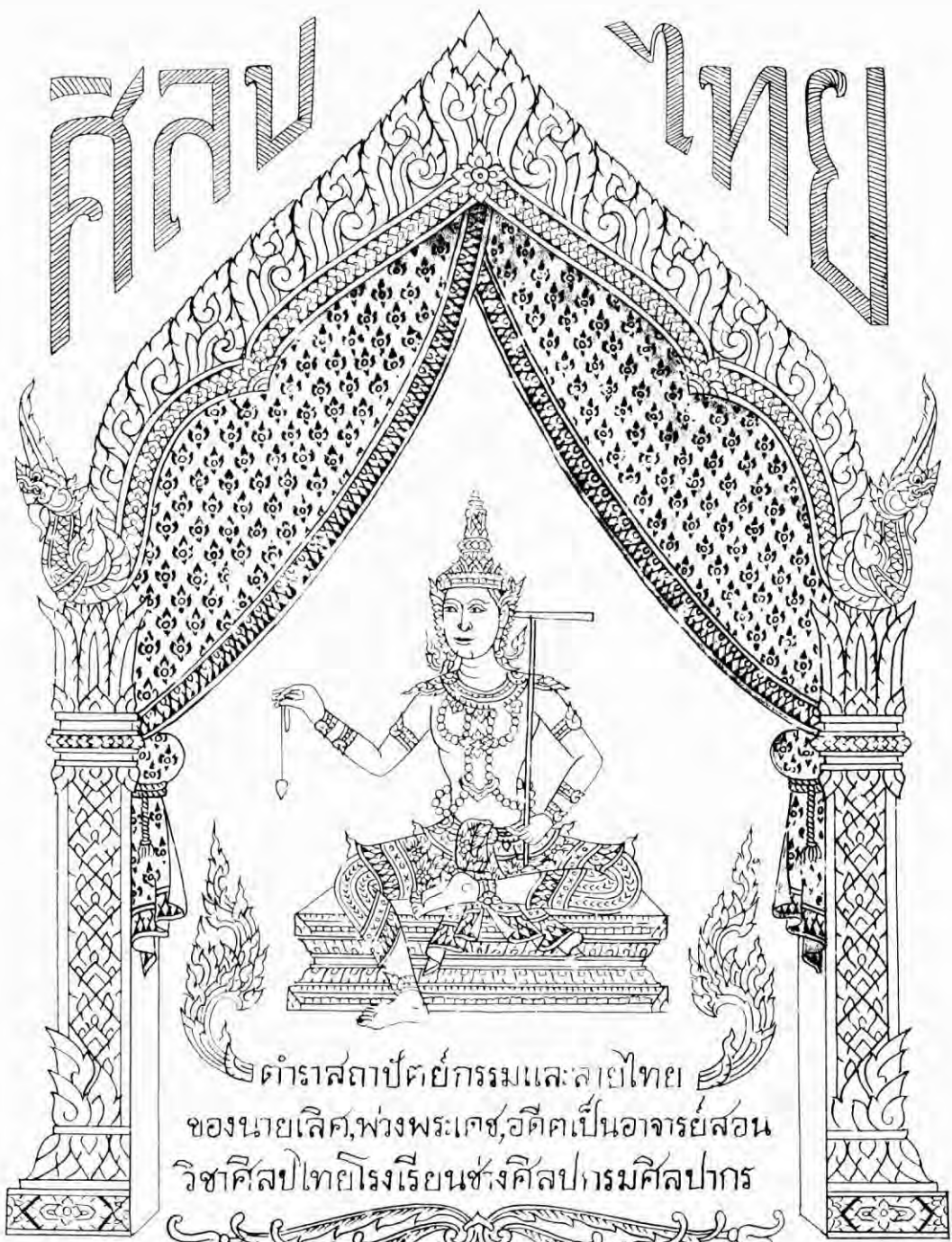
เอกสารอ้างอิง

ตำราไม้ตัด ก่อเขามอ การจัดสวนญี่ปุ่น โดย จ. โชติศาสิกร อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ
พระยาปริมาณสินสมรรถ, ๒๙ มีนาคม ๒๕๐๘.

ไม้ตัด อนุสรณ์ในงานปลงศพ นายบุญรอด ชูเกษ, ๑๗ เมษายน ๒๕๑๒.

ไม้ดอก ไม้ประดับ ปิฎฐะ บุนนาค, ๒๕๑๒.

ศิลปะไทย

ตำราสถาปัตยกรรมและลายไทย
ของนายเลิศ, พ่วงพระเกษ, อดีตเป็นอาจารย์สอน
วิชาศิลปะไทยโรงเรียนช่างศิลปกรรมศิลปากร

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมายพระราชบัญญัติ

หน้าว่าง

คำถวายเครื่องพลีกรรมสังขารแด่บรรพชาจารย์

ปชฺชดอกไม้ธูปเทียนว่า จันท์ธวัชวาจิระลำป้าเทอจจาภิเยลิตธิธิเมธัง จันท์ธวัชวาโลกะนาถังอะหะวันทามิ
สัพพะโสธะภิปุชฺชณามิ ฯ แล้วว่าสัจจะเจษมนชบชมนมเชวตา แล้วจึงกล่าวคำอธิษฐานครั้นเครื่องสังขาร
๑ ข้าขอไหว้พระพชชพระธรรมเจ้าโลกา พระสงฆ์ทรงศีลว่าโดยจง พระคงคายนมามาเป็นภณนทฺ์ พระสังฆ
หลักโลกกาลังระหงษ์ ดินน้ำลมไฟอันมีนคอง จึงดำรงคิได้รอดเป็นภยา ให้วักนนิบิดรแลมารดา ครุพัก
อภฺชรสันทั้งหลาย ไหว้องค์พระสังฆมภวญาณ องค์บรมพรหมมามาณตา พระจักร์ภฤตต์ณฤทธิรงค์
ทรงศักดิ์ตา พระคงคาพระเทสิงเดภิงกฤทธิ พระคเณศวรพระขันธกมาท ทั่วมีนมาททั้งพระพหายกายลิตธิ
ทาวโลกบาลบริหารทั้งสี่ทิศ ขออัญเชิญมาลิตธิตยทัตลมา ทั้งเทวารักษ์กัณณิธำรปวิญญ์ครันท์บางพระลำสน
พระเสด็จเมืองทรงเมืองเรืองฤทธา เป็นหลักเมืองอยู่ชยวาวฤทธิ ให้วักนนิลิตธิเถละคนธรรม พระ
วิษณุกกรมเรืองศรี ผู้เนรมิตจิตรกรรมสภปตยกรรม ไว้ในพระธรรมซึ่งได้มีปรากฏสืบมา ข้าขอ
อัญเชิญมารูปเครื่องพลีกรรมสังขาร วิบายศรีห่อหมกเบ็ดไก่ไข่ข้าว ขนมต้มแดงขนมขาวมะพร้าวอ่อน
กลั่นน้ำลวักลวาล ข้าวตอกดอกไม้ธูปเทียนนมัสบูชา ขอทวยเทพลงมาอวยพรให้แก่ข้า ผู้ประภอบ
กิจการช่างจิตรกรรมสภปตยกรรม จงปรากฏจากสิรพอบุโพวันถววยทั้งปวง ขอความสขสิริสวัสดิสิทิพัฒ
มงคลสัมभवณพลผล พมิให้แก่ข้าพเจ้าชั่วกาลนานเทอญ ๙๔๗—

๑ คาถาท่าน้ำมนต์ขจรณีศัลว่าดังนี้ สิริรวมพชช.เขว่นระ.ล.สาเส.ทพหม.เทว.ตาหะ.ระ.เอเว.หัตถะ.เอ.ประ.เม.อะ.
วิศณุกน.น.เอ. ลิตธิกัมมาปะ.ลิตธิเม.ลิตธิพุทโธ.ลิตธิธรรม.โม.ลิตธิสิ.ง.โม. ลิตธิญา.ม.จิน.เทโว.ลิตธิม.น.ธ.ง.
น.มา.มิ.ท.ง. ลิตธิลา.ภ.เอ.วัน.ตา.เม. ลิตธิภ.ิ.จ.ง.ง.ลิตธิกัม.ม.ง.ต.ธา.ค.เว.ธ. ลิตธิลา.ภ.เอ.วัน.ตา.เม. ๙๔๗—
ถ้าท่าน้ำมนต์ให้คนอื่นต้องเบ็ดขมนคเณเป็นเต ทาวลิตฺทาศิลปไทยเช่นช่างเขียนช่างลิตฺทาศิลปช่างปั้น
ช่างแกะสลัก นาฏศิลป์ดุริยางค์ศิลป์ วิชาเหล่านี้โบราณจารย์ถือว่ามิได้ภัยพิบาท ผู้ศึกษาต้อง
ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงคุณวุฒิทำการบูชาครุ ประ.ลิตฺท.ประ.ลิตฺท.ทอน.นฤ.ธ.ให้.ทัก.การ.ได้. วิชา.กว่า.ครอบ.
เป็นการ.บ้อง.กัน.ล.ระ.นิ.ย.ด.จ.ช.ไร.โธ.ช.ย.ธ.บ.าท. ผู้.ได้.รับ.ครอบ.แล้ว.เวลา.จาร.ม.จะ.ม.อบ.ค.ภา.ก.ทำ.น้ำ.มน.ต์.ให้. เมื่อ.จะ.ทำ.
งาน.สิ่ง.ใด.ก็.ทำ.ให้.ม.น.ต์.ปะ.พ.ม.ส.่ง.แ.ล.ะ.สิ่ง.ของ.เพื่อ.เป็น.การ.ค.ิ.ร.ม.ง.ค.ด.กั.บ.ธ.ว.ุ.น.์.ท.าง.าน.ช.ัง. ๙๔๗—

๑ วิถีผสมปูนปั้นภาพเถาเถา เอาทราบร่อนละเอียด ๑ ส่วน ปูนขาวร่อน ๔ ส่วน กรดน้ำฟอสฟอรัสหรือ
กรดน้ำส้มหมักคล้ามีไฟ เมื่อนำให้เบสือยใช้เป็นเชื้อหมั้นว่าเอากะตาศกับทรายได้ตำ ให้ทรายกวด
กรดน้ำส้ม แล้วเอาปูนขาวใส่ตำให้เหนียวพอปั้นได้เอาน้ำตาลค.เ.น.ด.ได้.ที่.พอ.ควร.ทำ.ให้.ปูน.แข็ง.ขึ้น.ตำ.ปูน.
ให้.เหนียว.คล้าย.ดิน.เหนียว.พอ.ปั้น.ได้.ใส่.กะ.บ.้อง.ไว้.ปั้น.ภาพ.เถา.เถา. เวลา.ปั้น.ลาย.สี.ด.เอา.ปูน.เป็น.ล.ลาย.น้ำ.หนัก.คว.
ท.า.เป็น.เท.ื่อ.ก.เอา.ไป.ท.ก.ที่.พื้น.ข.ล.ิต.ลาย.เพื่อ.ให้.ลาย.ถ.ัด.แน่น. เมื่อ.สี.ก.บ.ั้น.ต.้อง.เอา.น้ำ.ใส่.ใน.กะ.บ.้อง.ปูน.ให้.ท่วม.
กั.ม.ปูน.แห้ง. เมื่อ.จะ.ใช้.ก็.วัน.น้ำ.ที่.ง.ให้.เหลือ.แต่.ปูน.กั.ม.แห้ง.น.อ.ก็.เอา.ไป.ใส่.คร.ก.ค.่า.อีก.จน.เหนียว.พอ.ปั้น.ได้.
ที่.อ่อน.ปูน.ก็.เติม.ปูน.อีก.ได้. ถ้า.มี.น.ลาย.สี.ละเอียด.ต.้อง.ใส่.ปูน.ขาว.มาก.หน่อย.จึง.ง.ปั้น.สี. คร.ก.ค.่า.ต.้อง.ใช้.คร.ก.ช.้อม.
เข้า.ตำ.ให้.ปูน.ทราย.เข้า.กัน.ดี.จึง.จะ.เหนียว.คล้าย.ดิน.เหนียว. เขียน.ไว้.เพื่อ.ความ.รู้.ทำ.ปูน.นี้.น.ของ.ไทย.แต่.โบราณ.

๖ ในอดีตกล่าวจัดเป็นสถานศึกษาวิชาการของกุลบุตร มีวิชาภาษาทวิภาษาแพทย์แผนโบราณ
วิชาโหราศาสตร์ วิชาจิตรกรรมการช่าง แล้วแต่ผู้ศึกษาเลือกเรียนตามใจชอบ หนังสือไทยเรียน
พออ่านออกเขียนได้ เมื่อเรียนให้เสร็จขึ้นก็ต้องเรียนภาษาบาลี วิชาซึ่งมีผู้นิยมเรียนกันมาก
เช่นช่างเขียนช่างลวดลายช่างไม้ช่างปั้นช่างแกะสลัก เพราะสมัยนั้นการช่างเพื่อองศาภคมีผู้นิยมเรียน
ชาวบ้านมีบุตรก็พาไปฝากท่านเพื่อศึกษาวิชาช่าง พระที่ทรงคุณวุฒิจิตกรกรรมซึ่งนับเป็นวิชาสร้าง
ท่านได้ทำงานซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างเป็นต้นทำเมรุ และเครื่องตั้งศพเร้าอาวาสประเภทนี้ย่อมว่า เมื่อเจ้าอาวาส
มรณภาพ บรรดาสานุศิษย์ทำเมรุตามหน้าที่ควรจึงจะสมเกียรติ เมื่อเลิกจากงานสถาปนาก็จึงเลิกแล้ว
ท่านก็เก็บเครื่องตั้งศพมาเก็บไว้ ให้ชาวบ้านได้อาครยืมไปตั้งศพพิธีศพต่อไป บทที่ชาวบ้านผู้มี
ทรัพย์พอจะลงทุนทำเมรุได้ ก็ไปขอยืมให้ท่านช่วยทำให้บางครั้งก็ให้ท่านแต่เครื่องตั้งศพ ตามกำลังทรัพย์
เป็นค่าคงทนซื้อสิ่งของและค่าเบียดเบียน ท่านก็อนุเคราะห์ทำให้โดยไม่มีค่าสินจ้างใดๆ ให้บรรดาพระ
แต่ได้มีข้อข้อต้นทำ งานซ่อมซึ่งมีทำอยู่เดิมแล้วจึงเป็นสถานที่ศึกษาวิชาช่าง การทำเมรุต้องใช้มีความ
รู้ในการทาสีทาสีบรรดาสิ่งของที่ช่วยทำ เช่นการเขียนลวดลายลวดลายและภาคทฤษฏีพร้อมกัน ในสมัยนั้นผู้ที่
เป็นช่างแนววิชาใดวิชาหนึ่ง จะได้รับเกียรติจากประชาชนเพราะเป็นวิชาซึ่งมีได้ จึงมีผู้นิยมเรียนวิชาช่าง
กันโดยมาก ศิลปะไทยเป็นของสวยงามซึ่งโบราณจารย์ได้ประดิษฐ์ไว้ การก่อสร้างมีแต่พระราชวัง
แล้ววัดเท่านั้น ส่วนสามัญชนไม่อาจมาสร้างใช้ได้เพราะไม่มีทรัพย์ เพียงพอในการทำและกรรมบาง
อย่างแต่ทำเป็นเรือนไทยเป็นที่อยู่อาศัย บรรดาช่างก็มีอาชีพหย่อนกว่าวัดเช่นสร้างใหม่บ้าง ซ่อมแซมของ
เก่าบ้างทำการประดับประดาเครื่องศพนับ นับว่าพอมิงานที่หยุดเสมือพอเป็นอาชีพได้มีผู้คิด
มาสมัยรัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ให้จัดตั้งโรงเรียนหนังสือไทยเพื่อจะได้คนรู้หนังสือ
เป็นเลี่ยมพนักงานใช้ในราชการ ชาวบ้านก็ส่งบุตรธิดาเข้าเรียนตามโรงเรียน ซึ่งทรงราชการ
ได้จัดตั้งขึ้นส่วนทางวัดก็ค่อยหมดสภาพศกนที่สักการะ วิชาซึ่งก็ไม่ได้อ่านไม่มีผู้ศึกษาตลอดมา
เดี๋ยวนี้จะหาผู้ทรงคุณวุฒิทางช่างที่สมบูรณ์เหลืออันอดคน จากเจ้าผู้มีใจรักวิชาจิตรกรรมลวดลายต่อ
กรรม อันเป็นศิลปะประจำชาติไทยมีมาแต่โบราณ จึงได้พระกรุณาเชิญขึ้นไว้เพื่อผู้ใคร่ศึกษา จะได้
เป็นตำราเรียนด้วยตนเอง ทั้งจะได้เป็นคู่มือแก่บรรดาเจ้าอาวาส ผู้มีหน้าที่และซ่อมแซมของเก่า
จึงได้เป็นคู่มือในการก่อสร้างให้ออกตอ้งของศิลปะไทย ตำราเล่มนี้เจ้าฟ้าเจ้าได้ตั้งเมื่อวันพุธที่ ๒๕
พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ แล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๒ อายุเจ้าฟ้าได้ ๗๕ ปี
เขียนขึ้นไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์บรรดาแห่งชีวิต ซึ่งเป็นวิชาจิตรกรรมลวดลายต่อกรรมมาเป็นเวลา
๖๓ ปี หวังว่าตำราเล่มนี้อ่านประโยชน์ให้กับผู้ศึกษาได้เป็นหมื่นล้าน และเป็นการรักษาศิลปะของ
ชาติให้ดำรงคงอยู่สืบต่อไปชั่วกาลนาน อดีตเจ้าฟ้าเป็นอาจารย์สอนศิลปะหลายสถาบัน
เรียนช่างศิลปะกรมศิลปากร เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๘ จนถึงวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑
เป็นเวลา ๕๓ ปี จึงได้ลาออกจากหน้าที่สอนเนื่องด้วยโรคชราเป็นลำดับ และได้กลับไปอยู่ที่
จังหวัดเพชรบุรีเป็นเมืองชาตภูมิ อาจารย์เลิศ พ่วงพระเดช ผู้ชำนาญศิลปะจิตรกรรมไทย

๖ การร่างแปลนรูปโอบิสกให้ร่างหุ้มภายในรูปสามเหลี่ยมด้านเท่ากัน แล้วจึงวาดเส้นขอบแหกภายในรูปสามเหลี่ยม แล้วก็ขีดแบ่งเป็นหน้าจิวเป็นหลังคาปีกนก หลังคาปีกนกภายในรูปสามเหลี่ยม ซึ่งโบราณจารย์กำหนดเป็นทรงมารุตาน เมื่อผู้ทำซ่อมทรงสูงก็ใช้ขึ้นเมื่อซ่อมทรงเตี้ยก็ใช้ลง ถ้าจะทำห้องมาตาควรลดส่วนสูงลงคือเส้นศูนย์กลางลดลง ๑๐ นิ้ว วาดเส้นขอบแหกภายในรูปแบ่งเป็นจิวเป็นปีกนกกันสาม ตัวหุ้มเช่นชื่อยาว ๑๑ สลักเอาซึ่งกันยาว ๑๐ สลักคืบ ในดังสัง ๔ สลักคืบ ซึ่งกันปีกนกยาว ๔ สลักคืบ ซึ่งกันก้นลาดยาว ๓ สลักคืบคืบนี้ หลวงพ่อฤทธิซึ่งเป็นอาจารย์ข้าพเจ้า ท่านได้ให้ความคิด ทำทรวดทรงว่าให้ทำหุ้มในทรงผู้เมีย ซึ่งเป็นทรงที่ไม้สูงไม่เตี้ยเป็นทรงหัตถ์ของมาตาแก่ปะชาชนโดยมาก อิมสลักกว้าง ๔ ๑/๒ ส่วนยาวเป็น ๕ ห้องแบ่งเป็นห้องละ ๖ สลักคืบ ถ้ามีมของซึ่งหน้าข้างหลังก็รวมเป็น ๙ ห้อง ส่วนมของซึ่งซ้ายห้องกว้างเป็น ๙ สลักคืบ ส่วนด้านยาวก็สลักรวมห้องก็ได้ความยาวของโอบิสก วิธีเขียนแปลนโอบิสกอีกแบบหนึ่ง เขียนในรูป ๓ เหลี่ยมด้านเท่ากันแล้วลดส่วนสูงเส้นในดัง ๖ นิ้ว แล้ววาดเส้นขอบแหกภายในรูป ๓ เหลี่ยม แล้วขีดเส้นแบ่งกลางเส้นจันทน์ ตอนบนเป็นเส้นรับจิวตอนล่างเป็นปีกนกและกันสาม ซึ่งกันปีกนกเอาครึ่งจันทน์จิว ซึ่งกันก้นสัดคือเอา ๒ ใน ๓ ของจันทน์ปีกนก เป็นมาตาภายในบานวางระย้ากำหนดไว้ ส่วนจันทน์ปีกนกและจันทน์กันสาม อาจขยายให้ยาวได้นั่งตามผู้ทำจะเห็นว่างาม ส่วนลัดข้อเท้าในระกาทองหงษ์มีดังนี้ สมเด็จพระเจ้ากรุง ๑๐ สลักถวข้อเท้าตั้งยาว ๕ สลักคือครึ่งชื่อของจิว เมื่อรู้ความยาว ข้อเท้าแล้วก็วาดรูปข้อเท้าภายใน ๕ สลัก แบ่งเป็นสองระยะ ช่วงคองเอาใต้ปากครกหรือปากหงษ์ กับตอนปลายข้อเท้าตั้งยาวกว่าตอนใต้คืออีกเท่าหน้ากว้างขลุ่ยกันข่มข้อเท้า เข็มกมหนักอก ๒๐ นิ้วตอนปลายข้อเท้าก็ต้องยาวกว่าช่วงใต้คืออีก ๒๐ นิ้ว ส่วนหน้าฉากข้อเท้าก็คิดเอาครึ่งของกันข่ม คือหน้าฉากกว้าง ๑๐ นิ้ว ส่วนคอข้อเท้าก็คิดเอาครึ่งหนึ่งของหน้าฉากคือ ๕ นิ้ว ไม้ตั้งในระกาคิดเอาตามชื่อยาว ชื่อยาว ๑๐ สลักก็เอาไม้สลัก ๑๐ นิ้วในระกาค ๑๐ นิ้วรวมเป็นไม้หน้ากว้าง ๒๐ นิ้ว ส่วนไม้หางหงษ์ก็คิดเอาจากความยาวของข้อเท้า เช่นข้อเท้ายาว ๕ สลักหางหงษ์ขึ้นต้นจิวอายุยาว ๓ สลัก หางหงษ์ปีกนกยาว ๒ สลักคืบ หางหงษ์กันสาม ๒ สลักแล้วก็วาดรูปหงษ์ภายในกำหนดส่วนสูง เอาไว้เป็นแบบกระส่วนทำ ขนาดตัวไม้ที่ใช้ทำโอบิสก ชื่ออำมหันกว้าง ๓๕ ซม. หน้า ๒๘ ซม. ชื่อมีหน้า ๒๒ ซม. ลีเหล็กอมไม้ตั้งหน้า ๓๕ ซม. หน้า ๘ ซม. ไม้จันทน์หน้า ๓๐ ซม. หน้า ๘ ซม. ไม้จันทน์ปีกนกหน้า ๓๐ ซม. หน้า ๘ ซม. เส้าเสาหม้อหน้า ๑๖ ซม. ลีเหล็กอม ตัวหน้า ๑๕ ซม. ลีเหล็กอม ไม้เชิงกลอมหน้า ๓๐ ซม. หน้า ๕ ซม. ไม้แปกโกกหน้า ๑๕ ซม. หน้า ๑๕ ซม. ไม้แปกนหน้า ๑๕ ซม. หน้า ๔ ซม. ส่วนยาวแล้วแต่ส่วนของโอบิสก ไม้ทำข้อเท้าหน้า ๓๕ ซม. หน้า ๒๒ ซม. ต้องใช้ไม้ปะกระทั้งข้อเท้าทั้ง ๒ ข้าง ไม้หางหงษ์หน้ากว้าง ๓๕ ซม. ไม้ตั้งในระกาคหน้ากว้าง ๓๕ ซม. หน้า ๑๐ ซม. เป็นตัวสลัก ๒๕ ซม. ในระกาค ๑๐ ซม. ลอดมขันตะ ๔๐ ซม. ใจาหน้าบวม ๑๕ ซม. ตามที่กล่าวมานี้เป็นมาตาตามการใช้ไม้ขนาดโอบิสกกว้าง ๔ วาเพื่อเป็นบวมรัดตาม

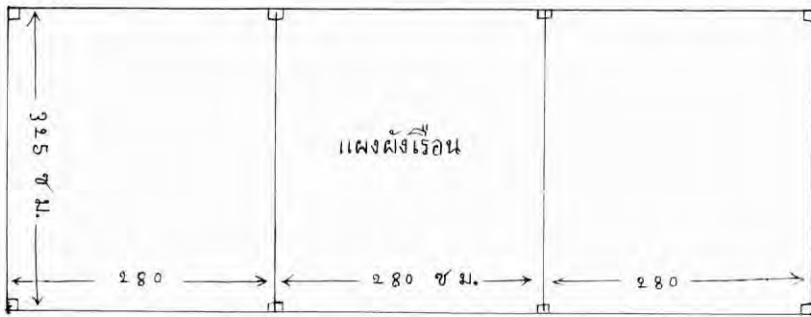
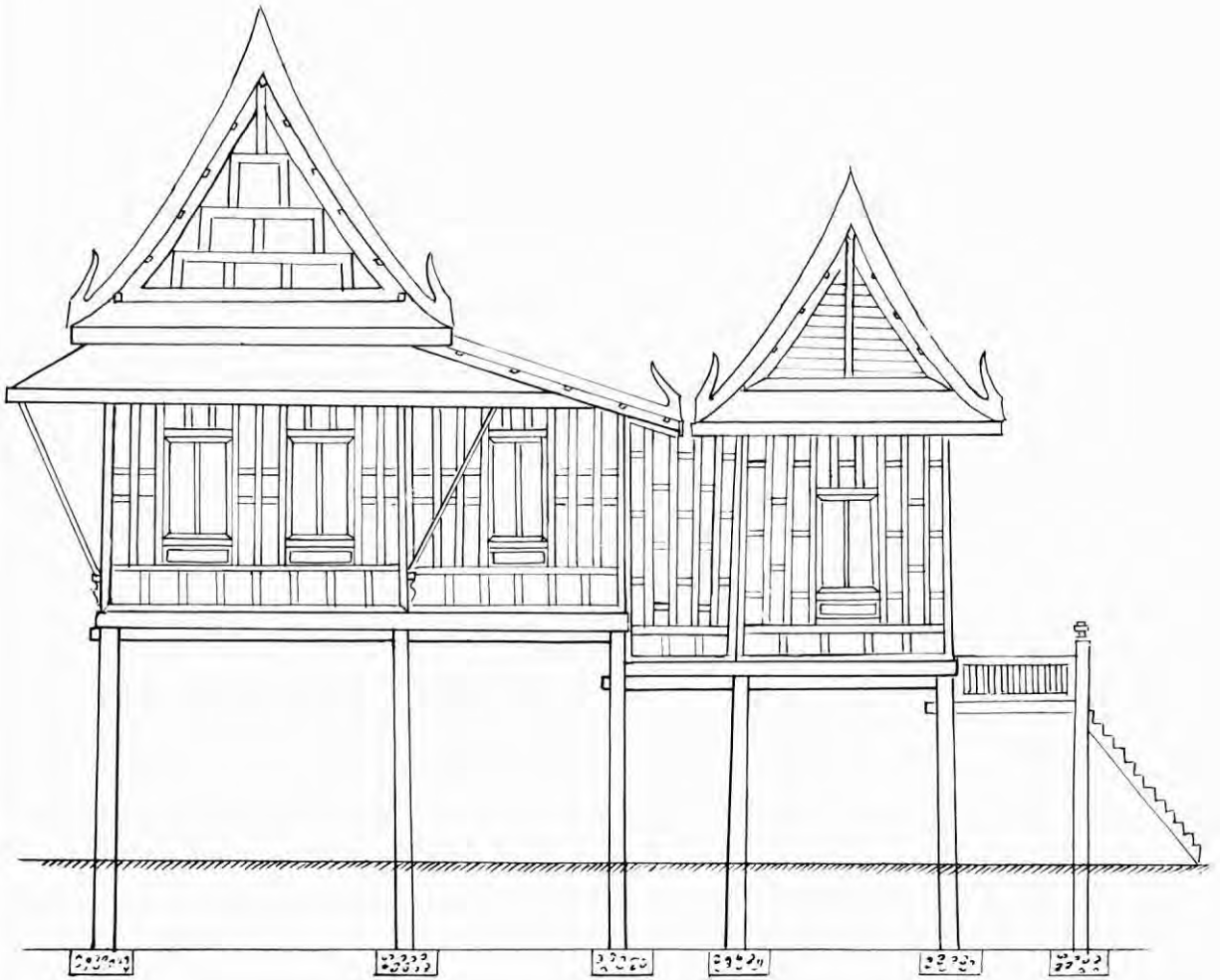
๑๕๕ วิธีการเขียนแปลนยอดนพคุณ คือถือเอารูปดอกเป็นหลักการประดิษฐ์ทรงถายยอดนพคุณ และรูปหัวเม็ดทองมัน การหาทรงยอดนพคุณข้างเขียนเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่ากัน แล้วขีด เส้นมุมแหลมเรียกว่าเส้นจอมประสาท เป็นเส้นหลังกระดูกงูแล้วจึงขีดเส้นลึกลงกลางภายใน รูปสามเหลี่ยม ขึ้นไปตลอดยอด แล้ววาดเส้นจอมนพภายในรูปสามเหลี่ยมขึ้นไปตลอด แล้วขีดเส้นมุมแหลมเป็น เส้นหลังกระดูกงูเป็นเชิงกลอน จะทำเป็นสามชั้นหรือสี่ชั้นก็คิดแบ่งเป็นชั้นๆ ชั้นล่างต้องได้ย ชั้นที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ต้องให้สูงกว่ากันทุกชั้นจนถึงชั้นปากกระดูกงู ส่วนหน้าบรรจชั้นล่างมีหน้าบรรใหม่ ๓ บาน มีหน้าบรรแรกข้าง ชั้นที่ ๒ มีหน้าบรรใหม่ ๒ บาน มีหน้าบรรเล็กแรกข้าง ชั้นที่ ๓ มีหน้าบรรใหม่ ๑ บาน มีหน้าบรรเล็กแรกข้าง ชั้นปากกระดูกงูมี ๑ บาน ส่วนยอดสูงตั้งแต่หลังกระดูกงูคิดเอาเท่าเชิง กลอนๆ ยาว ๔ สอกเอายอดสูง ๔ ลอก แบ่งเป็นเชิงมาตรฐานแล้วกลับชน ๓ ชั้นมีลูกม ๓ ชั้นแล้วขีด ยอดภายใน ๔ สอก ถ้าทำทรงมาสน์ส่วนเล็งจากพื้นขึ้นถึงเพดาน คิดเอาเท่าด้านยาวของ เชิงกลอนคือ ๔ สอก ส่วนถานสูงจากพื้นถึงที่หนึ่งพระเขลันสูง ๓ สอก ถ้าทำมูรเสาศิว ๑ เท่า ความยาวของเชิงกลอน ต้องเพิ่มอีกครึ่งหนึ่งของเชิงกลอนเรียกว่า ๑ ส่วนครึ่งของเชิงกลอน ส่วนถานก็ดูพอเหมาะ สิมแล้วซึ่งผู้ทำเหมื่องม ส่วนมมต้องย่อมม ๓ มุมทุกชั้นเรียกว่าย่อ ไม้ ๑๒ เพาะ ชั้นหนึ่งมี ๔ มุมย่อมุมล: ๓ มุม ๔ มุมก็ย่อ ๑๒ มุม คำเรียกชื่อว่ายอดนพคุณ มาจากวิธีทำแปลนยอด ต้องทำแผงผังเป็นสี่เหลี่ยมด้านเท่ากัน แล้วตัดมุมสำหรับย่อ ๓ มุม แผงผังเป็น ๔ มุม แล้วจุดที่มุมทั้ง ๔ มุมก็ได้ ๔ ลัญขีดเส้นไปหากันทุกจุด เส้นตัดกันตรง กลางก็เป็นจุดลัญอีกจุดหนึ่งจึงเรียกว่าเส้นนพคุณ เพราะมีจุดลัญ ๔ ลัญขอผู้สักข่างทราบ ดังกล่าวมานี้ การเขียนรูปคันทวยให้ขีดเป็นเส้นฉาก เช่นตัวยาว ๑ อีกส่วนสูงของคันทวย สูง ๑ สอก ๑ สืบ ขีดเส้นตั้งไปถึงเส้นริมเชิงกลอนหัวตัว แล้วจึงวาดรูปคันทวยภายในเส้นก็จะ ได้รูปคันทวยกว้างตามมาตรฐานตามโบราณจารย์ท่านกำหนดไว้

งานสถาปัตยกรรมไทย เปรียบตามจากรูปดอกบัวซึ่งมีดอกไม้มี่รูปร่างที่ศรวงาม รูปดอกบัวตาม ดอกบัวจวนจะบาน ดอกบัวบานและกลีบบัวเป็นรูปที่ศรวงาม โบราณจารย์ท่านจึงได้คิดประดิษฐ์ ลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยในทรงถายภายในรูปดอกบัวหลวง ตลอดถึงประดิษฐ์เขียนทรวดลายไทย ท่านก็ประดิษฐ์มาจากรูปดอกบัวเป็นต้นคิด การเป็นช่างจิตรกรรมสถาปัตยกรรมไทย จำเป็น ต้องวิญนรู้ถึงที่เกิดของศิลปะท่านจากอะไร เมื่อเรารู้เหตุที่เกิดของศิลปะแล้ว เราก็สามารถประดิษฐ์ คิดทำตามหลักวิชาการตามแบบโบราณ เรียกว่าทำตามหย่างวิวัฒนาการที่ไม่รู้เราทำไปด้วยความคิด ของตนเอง ก็เป็นศิลปะที่เราทำเองไปทำแล้วไม่มีผู้ชมชม มีแต่คนดูเราทำด้วยเมื่อก่อนเราเป็นคน คนๆไป ผู้ที่เป็นช่างที่ดีขงพยายามหมั่นศึกษาค้นคว้าหาความรู้ห้เสมอ จะได้มีความนิยมชมชอบจาก มหาชนทั่วไป ทั้งจะได้มีเกียรติว่าเป็นผู้ดุงศิลปะของชาติให้ดำรงคงอยู่สืบต่อไป สวัสดิ์

๑๐- วิธีทำลิกัลมุกประดับกระจกข้อเท้าใบระกาให้คงทนหย่อนยานิยบทนทานทำดังกล่าวต่อไปนี้ดังนี้ คือเอาเขาวัวหรือเอาควายมาตากเป็นก้อนเล็กๆ ใส่หม้อต้มไฟให้ลดาบเป็นกาน แล้วเอาไปบดให้ละเอียดผสมกับน้ำลิก ใช้ไม้กระดานหน้ากว้าง ๒๐ นิ้วหนา ๕ นิ้ว ขัดตรงให้เป็นร่องวีเป็นลูกไข่สำหรับเป็นที่ตำลิกผสมกให้เข้ากัน และได้น้ำขี้มีหยในลิกออกให้หมดโดยใจใช้วิธีตำลิกผสมกให้น้ำกะเจินออกให้หมด ซึ่งเอาลิกผสมกไปตั้งเคี่ยวที่ข้อฟ้าประดับกระจกจึงจับแน่นดี ลิกกักหาเขาวัวใช้ทั้งหมดไม่ได้ ก็ใช้ใบหญ้าค้ำลิกไฟเป็นถ่านปนกับเขาวัวหย่างละครึ่งก็ดี ถ้าหาเขาวัวไม่ได้ใช้หญ้ากับใบตองแห้งปนลิก แต่ต้องเอาหน้ากวาเขียวจีนๆ ผสมกับลิกผสมกเป็นเชื้อเหนียวแทนเขาวัว ถ้าใช้เขาวัวไม่ต้องใส่หน้ากวา การเอาลิกผสมกผสมแล้วเอาไปตั้งไฟเคี่ยวเพื่อไล่น้ำขี้มีหยในลิกให้หมดไปเป็นวิธีมักง่ายของผู้ทำให้เร็วขึ้น ทำให้คงทนความแข็งของลิกเสื่อมความคงทน ลิกผสมกไม่ได้ตั้งไฟจะแห้งเร็ว ถ้าเอาไปตั้งไฟลิกผสมกจะแห้งช้าลงไปอีกหลายวัน การประดับกระจกบนลิกผสมกควรกระษะห่างกันชั่วโมงไม่ชิดไฟ เวลาประดับกระจกต้องดูกระจกให้ลิกม ๒๐ ขึ้นมายึดวิมกระจกทั้งสี่ด้านกันกระจกหลุด ข้อฟ้าใบระกาต้องเอาไม้กลให้เป็นรอยขึง แล้วจึงมือทาลิกสักสองครั้งเป็นพื้นให้ลิกลุ่มกจับ แล้วจึงลงลิกประดับกระจกตามวิธีที่กล่าวมานี้ ขาพเจ้าได้ทำมาสามแถวกระจกแล้วผสมกหมักมอดถึง ๓๐ กว่าปีได้ยวกังดังนี้ มีแต่กระจกหลุดบ้างเป็นแห่ง ไม่ดังกับลิกผสมกหลุดออกนอกเนื้อไม้ จึงได้เขียนวิธีทำลิกผสมกไว้เพื่อที่ท่านจะทำการประดับกระจกข้อเท้า จะได้ทราบวิธีทำซึ่งช่างสมัยก่อนท่านทำกันคงทนหย่อนได้เป็นลิกม ปี ตามที่ข้าพเจ้าเคยเห็นพวกช่างประดับกระจกทำ บางช่างเอาถ่านใบตองหรือถ่านใบหญ้าผสมกับลิกเอาขึ้นตั้งไฟเคี่ยวไค้ ถ้าใช้ถ่านใบตองๆ ดุดลิกมากลิกมแห้งแล้วไม่มีมัน บางช่างเอาถ่านที่แห้งขูดให้ละเอียด เอาไปแช่น้ำสัก ๒-๓ วันเพื่อไล่น้ำความเค็มออก เอาไปผสมกับลิกขึ้นตั้งไฟไค้ น้ำ การเอาลิกผสมกไปตั้งเคี่ยวไฟไม่ดี ทำให้ลิกมเป็ดลุ่มกทำให้แห้งช้าลง ความแข็งก็อ่อนลง การลงลิกที่ข้อฟ้าก็ลงเพียงหนเดียว ถ้าไม้ก็ดุดลิกแห้งเหลือเล็กน้อย เวลาลงลิกผสมกก็ไม่จับทำให้ลิกมกล่อนหลุดไป ทำนุได้ลิก ๒-๓ ปีลิกมกระจกก็หลุดเหลือแต่เนื้อไม้ หนาเสียดตายเงินที่ข้อลิกข้อกระจกแล้วค่าขัง เป็นเงินจำนวนมากที่เสียไป ได้เวลาคิดค่าข้อผู้ที่คิดทำต่อไปจงระวังให้มากๆ จะได้งานที่ดี ฯ

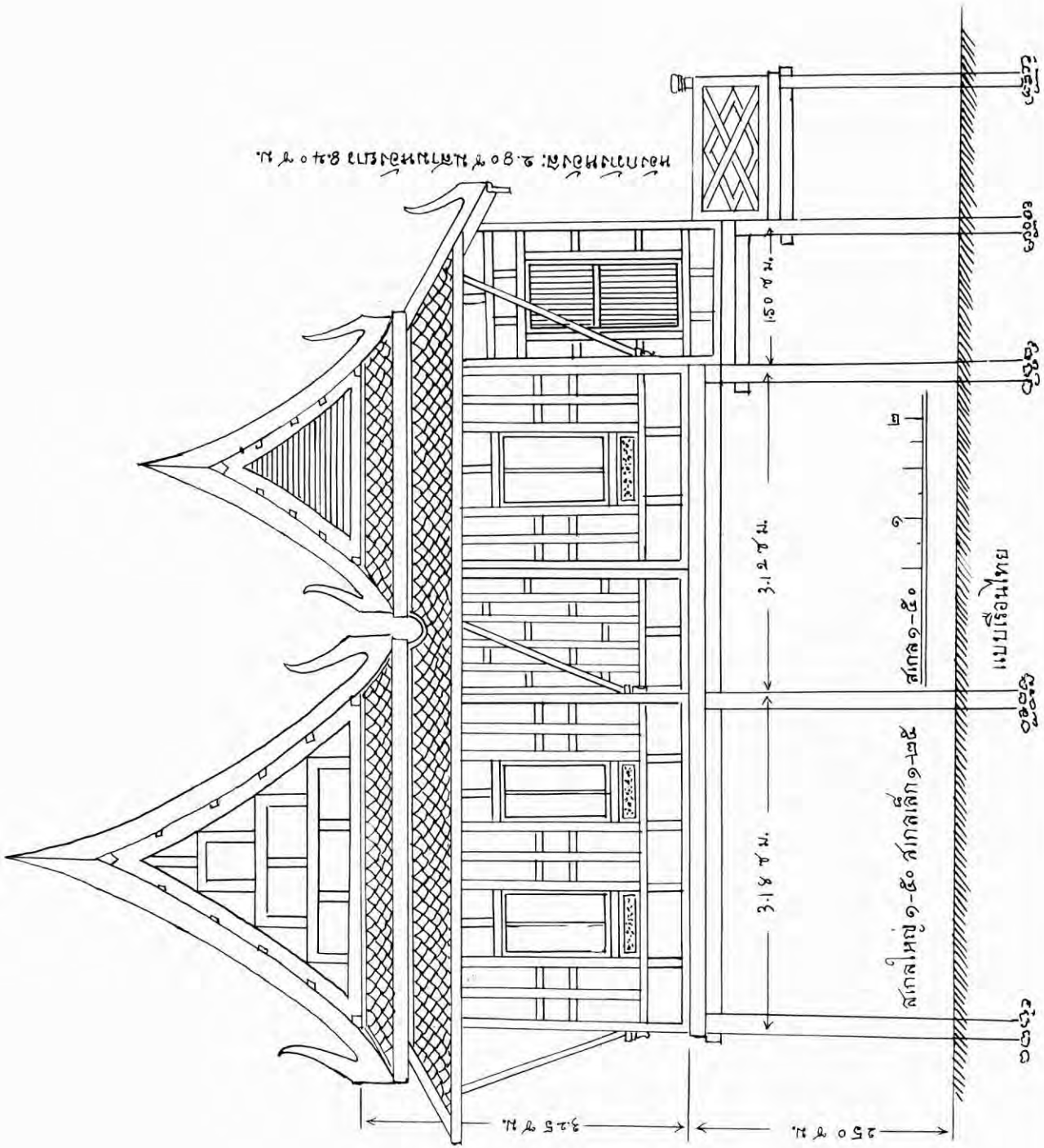
๑๑- วิธีผสมลิกผสมกพิมพ์ลายประดับรูปฐานหรือหัวขาน เอาใบตองแห้งในหม้อค้ำลิกให้หม้อลิกไฟให้เป็นถ่านบดให้ละเอียดผสมกับลิกเอาหัวขานทุบ ให้ลิกผสมลิกเข้ากันเหมือนดินเหนียว เอาไปพิมพ์ที่ลายแบบหินสำหรับทำหัวขาน วิธีทำบนน้ำมันเอาบนขากบนน้ำมันตั้งอิวผสมกัน เอาหัวขานทุบให้ชุ่มกับน้ำมันเข้ากันให้ ขึ้นๆ เหมือนดินเหนียวหอยันได้ใช้ปั้นภาพหรือกลพิมพ์ลายได้

๖) วิถีผสมน้ำยาเขียนลายรดน้ำ เหนือจากหินที่เป็นก้อนพอบบดได้เอาไปฝนกับหินลับมีด
เมื่อละเอียด ฝนหยาบนิดพอตามต้องการแล้วเอาใส่ชามแซ่ไว้คั้นคั้น ให้หยาบจนก้นก้นแล้วรินน้ำ
ใส่รูออกทิ้ง เอาหยาบใส่โถกรองเอาผงละเอียดใส่ถ้วยให้พอปิดหลอด สองเขียนหลอดพอรอดแล้วเอา
ค้อนไม้ตีมือเป็นไข่ได้ แล้วเอาผงสีส้มบดขี้ผึ้งพอสกใสให้ละเอียดแล้วใส่ ใสหนึ่งคั้นน้ำผักสีส้มบด
ขี้ผึ้งออกเป็นสีน้ำตาลแก่ เอาไปผสมกับพริกขี้หนูให้เข้ากัน ขงพยายามกวนให้พริกขี้หนูละเอียด
เข้าลายมือ กวนแล้วตากแดดให้น้ำสีส้มบดขี้ผึ้งแห้งแล้วเติมน้ำผักสีส้มบดอีกให้แก่สีส้มบด
มากขึ้น รดน้ำออกโรดสี เมื่อผสมพริกขี้หนูแล้วลองเอาหลอดเขียนหลอด แต่พอเล็กน้อย
เอาสีที่ขีดเอาของปิดเอากระดาษชุบน้ำปิด ถ้าพริกขี้หนูออกดีเป็นกรวดที่ออกไม่สีก็ตอ
พริกขี้หนูดำจะอ่อนขมขมขี้ผึ้งหรือน้ำผักสีส้มบด ก็พยายามแก้ไขแล้วทดลองจนเป็นที่เชื่อ
ถือได้ จึงร่นน้ำเขียนลายรดน้ำได้สิ่งของที่เขียน เช่นเขียนลงกับไม้ต้องคงลักษณะสี
สองครั้งทั้งไวจนสักแห้ง เอาใบตองแห้งหรือใบกล้วยค้ำใส่หม้อต้มไฟให้เป็นถ่าน บดให้ละเอียด
ผสมกับสีขี้ผึ้งน้ำผักสีส้มบดที่ลงไว้ เพื่อทำพื้นให้เรียบเสมอกันพอสมควรแล้ว เอากระดาษ
ทรายหน้าให้เรียบแล้ว จึงลงสีน้ำผักสีส้มให้มันเงาจนถึงลงมือเขียนได้ การเขียนลาย
รดน้ำต้องระวังความเค็มเกิดจากเชื้อ ต้องเอาไม้ลองมือหย่าให้มือสกปรกที่เล็ก ไม้ที่ลงสีแห้งแล้ว
ต้องเอาดินล่อของค.ลายน้ำทาให้ทั่ว เพื่อถอนความเค็มแล้วเอาน้ำส้มค้อของออก จึงลงมือเขียน
หลอดได้ คายที่จะทำแบบต้องบดขี้ผึ้งตามสายให้ละเอียด แล้วเอาสีน้ําส้มของเอาไฟให้สกปรก
ให้ละเอียด ใส่ผ้าขาวเช็ดเอาสีน้ําส้มค้อออกแล้วเอาสีน้ําส้มค้อที่เขียนลงบนพื้นเล็ก เมื่อ
เขียนลายเสร็จแล้ว ล้างที่เช็ดต้องเอากระดาษขาว น้ำที่ปนอยู่ในสีก็ใช้ได้หลายใบจึงจะ
ล้างใช้ได้ เวลาจะเช็ดสีเอาผ้าเช็ดเอาสีน้ําส้มค้อล้างสัก ๕ ซม. ยาวสัก ๑๕ ซม. ม้วนกลมค้ำกับดัก
แล้วเอาไม้ค้ำตามสายที่เขียนไว้จนทั่ว แล้วเอาสีน้ําส้มค้อออกให้เหลือพอมีเชื้อที่เหลือ
พอปิดหลอดจึงลงมือปิดหลอดตามสายที่เขียนจนทั่ว แล้วเอากระดาษชุบน้ำปิดให้ทั่วสัก ๒ วัน
ทั้งไวสัก ๕ นาที จึงควมเอากระดาษออกจะเห็นลายชัด จึงเอาสีน้ําส้มค้อช่วยแต่ให้พริกขี้หนู
เอาน้ำล้างให้สะอาดเป็นเครื่องเขียนลายรดน้ำ วิธีเขียนลายรดน้ำหน้าสีน้ําส้มค้อกับกระดาษ
ท่านได้ประดิษฐ์คิดทำให้เป็นมรดกตกทอดมาจนถึงกับนี้ ผู้มีอาชีพทำมีปิดบังหวังวิชาไมใคร
เปิดประตู ท้าทายจึงได้เขียนวิธีผสมน้ำยาและวิธีเขียนรดน้ำให้มีที่ปิดบัง เพื่อเป็นวิชาของตน
แต่แก่ผู้ใคร่ศึกษา ขออภัยลาอาณิสัยค้ำถวายแด่องค์พระอาจารย์ ของข้าพเจ้าคือท่านพระ
อาจารย์อินทร์ (หรือชื่ออินทร์เอง) จักราชบุรุษวัดเจ็บบ. พระนคร กับหลวงพ่อกุญ. เจ้าอาวาส
วัดพลับพลายชัย จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งท่านลี้ภัยหนีภัย: ศัตรูพสกนทที่ใด ของได้รับ
ผลกุศลแห่งวิชาท่านนี้ มีความความประสงค์ขำงค้ำหมายสิ่งใด ขงตัวเรจตามมีใน
ความปรารถนาทุกประการขออ. เดศ. พงษ์พร. เดศ. สิม. ๑๑๓ เป็นอาจารย์สอนศิลปะที่โรงเรียนช่าง
ศิลป์ กรมศิลปากร

มาตราส่วน ๑ = ๕๐ ซม.

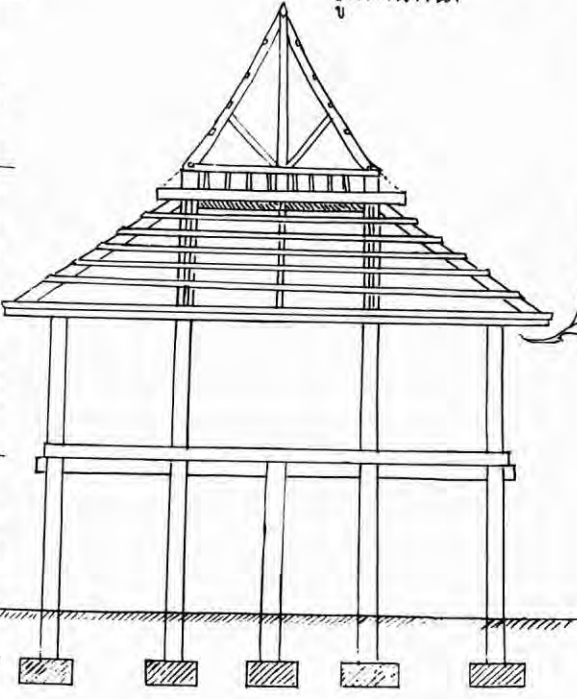
มาตราส่วน ๑ = ๕๐ ซม. เรือนไทยฝาลูกฟักกรอบค้ำหน้าห้องฝาเซียม

รูปศาลาการเปรียญ

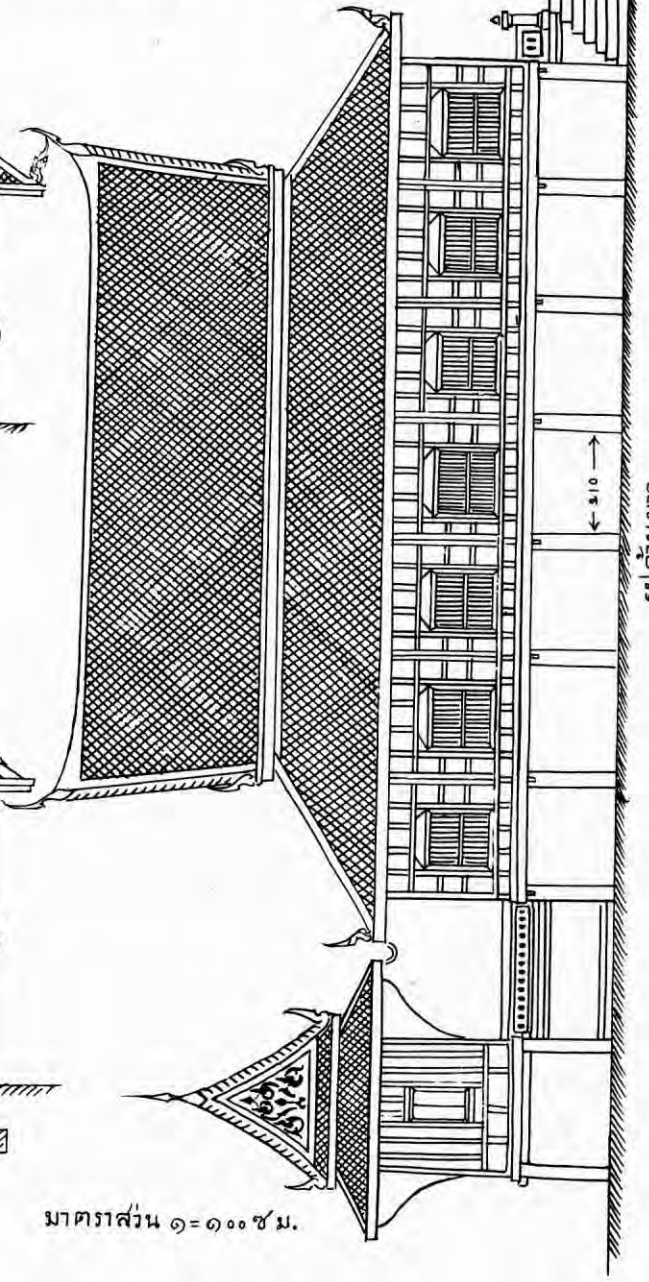
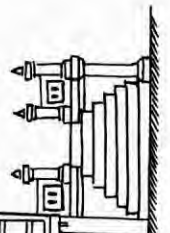
รูปคานหน้า

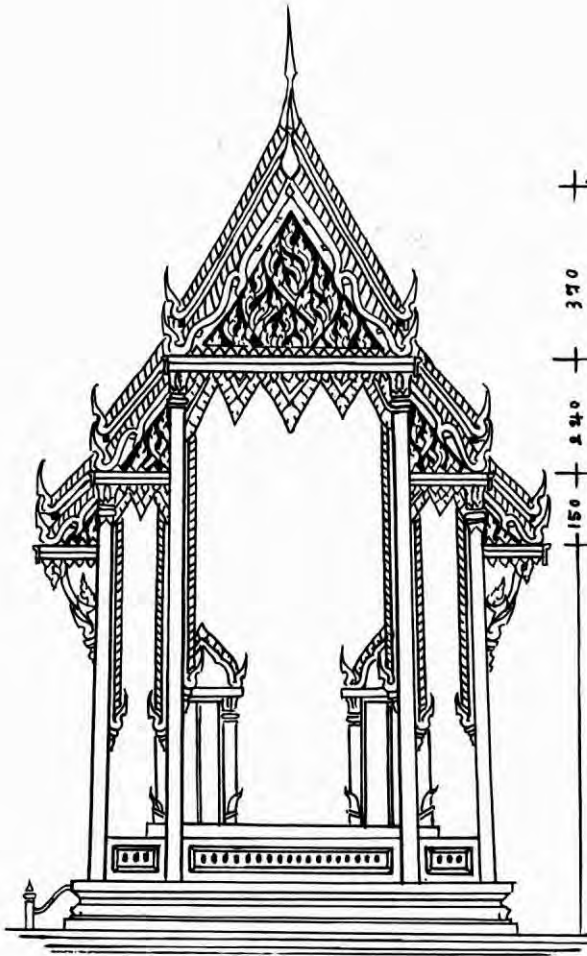
360
340
330
330
100

รูปตัดโคลงไม้

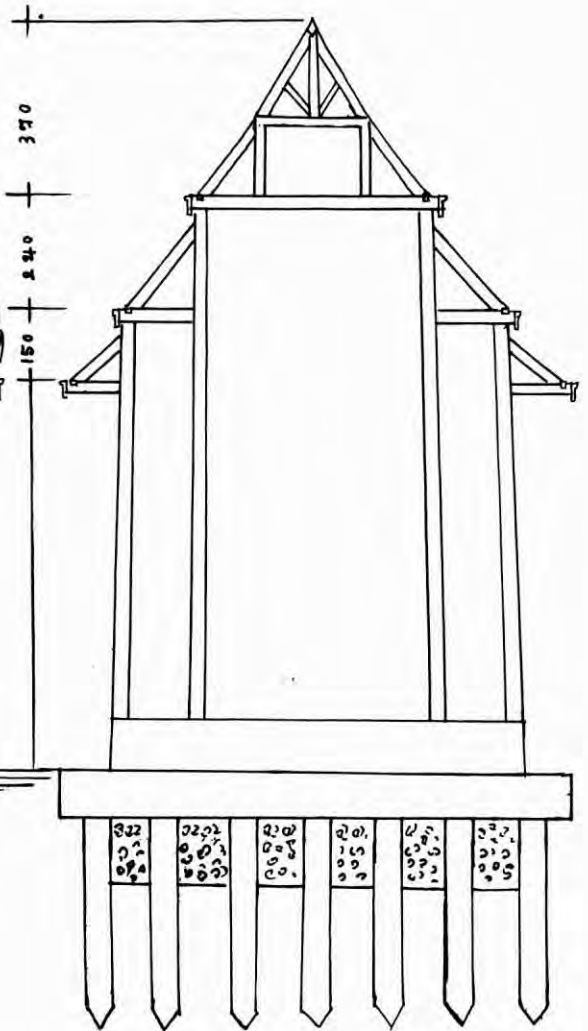
มาตราส่วน ๑=๑๐๐ ซม.

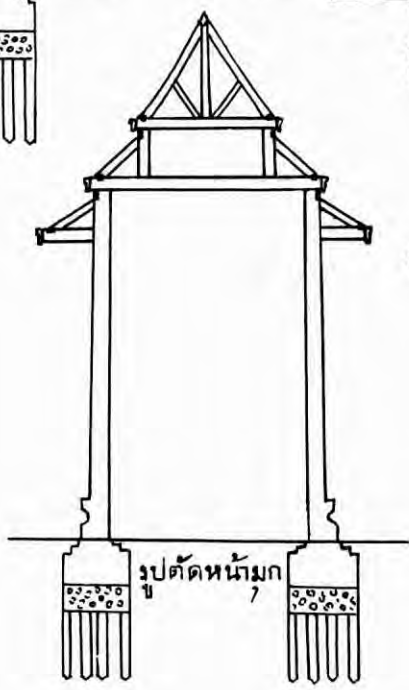
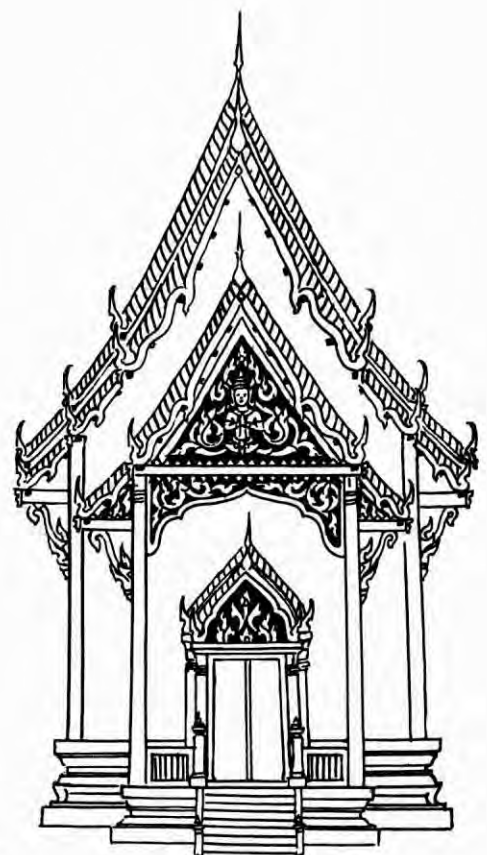
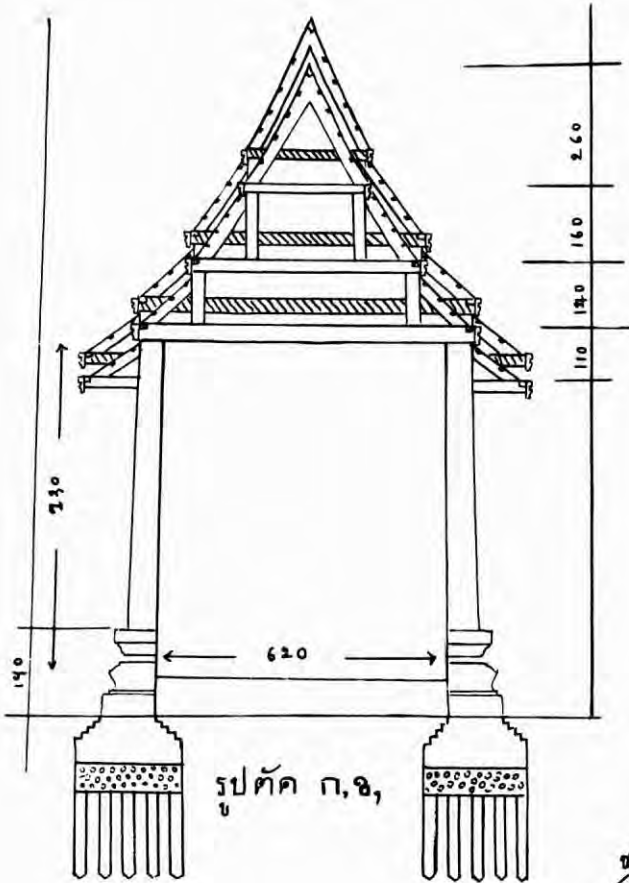

รูปคานยาว

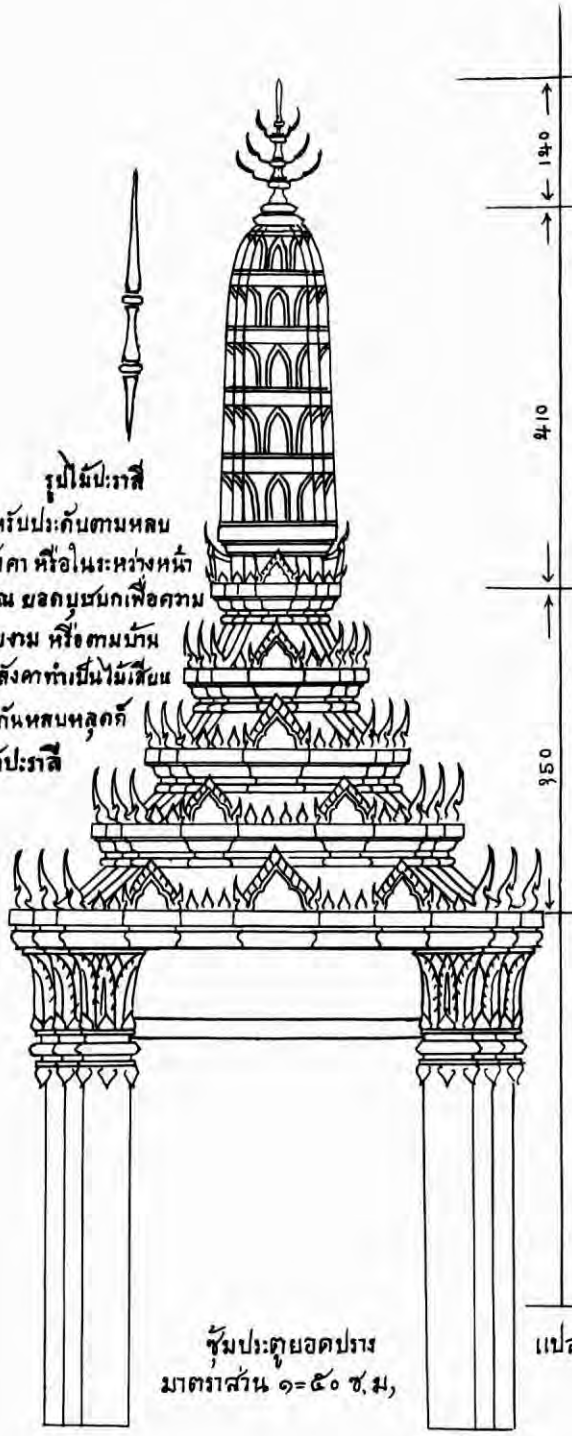

มาตราส่วน ๑-๑๐๐ ซม.

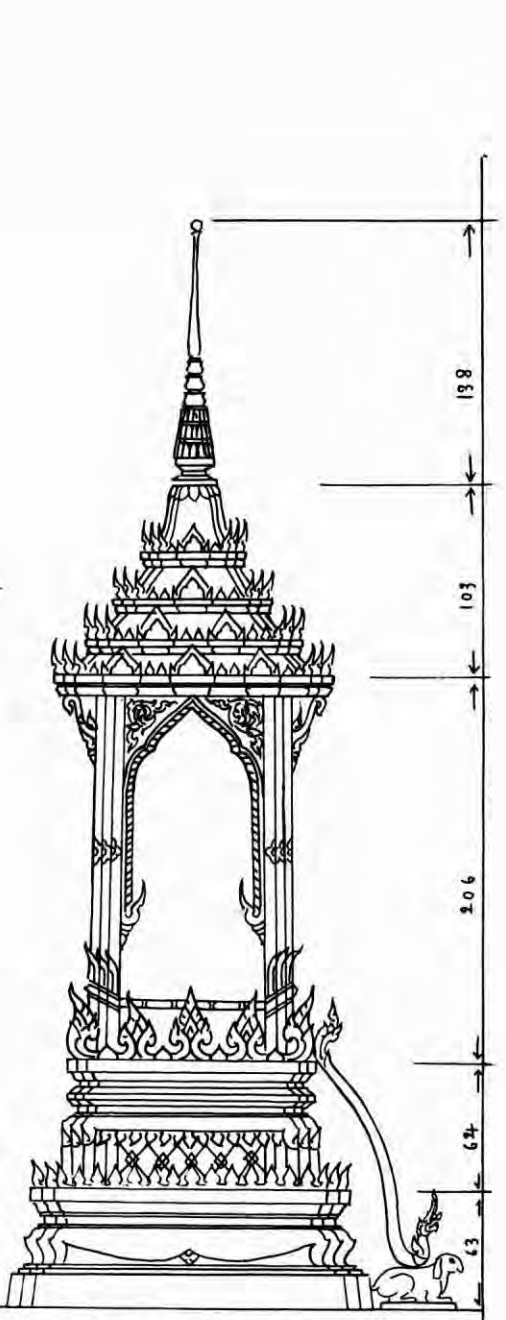

มาตราส่วน ๑-๑๐๐ ซม.ม,

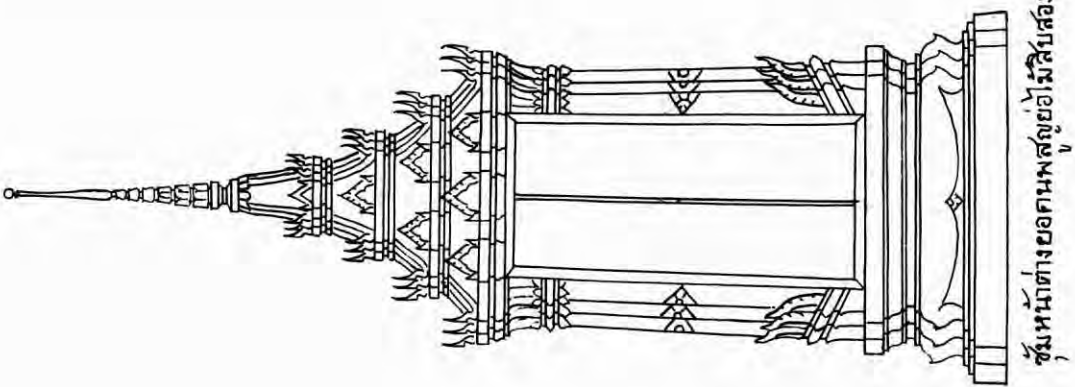

รูปไม้ประดู่
 สำหรับประดับตามหลุม
 หลังกว หรือในระหว่างหน้า
 บรรณ ยอดมณฑปเพื่อความ
 สร้อยงาม หรือตามบ้าน
 มุงหลังคาทำเป็นไม้เขียน
 หลุมกันหลุมหลุมเล็ก
 ทั่วไปประดู่

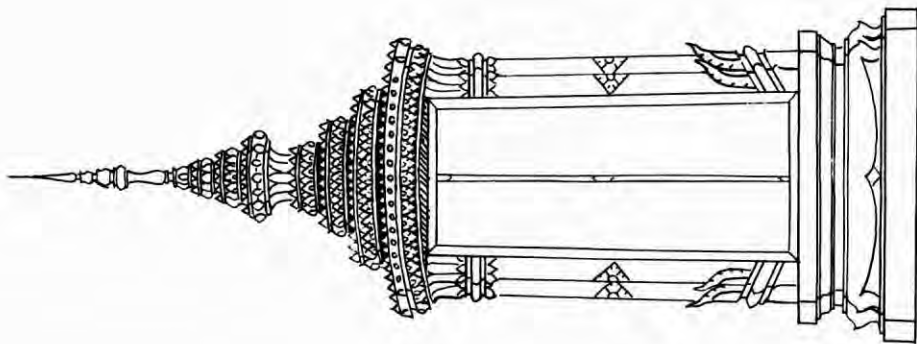
ซุ้มประตูยอดปราสาท
 มาตรฐาน ๑-๕๐ ซม.

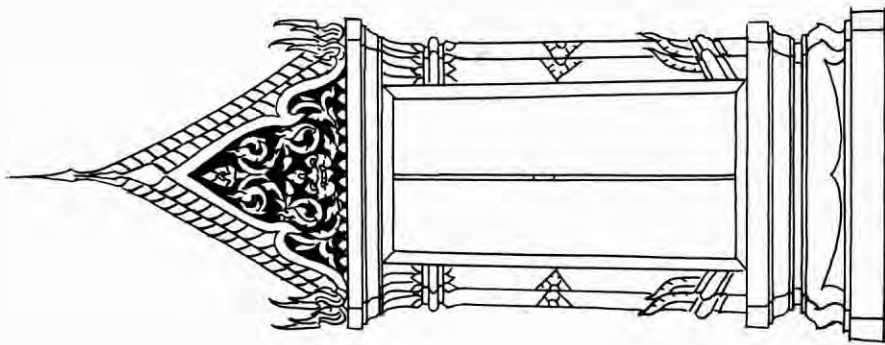
แปลนธรรมมาลัยยอดนพศิขุมมาตรฐานส่วน ๑-๒๕ ซม.
 ขนาดใช้

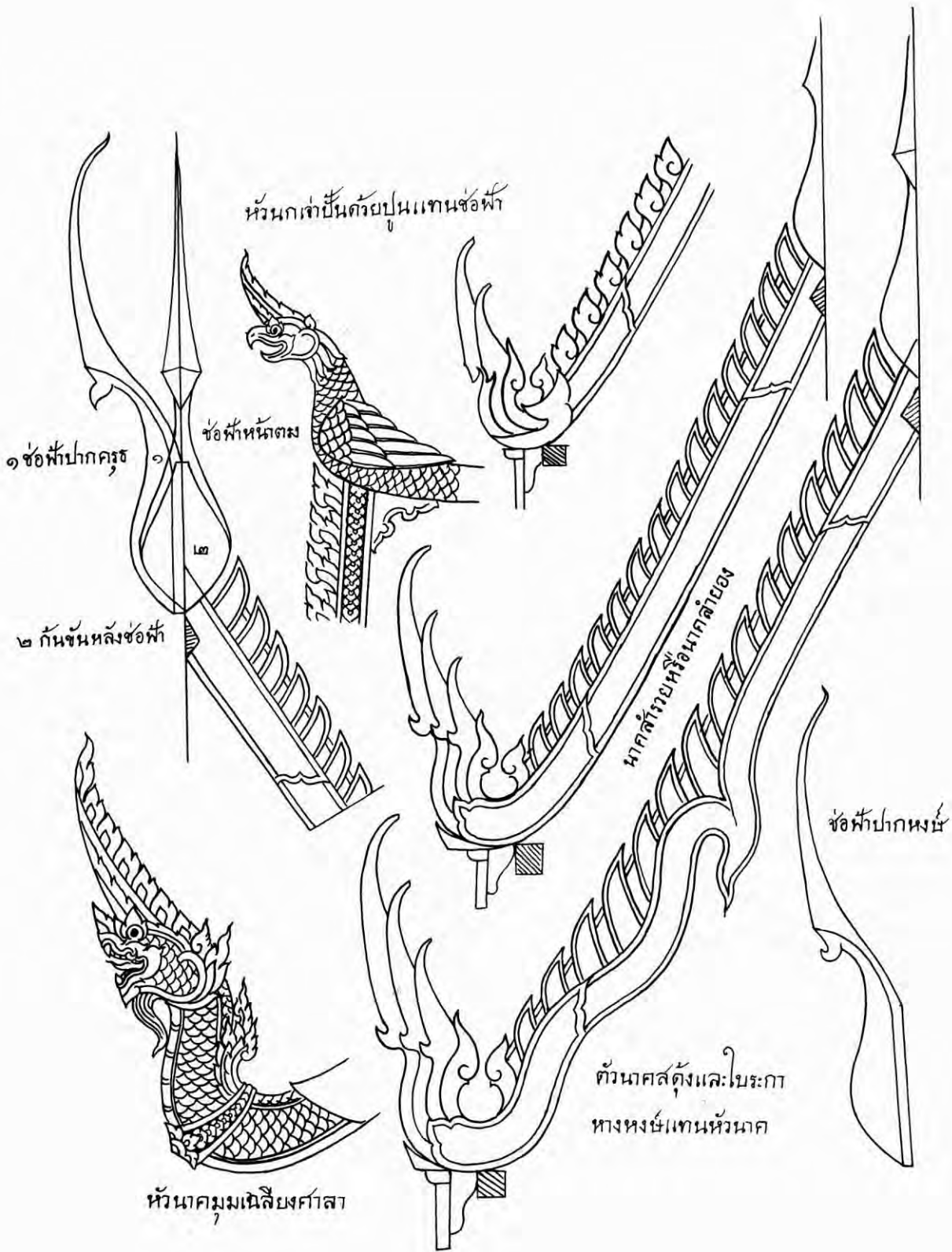
ซุ้มหน้าต่างยอดกนกสูงอยู่ไม่มีสีบสอง

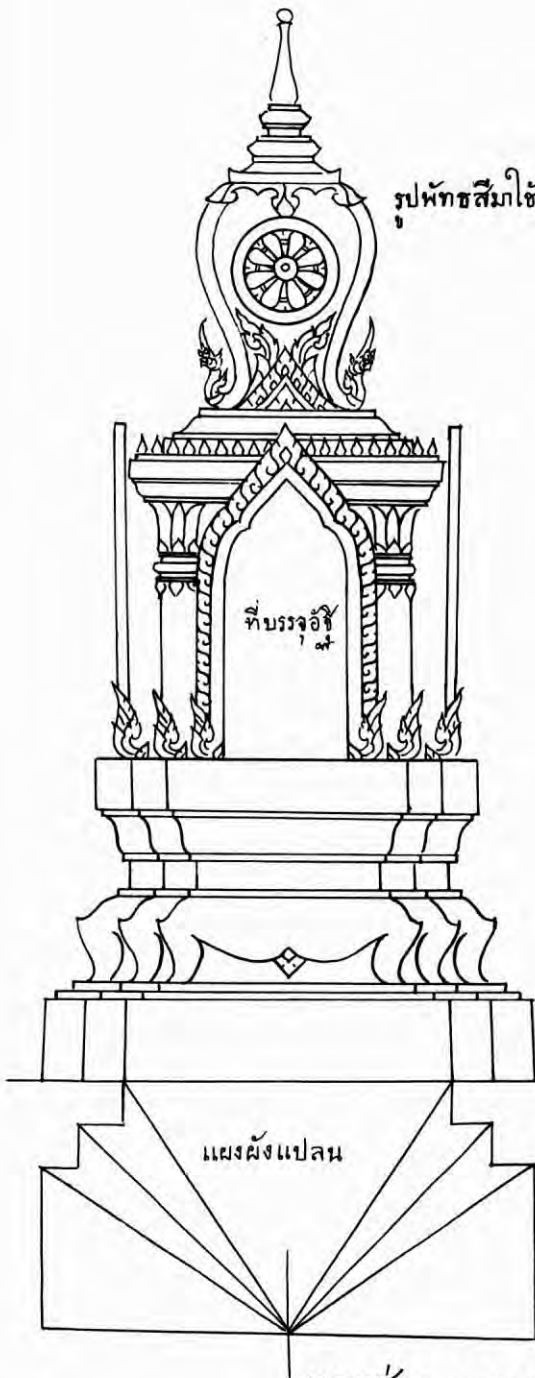
ซุ้มรูปมงกุฎ

ซุ้มหน้าบัน, ฆาตกรส่วน ๑ = ๒๕ ซม,

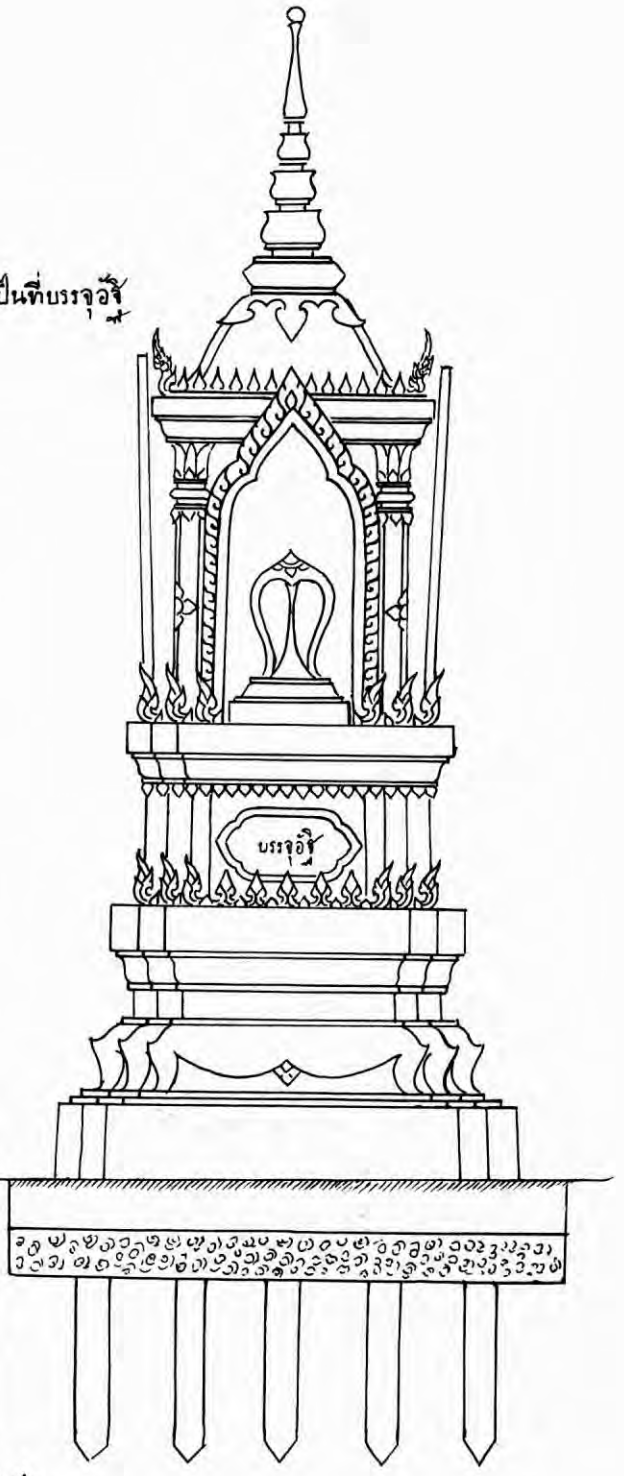

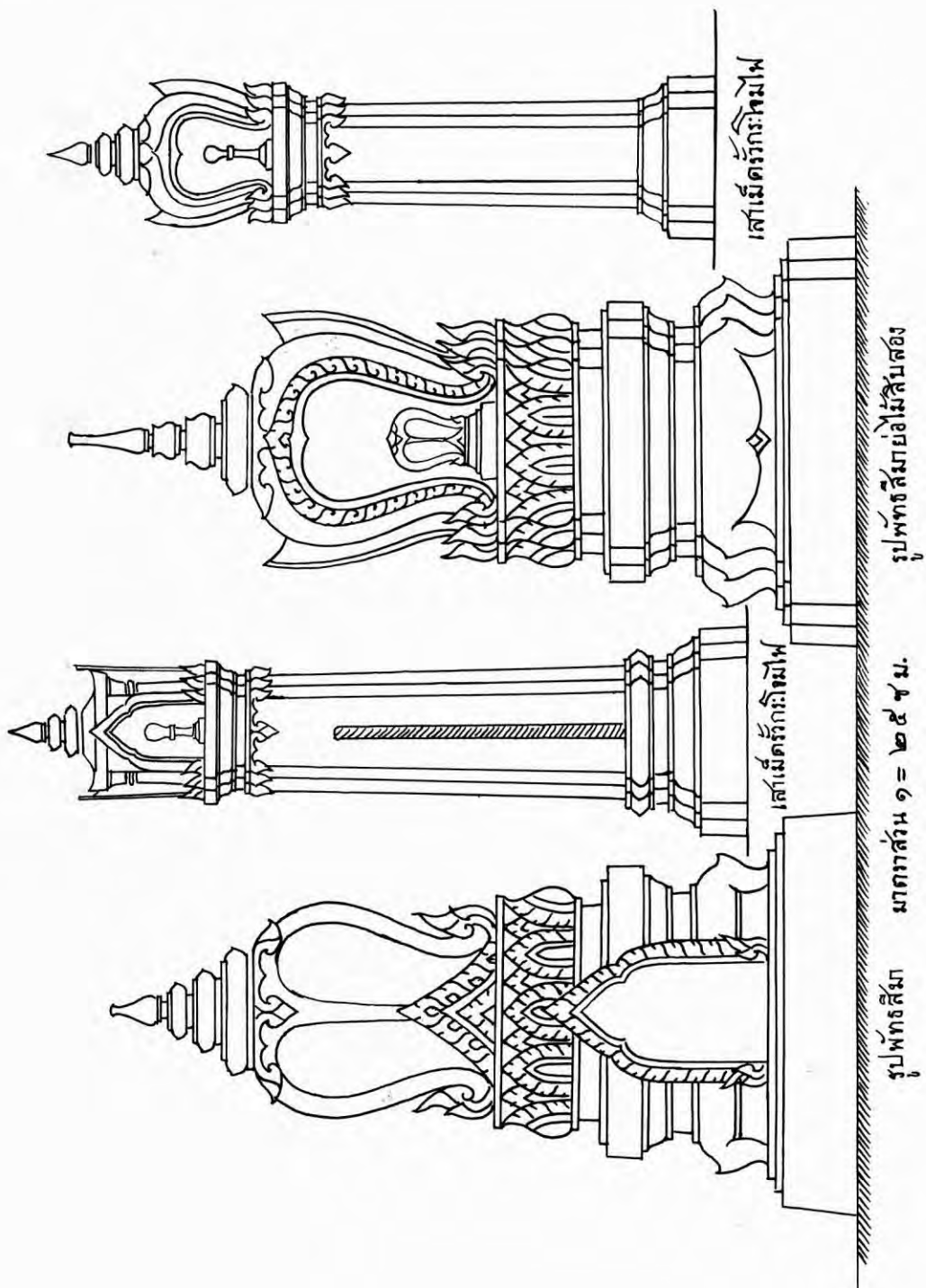
รูปทัศนสมาธิเป็นที่บรรจุอัฐิ

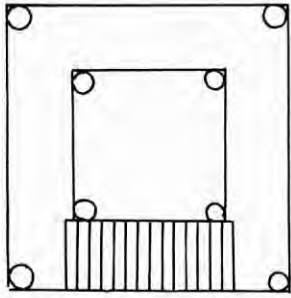

แผงฝังแปลน

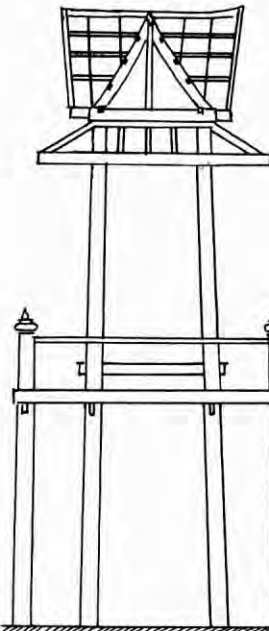
ขนาดกว้าง ๑ = ๒๕ ซม.

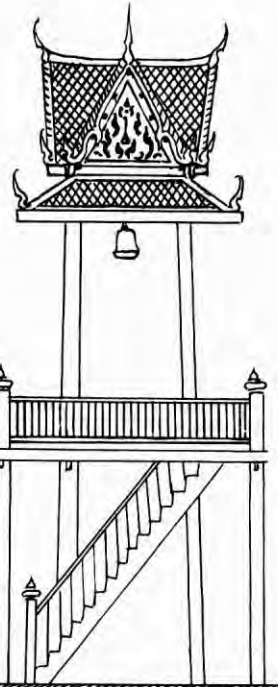

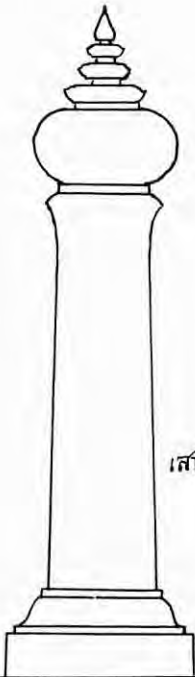
แผนผังหอรข้ม

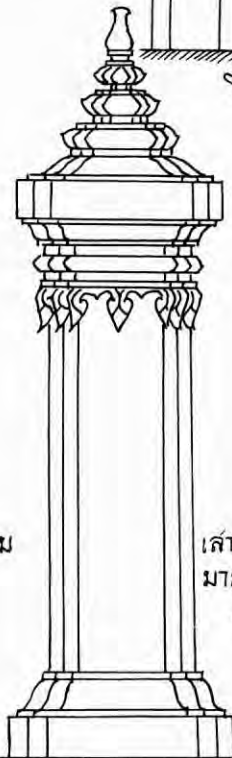
โคลงไม้หอรข้ม

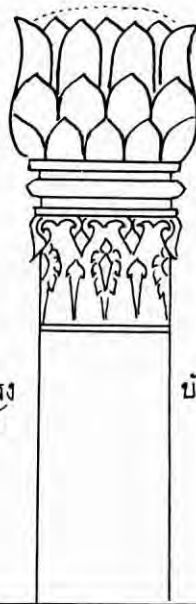
แปลนหอรข้ม, มาตราส่วน ๑=๕๐ ซม.

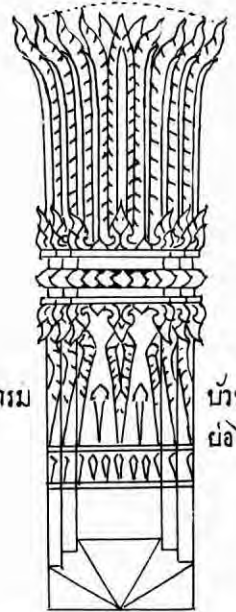
เส้าเม็ดกรม

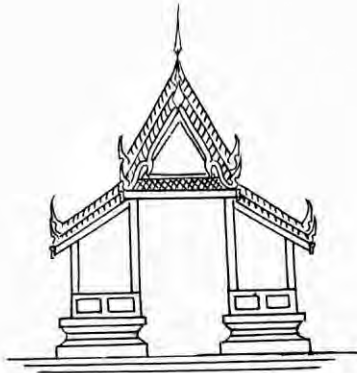
เส้าเม็ดทรง
มารข้อมไม้
๑๒

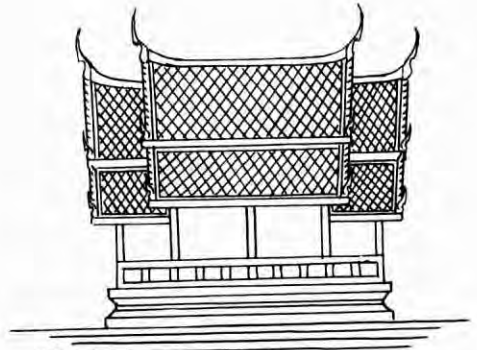
บัวหัวเส้ากรม

บัวหัวเส้า
ย้อมไม้ ๑๒

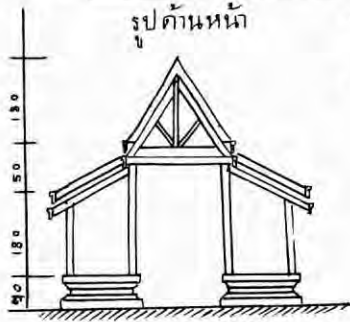
รูปคานหน้า

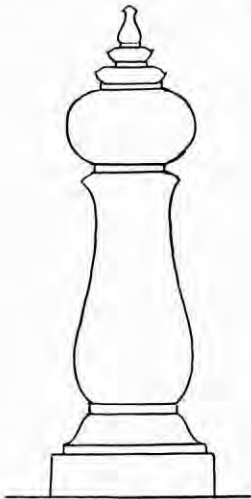
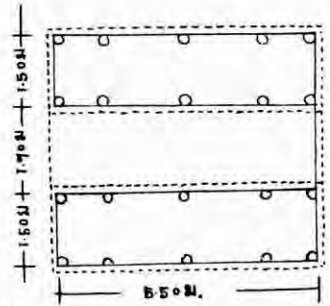
ศาลาท่านี

รูปคานข้าง

มาตราส่วน ๑ = ๑๐๐ ซม.

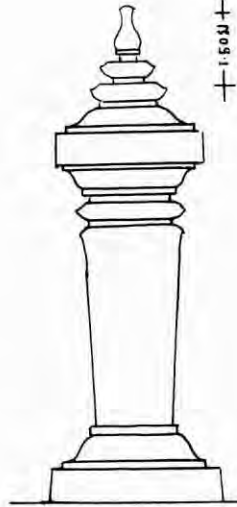
รูปโครงตัวไม้

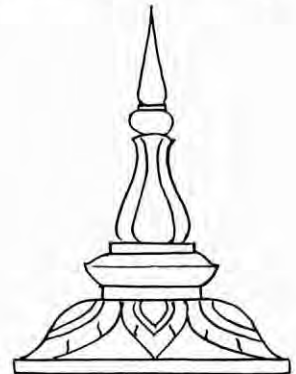
เสาเม็ดบันได

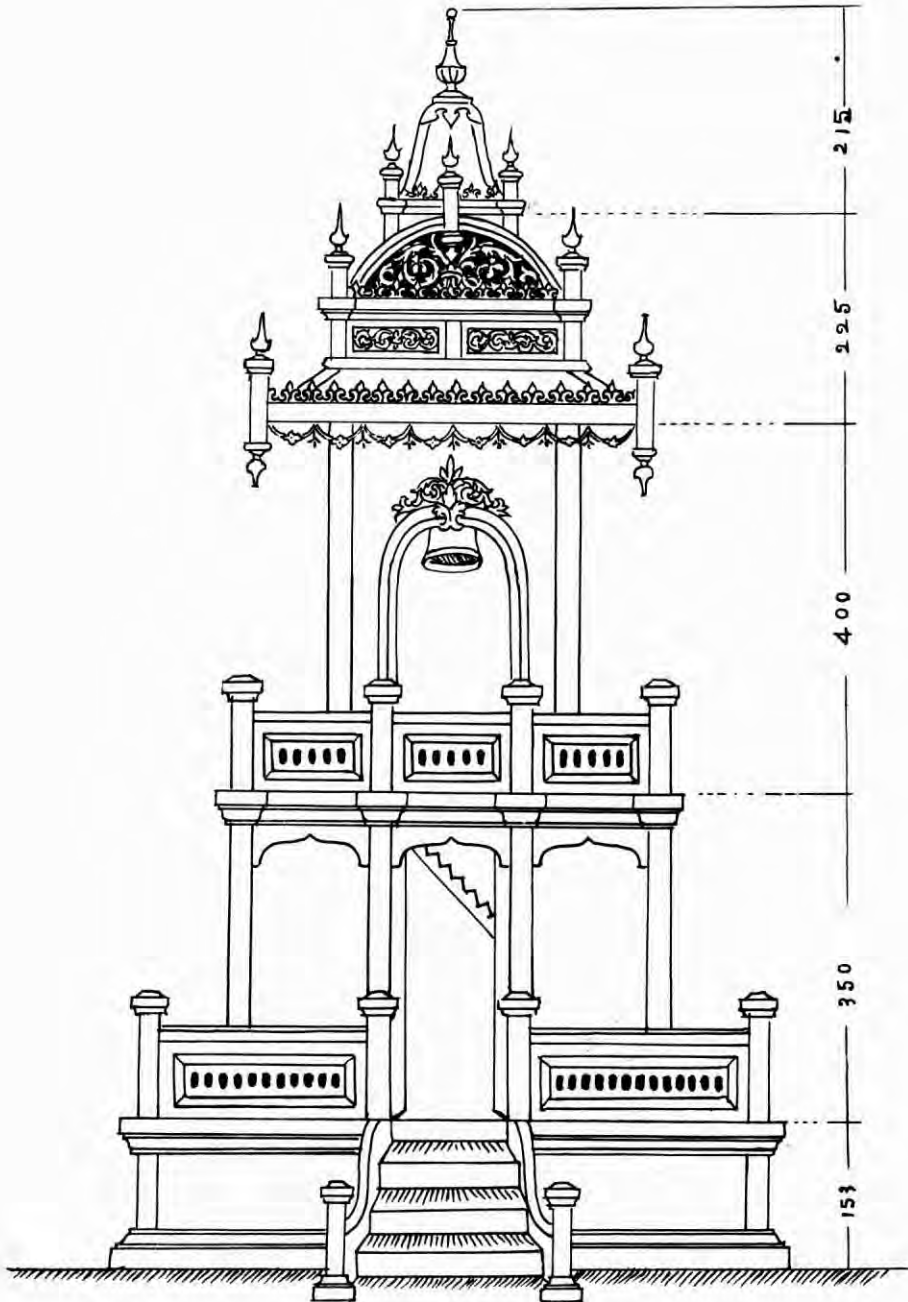
ปลียอดบัวกลม

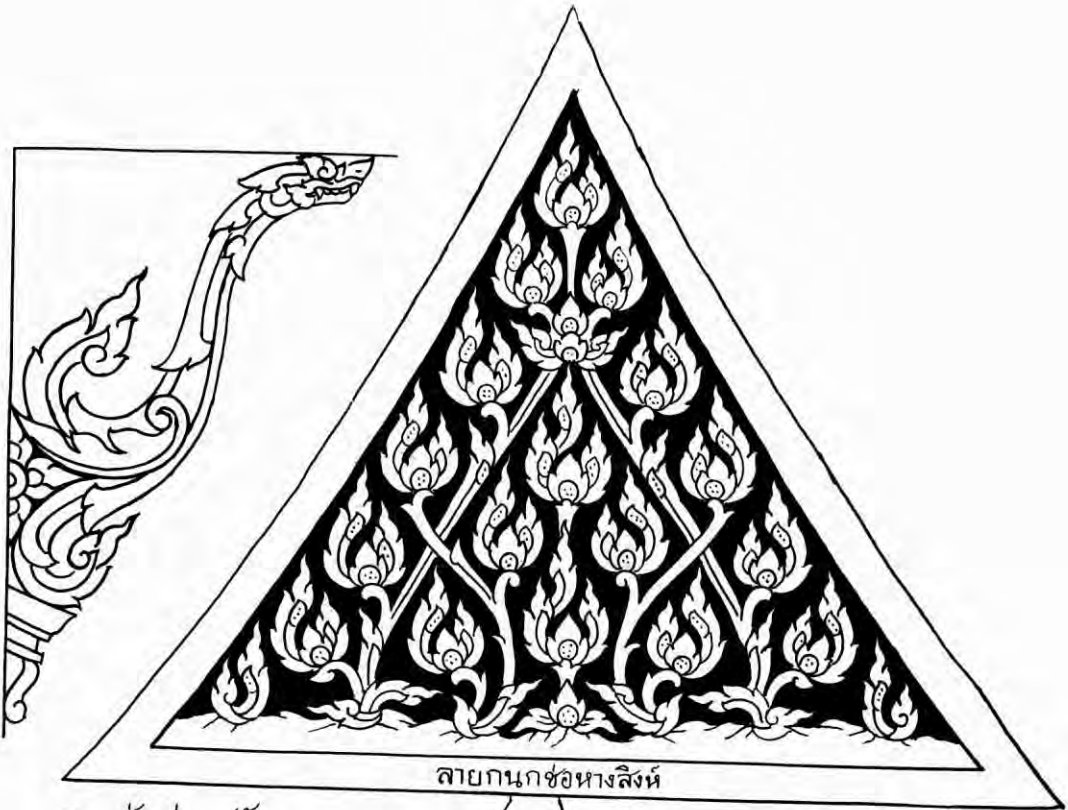
เสาเม็ดบันได

กลีบบัวถลา

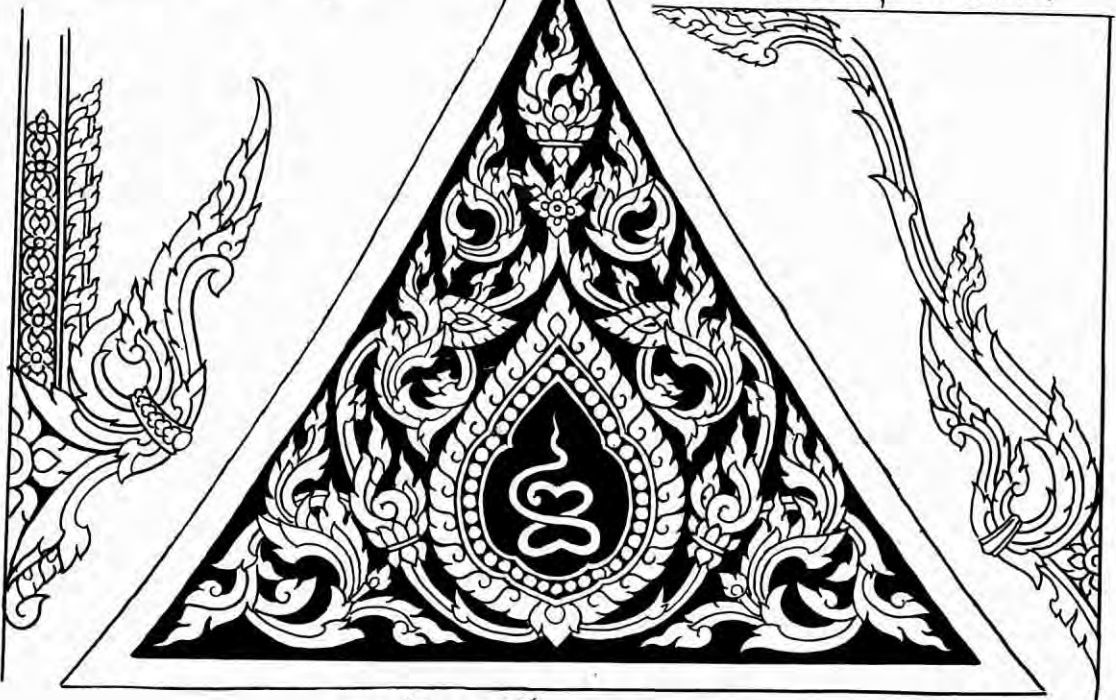
หอระฆังมาตรฐาน ๑ = ๕๐ ซม.,

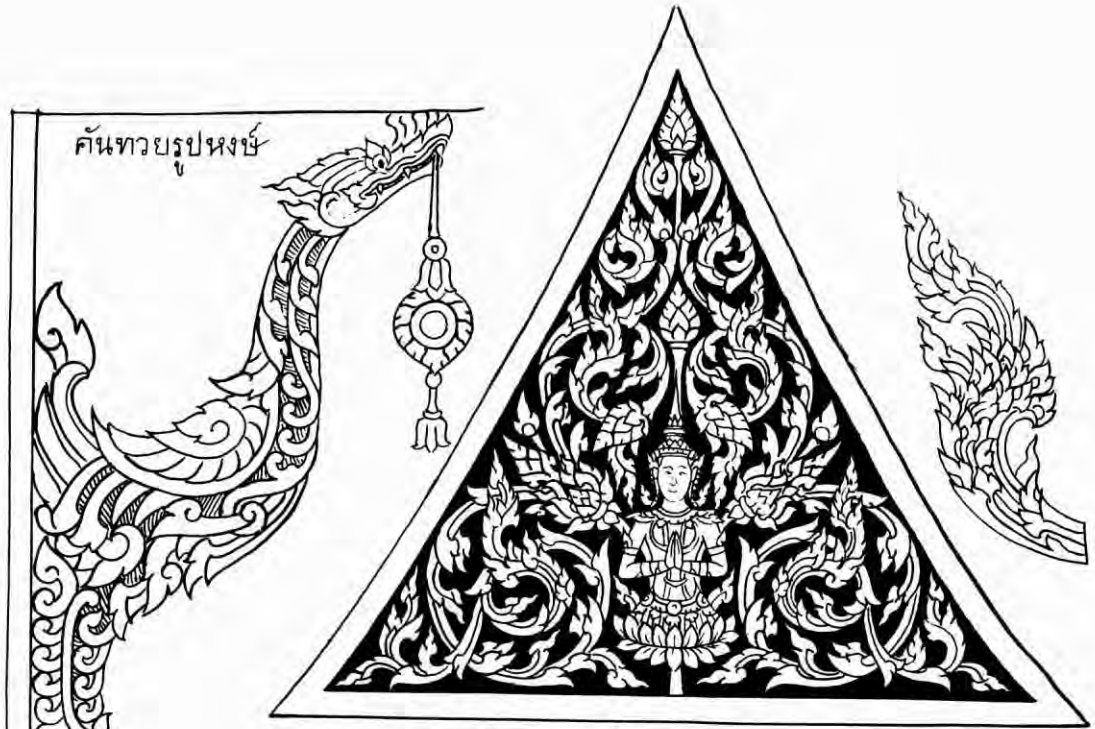
ลายกนกช่อหางสิงห์

ลายสำหรับสมัยอยุธยา

คันทวยสมัยอยุธยาตอนกลาง

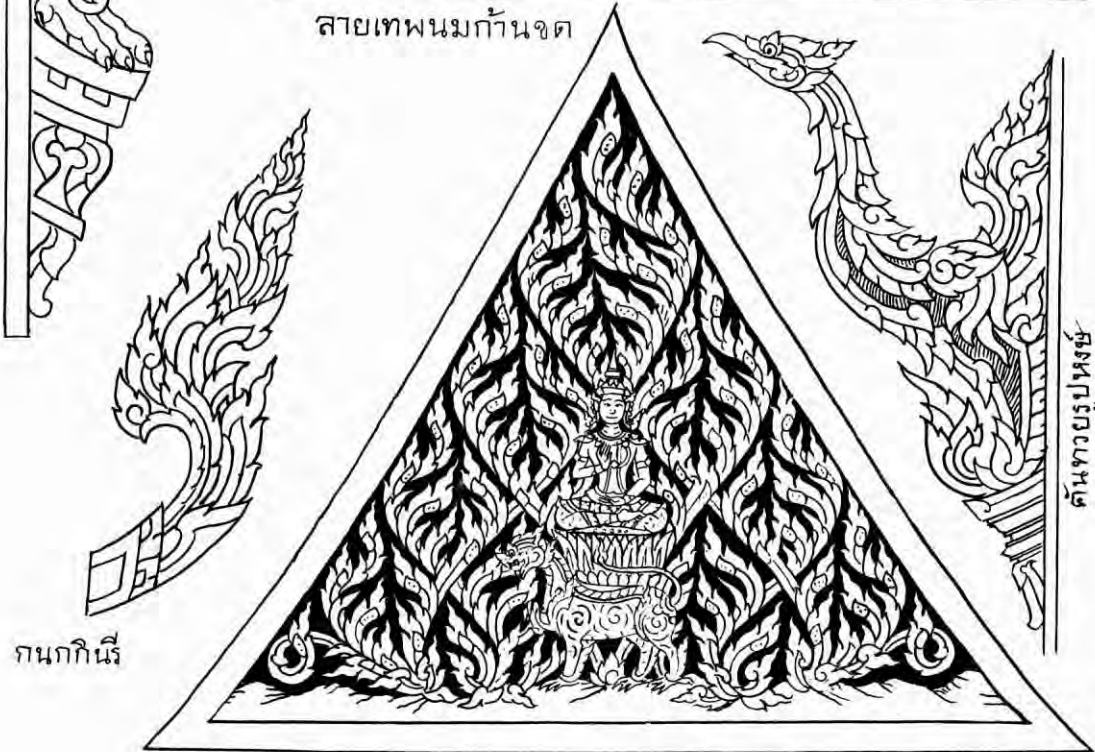

ลายก้นชดสมัยกรุงเทพ

คันทวารูปหงษ์

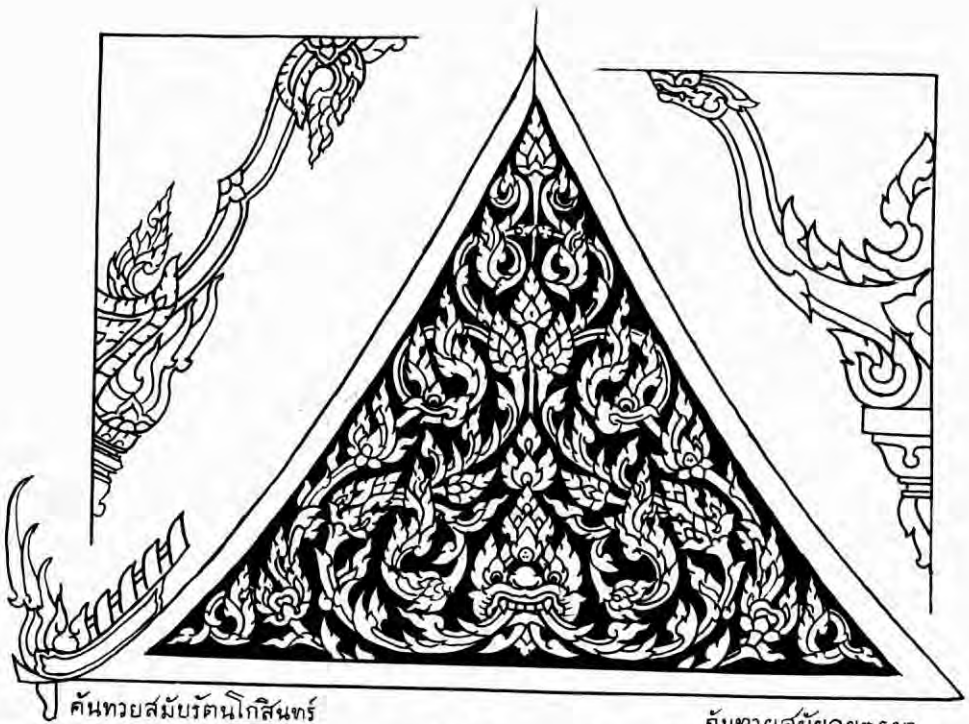
สายเทพนมก้านจด

กนกกีนรี

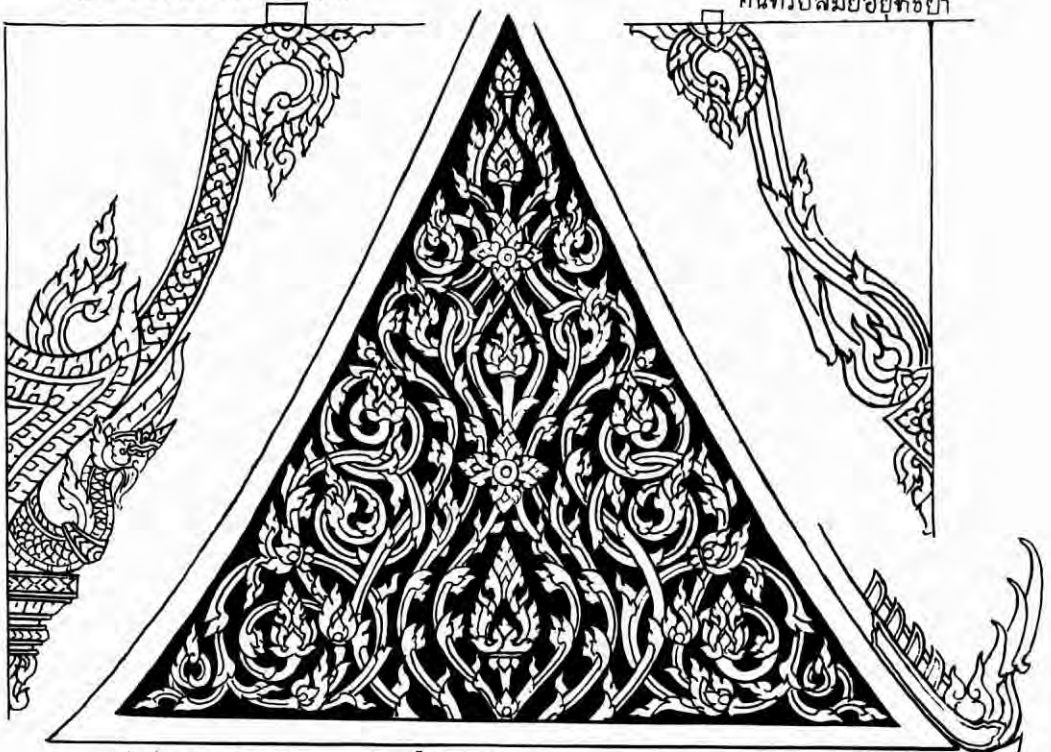
คันทวารูปหงษ์

สายกนกเปลวเพลิงรูปพระคีรีอริย์

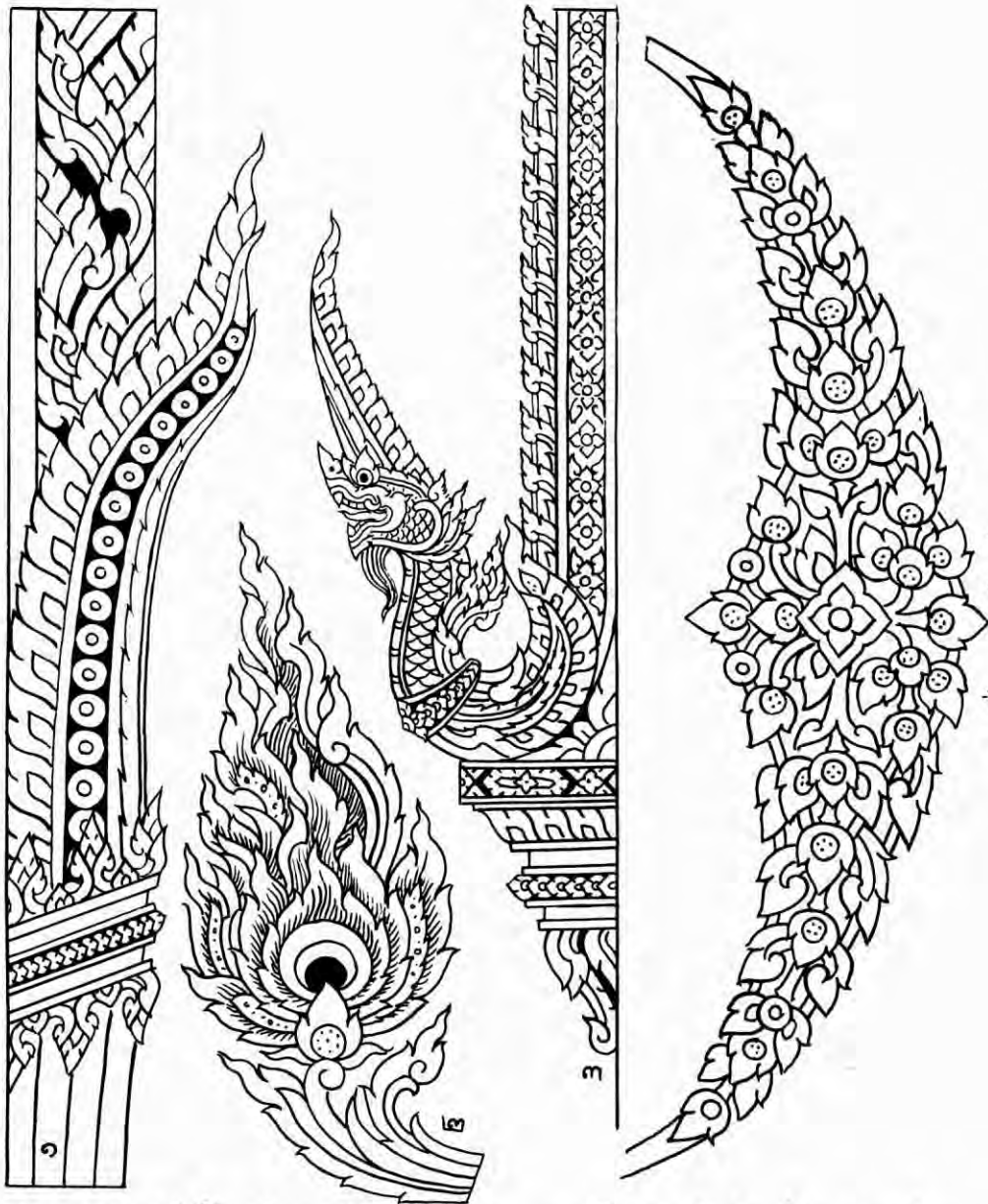

คันทวยสมบัติโกสินทร์

คันทวยสมัยอยุธยา

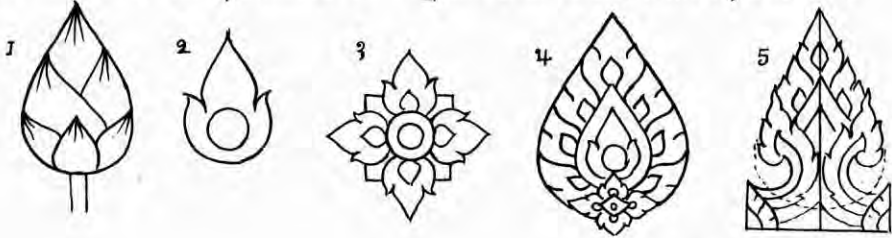
ลายหน้าจั่วศาลาวัดสุวรรณาราม (วัดใหญ่) จังหวัดเพชรบุรี สมัยอยุธยา พ.ศ. ๒๒๐๒

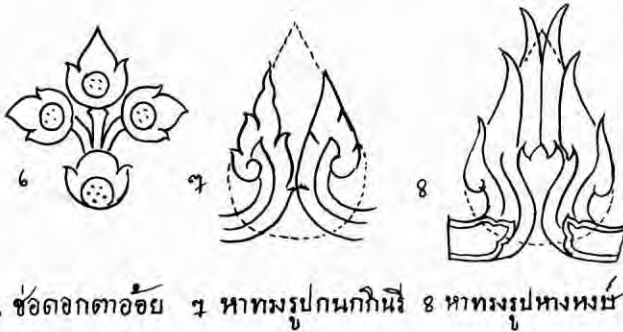
ลายเฟื่องห้อยหรือเปล

๑ กาบพรหมศรหุ้มเสา ๒ ช่อกนกมยุรา ๓ หัวนาคสำหรัยห้อยตามเสา

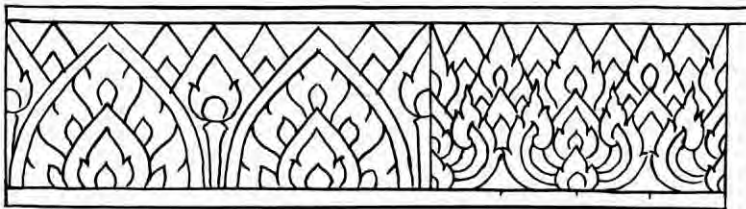
รูปดอกบัวหลวง ๒ ประติรูปสี่เป็นตาอ้อย ๓ ประติรูปสี่เป็นดอกประคำถม ๔ เป็นดอกพุ่มข้าวบิณฑ์

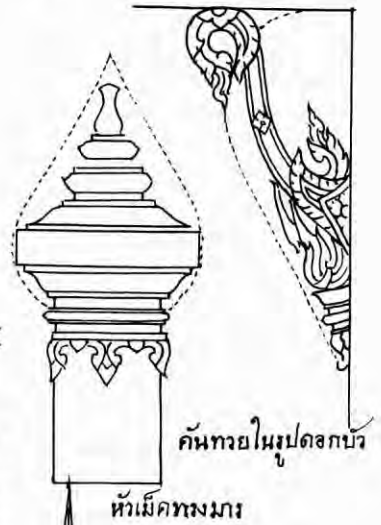
๕ ประติรูปสี่เป็นกระบังปฏิญญา

๖ ช่อดอกตาอ้อย ๗ หาทมรูปปกนกอินทรี ๘ หาทมรูปหงษ์

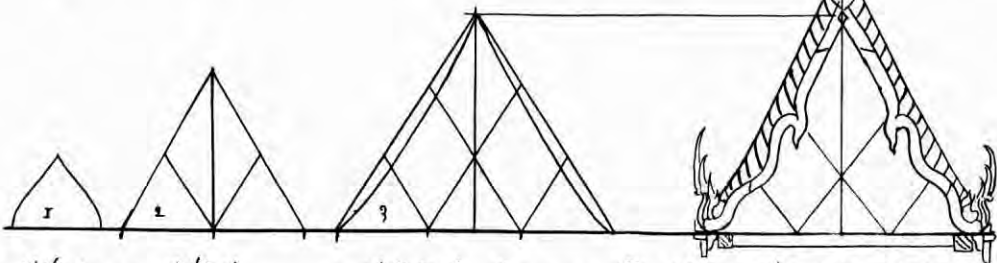

รูปคลื่นบัวประติรูปสี่เป็นสายบัวหน้ากระดานเรียกบัวหงายและบัวคว่ำ

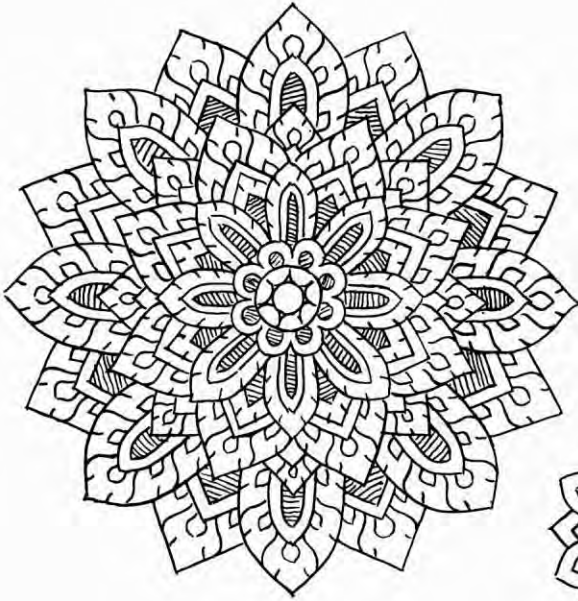
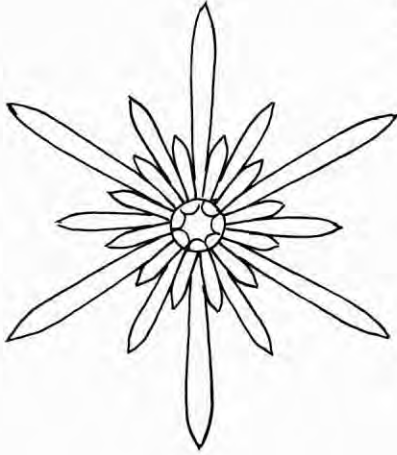
คันทวยในรูปดอกบัว

หัวเม็ดทอมมาร

๑ บัวพื้นปลา ๒ บัวพื้นสาม ๓ บัวพื้นหัวเป็นหลักการหาทวงจิวโบลัทธิปสามเหลี่ยมด้านเท่ากันเป็นทวงสูงมากฐาน เช่น ซ้อยยาว ๔ เส้นตั้งกันยาว ๕ เส้นครึ่งทวงหน้าไม่สูงไม่ได้ย ถ้าทำจิวศาลาหรือเรือนไทยเอาใบตั้งสูง ๖ ส่วนชื่อ เสว่น

แผงผิงดาวเดือนกิ่ง

ดาวรูปกระตัง

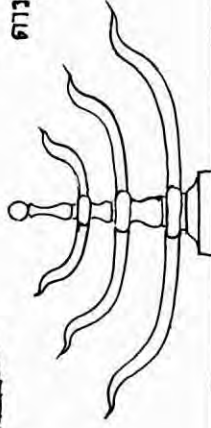
รูปช้างกิ่ง

ดาวล้อมเดือน

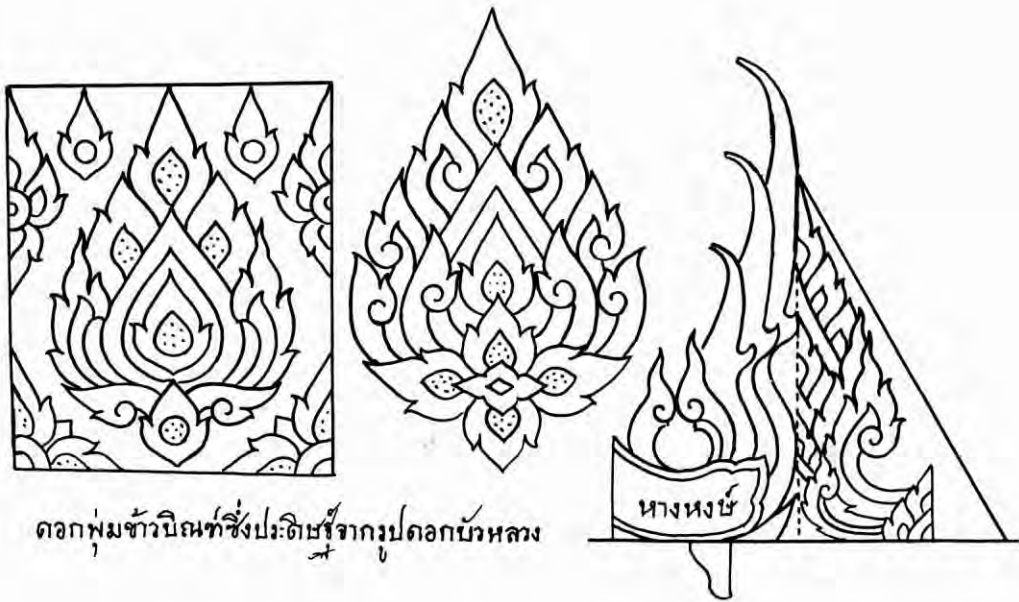
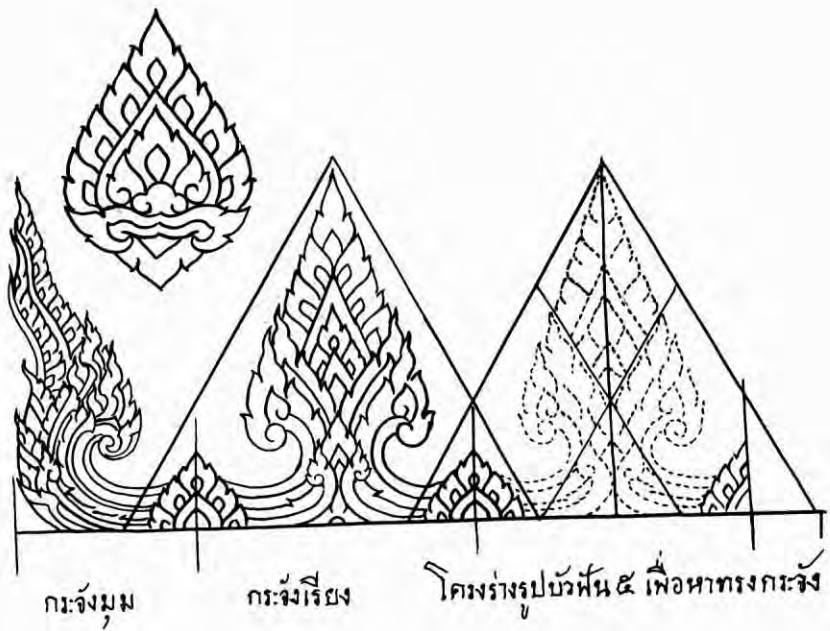
ดาวรูปกระตัง

ดาวเดือนกิ่ง

หน้าตัดตรงเดือนสำหรับทำสายเฟนตาม

๑ ใบเดี่ยว

๒ ใบเทศ

๓ ดอกใบเทศ

๔ ก้านชดใบเทศ

กนกเปลวเพลิง

ดอกกนก

ประจํายามดอกมณี

ประจํายามตาอ้อย

รูปดอกบัวหลวง

กนกหางสิงห์

ดอกช่อหางสิงห์

ดอกตาอ้อย

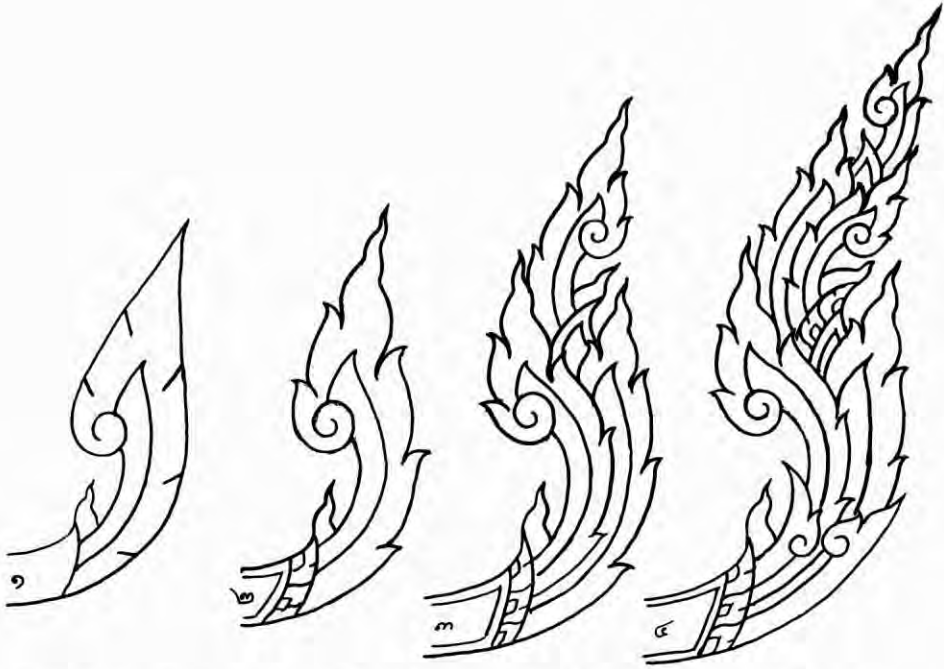

รูปดอกบัวสัตบุษ

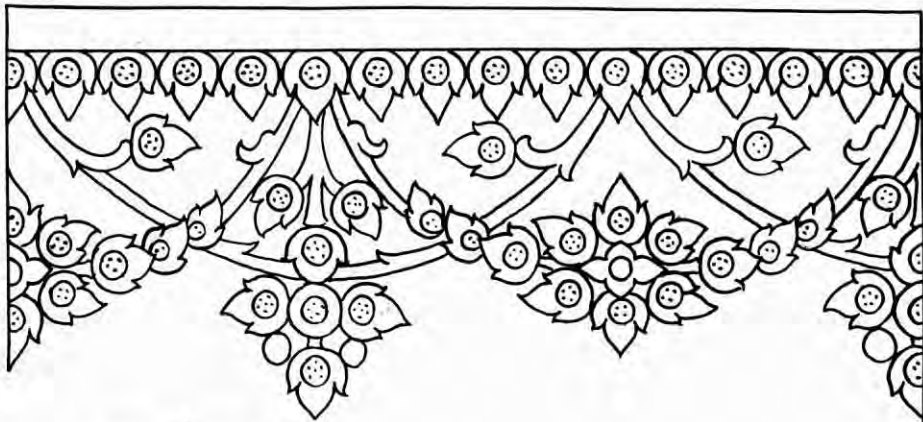

ดอกพุ่มข้าวบิณฑ์

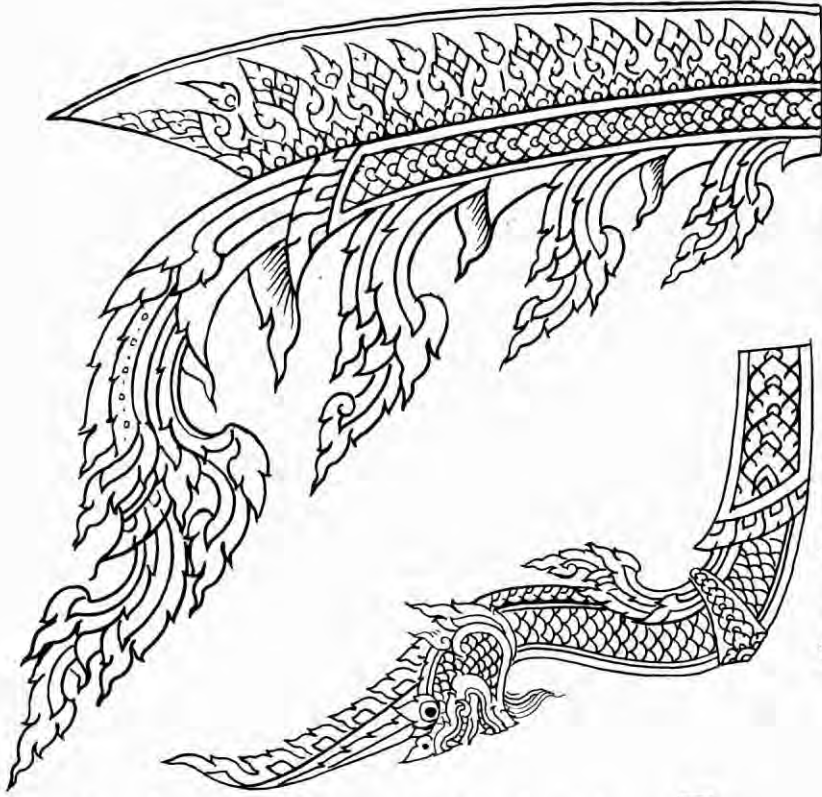

๑ โคมร่างกนกกนิฐี ๒ กนกกนิฐี ๑ ตัว ๓ กนกกนิฐี ๓ ตัว ๔ กนกกนิฐี ๕ ตัว

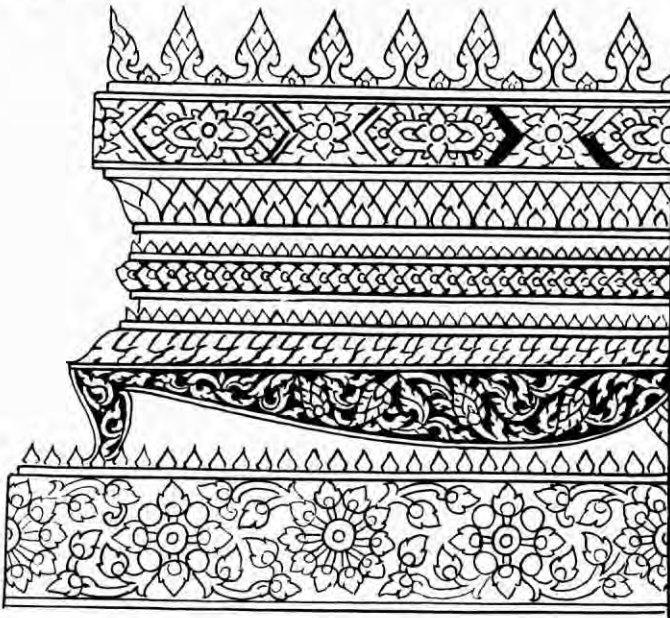

ลายเปลวคาอ้อย

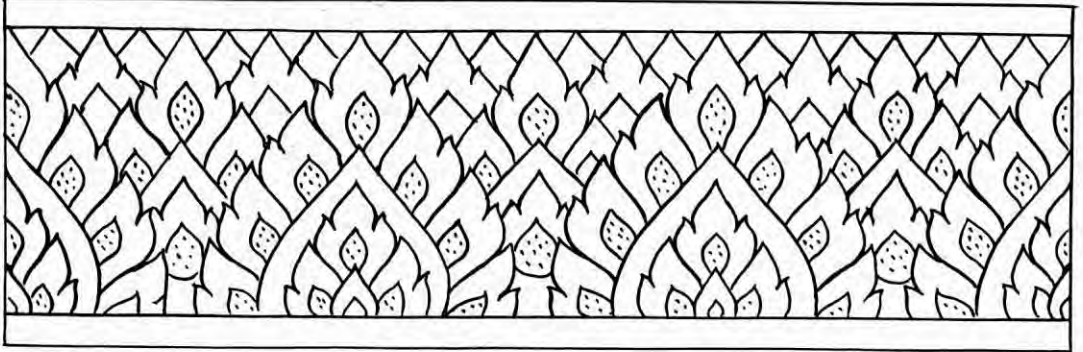
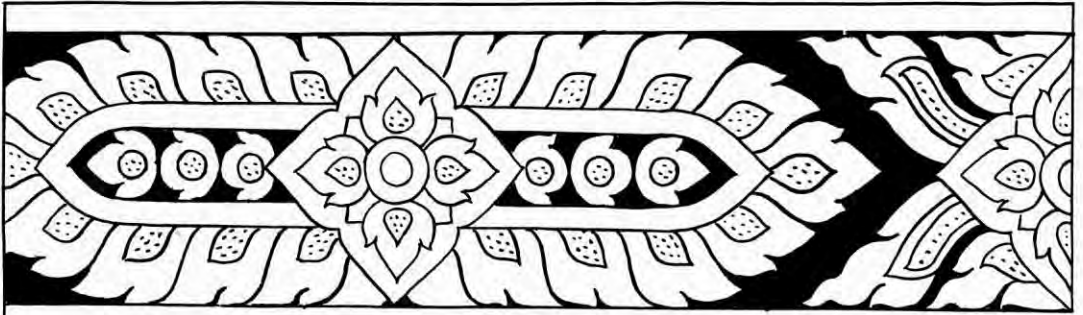
กนกท้ายเกวียนราชรถ

หัวนาคเข้ปรกษารชรถ

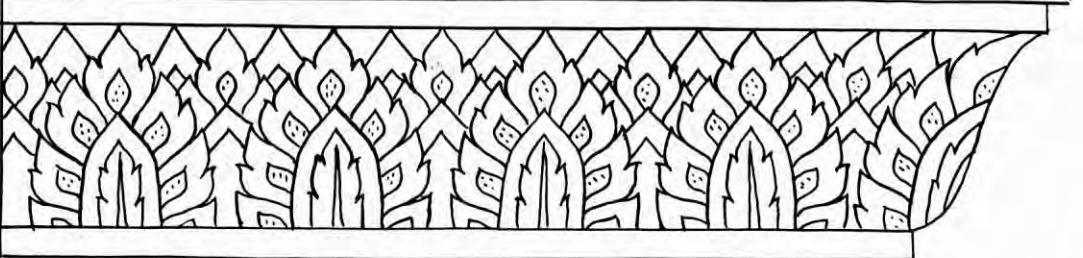
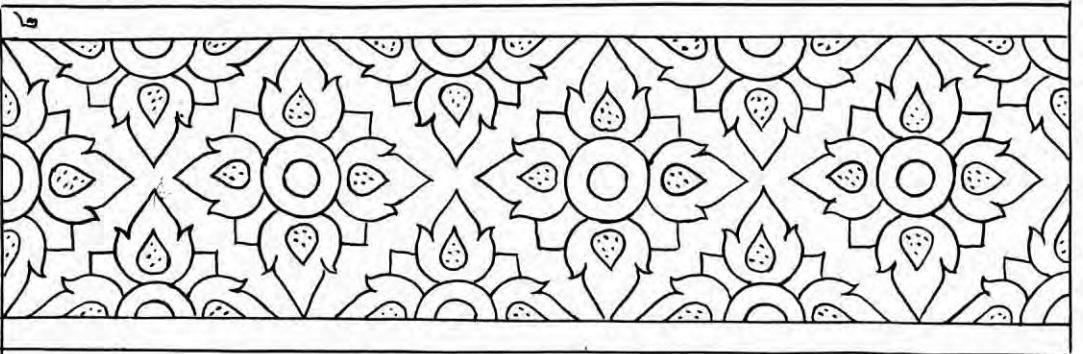

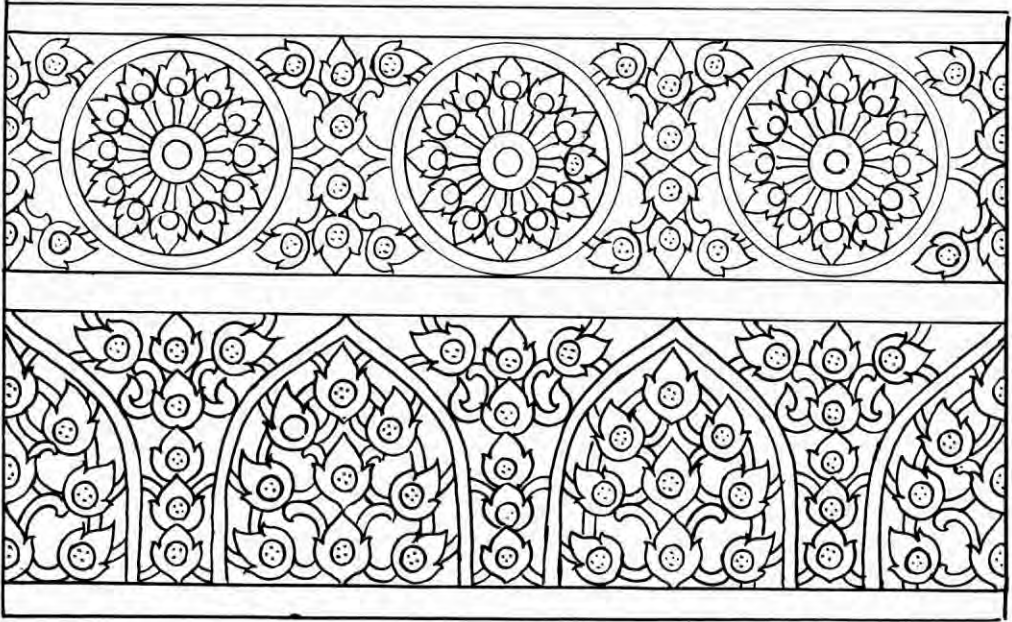
ฐานบัวหรือฐานบัวลสิงห์สำหรับตกแต่งพระพุทธรูป

๑

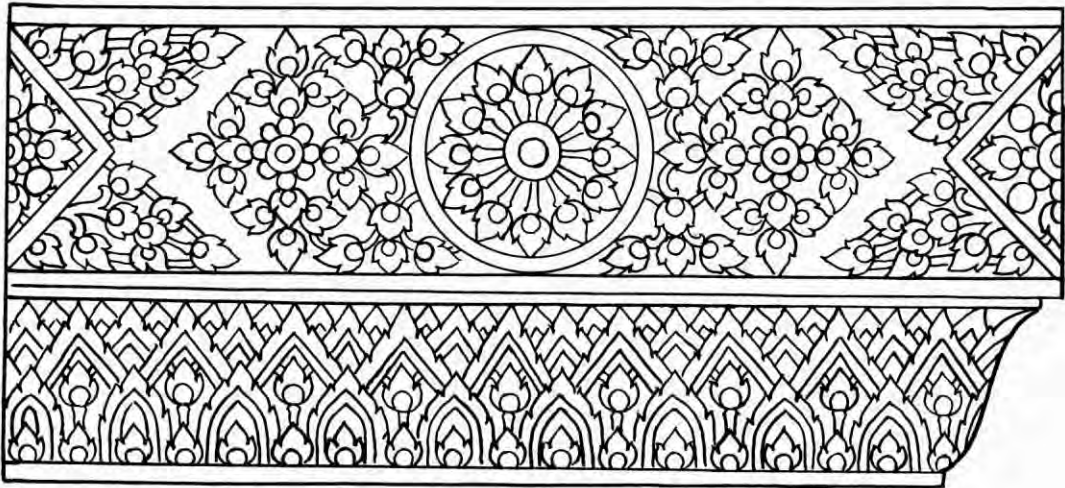

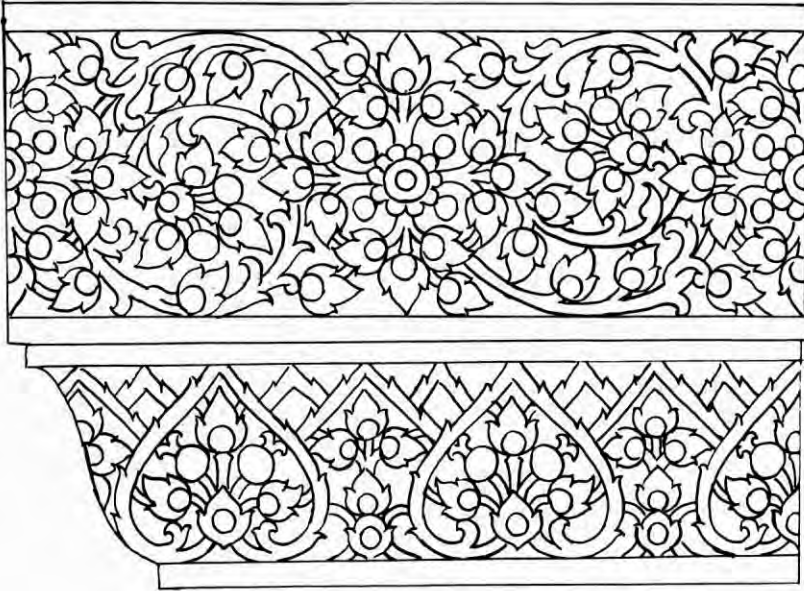
๑ ลายลูกฟักก้ามปูใช้เป็นลายหน้ากระดาน ๒ ลายดอกประจํายาม

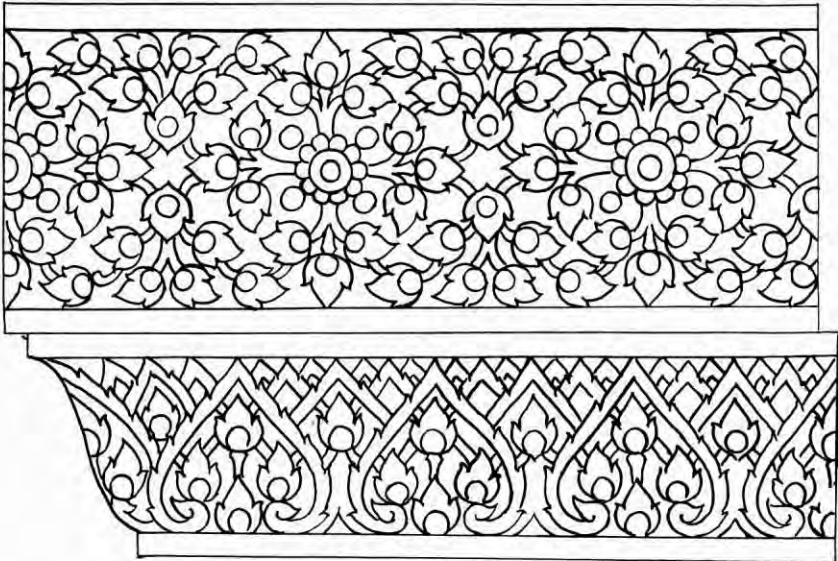

ลายหน้ากระดานบัวสลักทองอังกฤษหรือลกระดานทอง

ลายหน้ากระดานบัวสลักทองอังกฤษปีตนางไม้

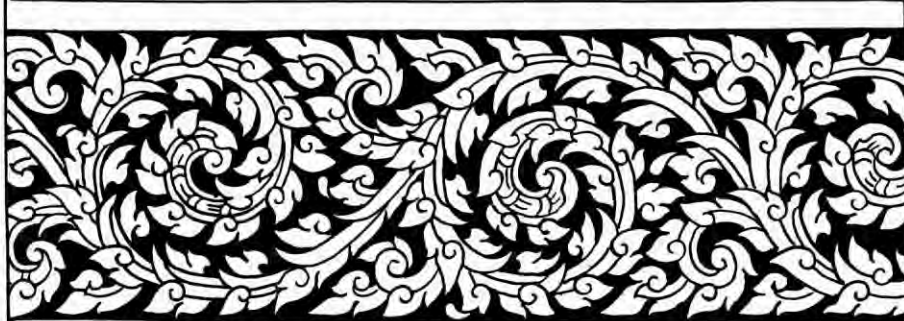
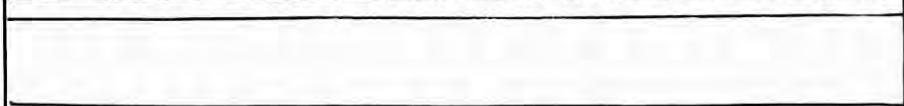

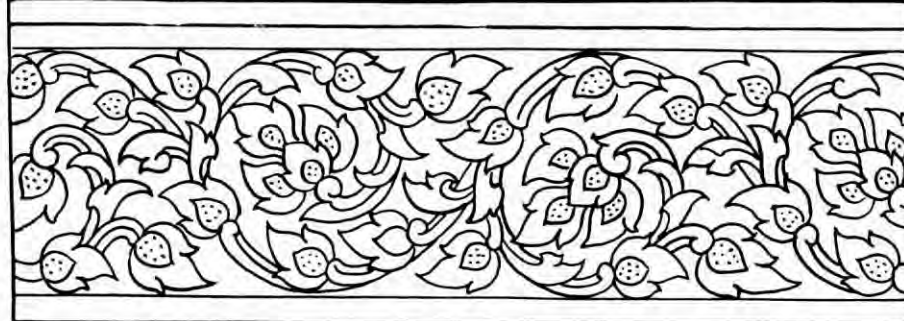
ลายหมักกะตานใบเทศ

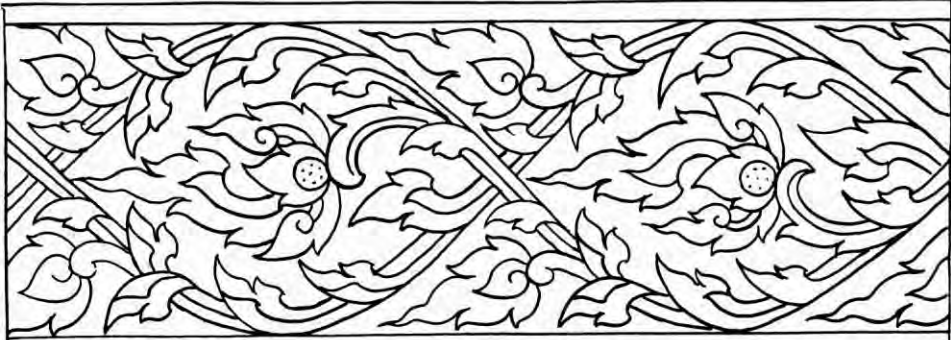
ลายดอกไม้

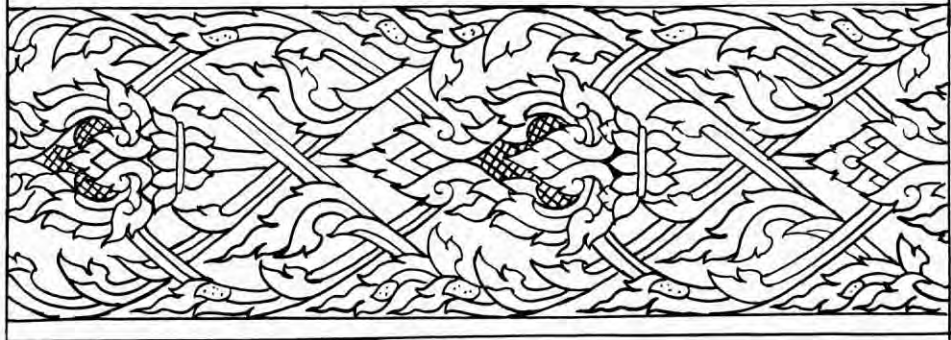
หมักกะตานลายผักกูด

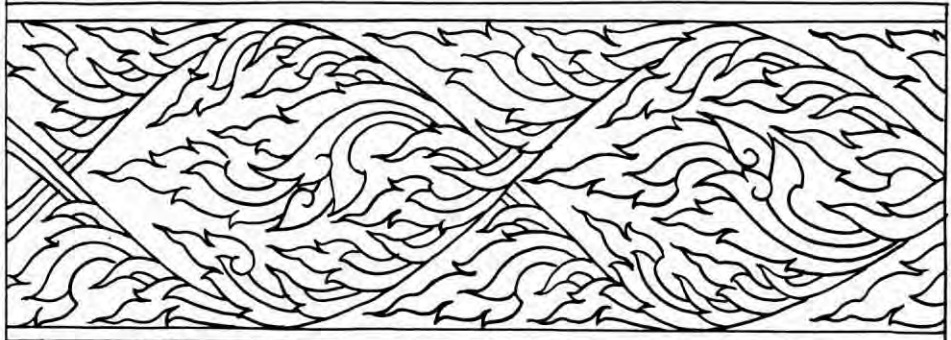
ลายก้านขงช่อหางสิงห์

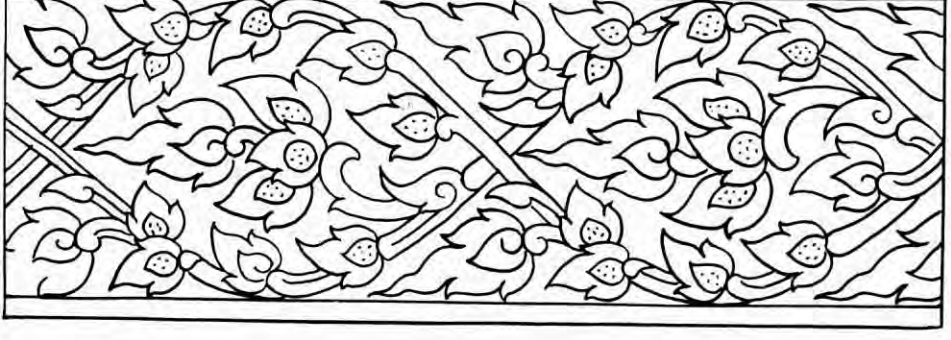
ลายเส้นช่อหางสิงห์

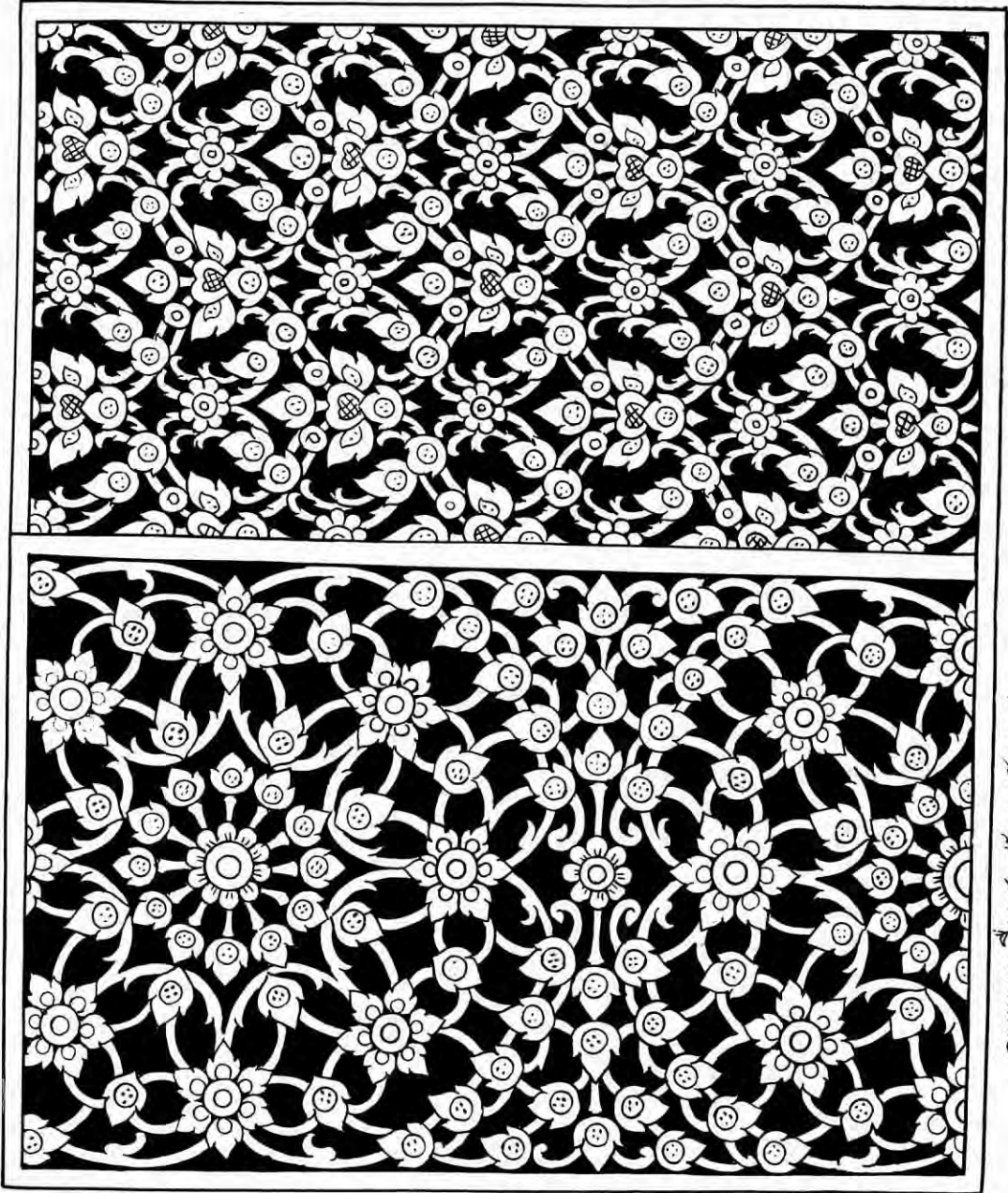
ลายอกเสามนประยู

ลายเส้นกนกกิมี่

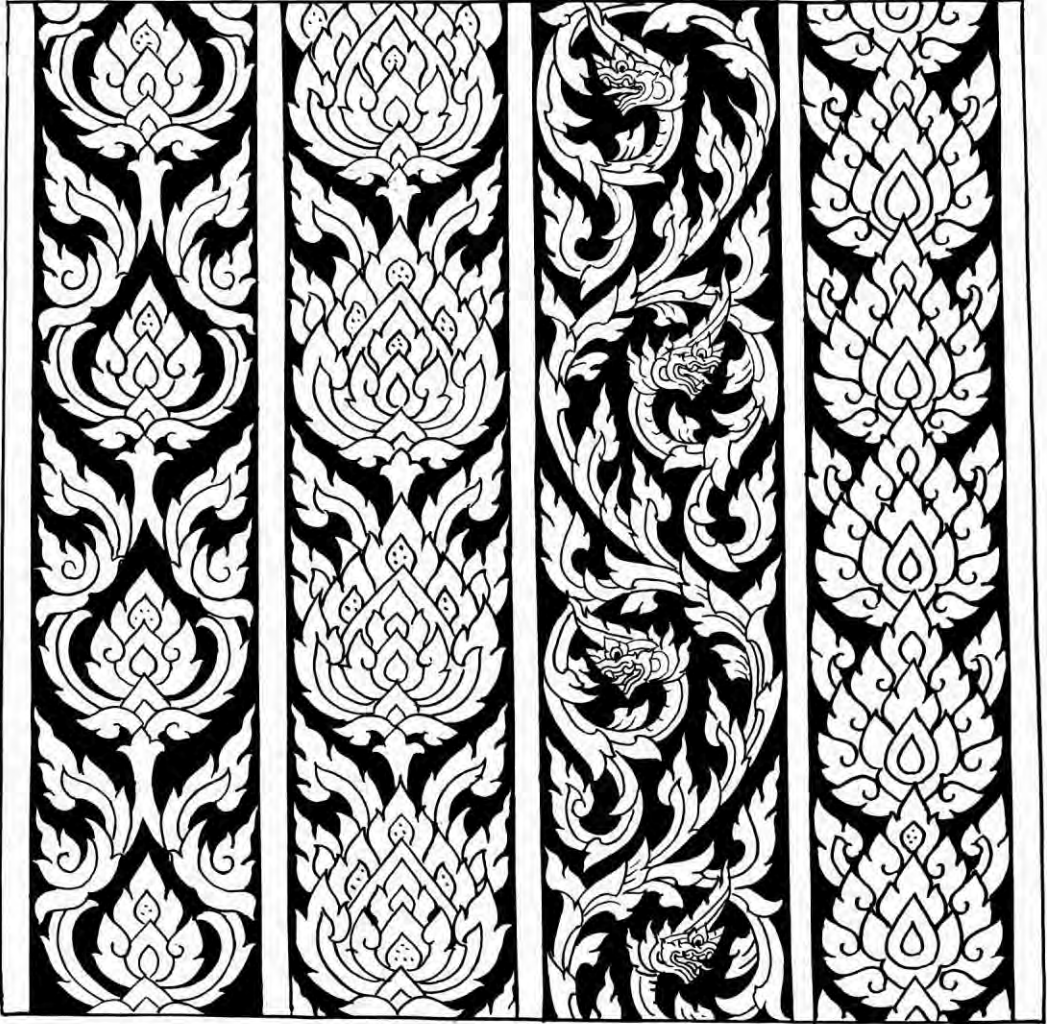

ลายเส้นช่อหางสิงห์

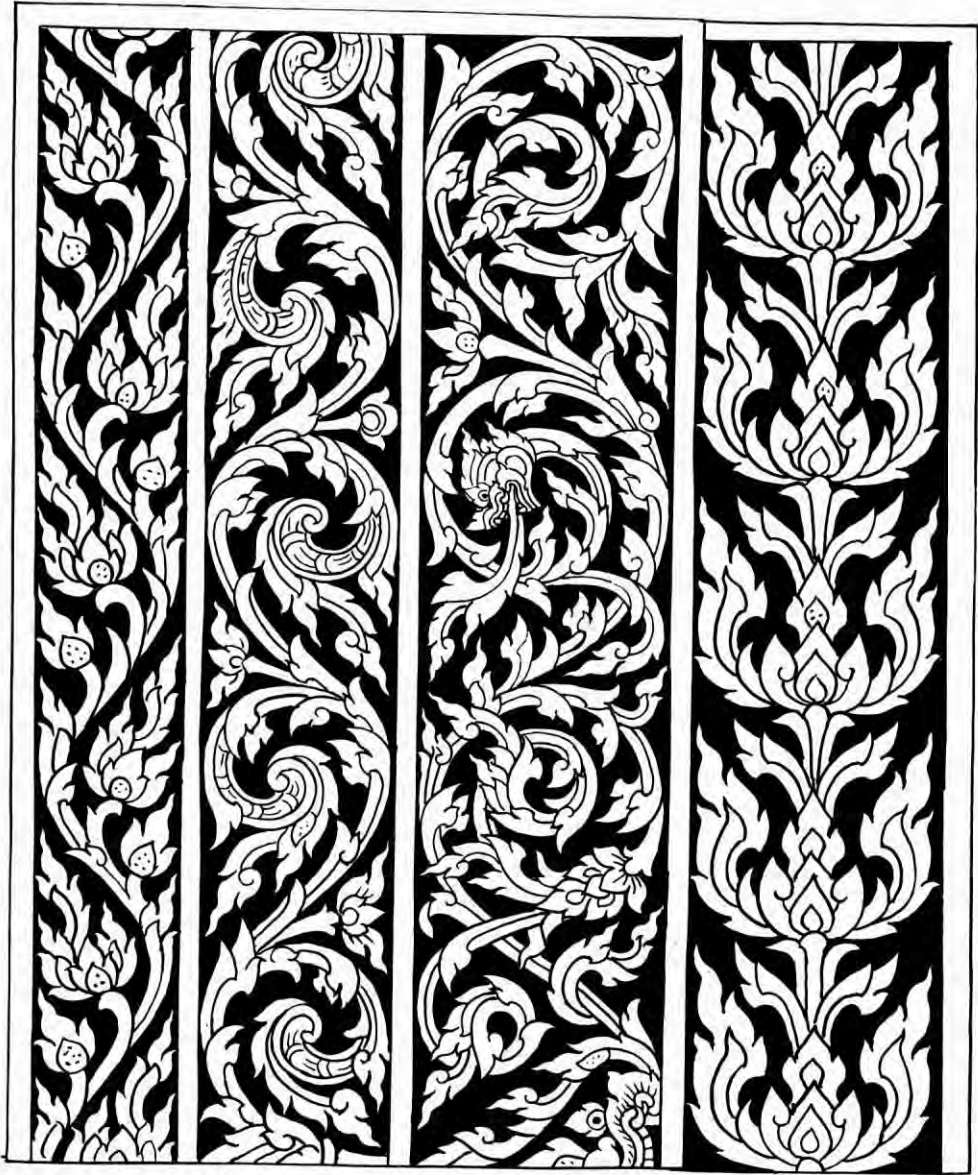

ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ทำสายหิมาลัย

ลายแดงเครื่องศรศักดิ์ทองอังกษ

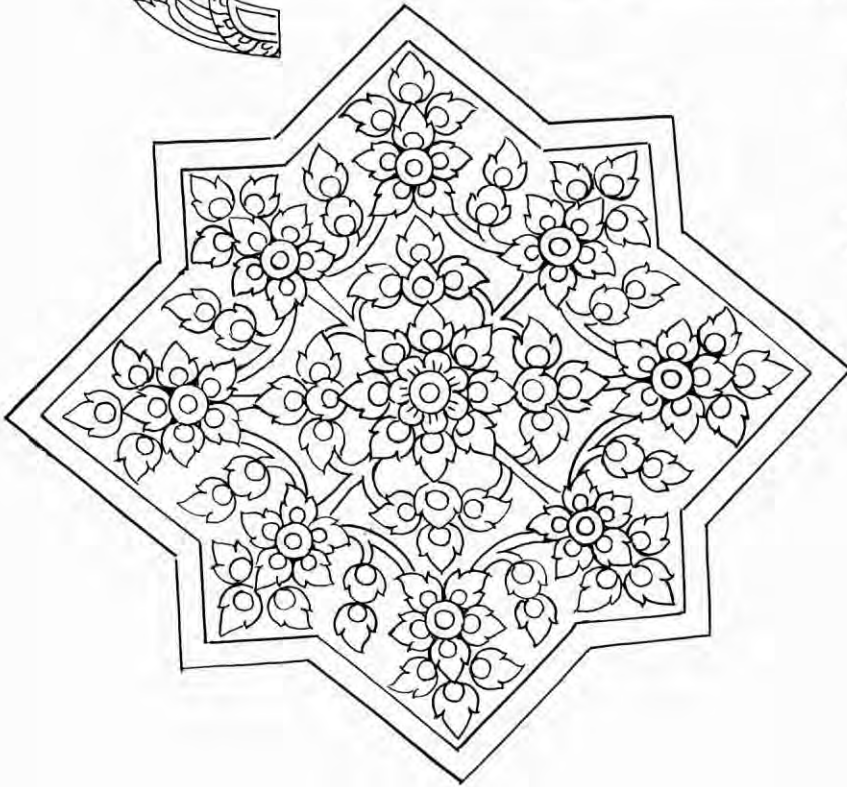
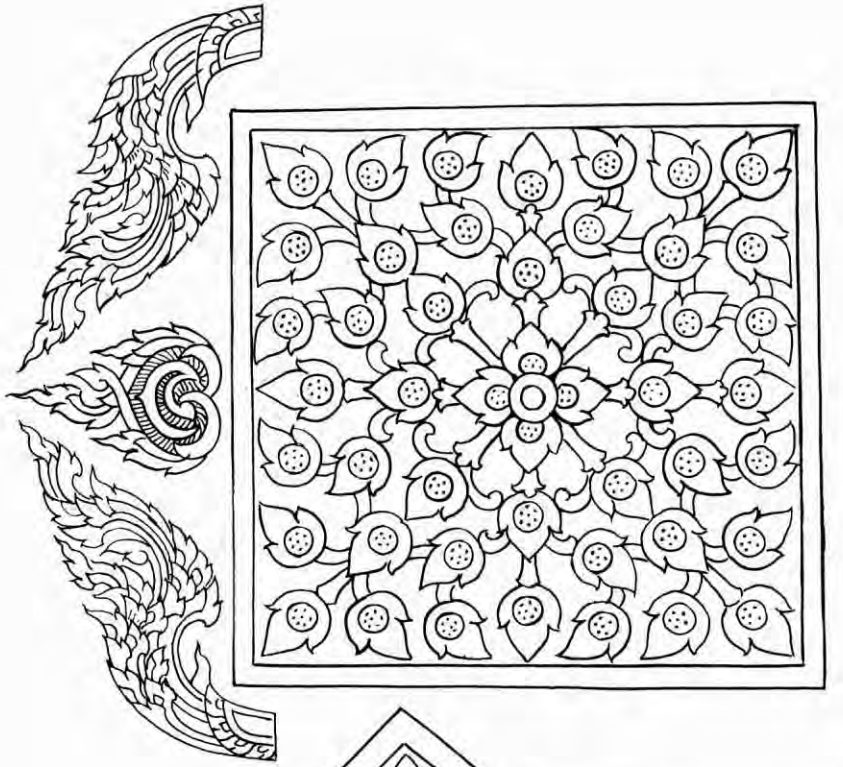
ลายดอกพุ่มจ้าวบีณท์สำหรับทำลายเสา, ลายก้านจตใช้ทำลายเสาน้ำกระทาน

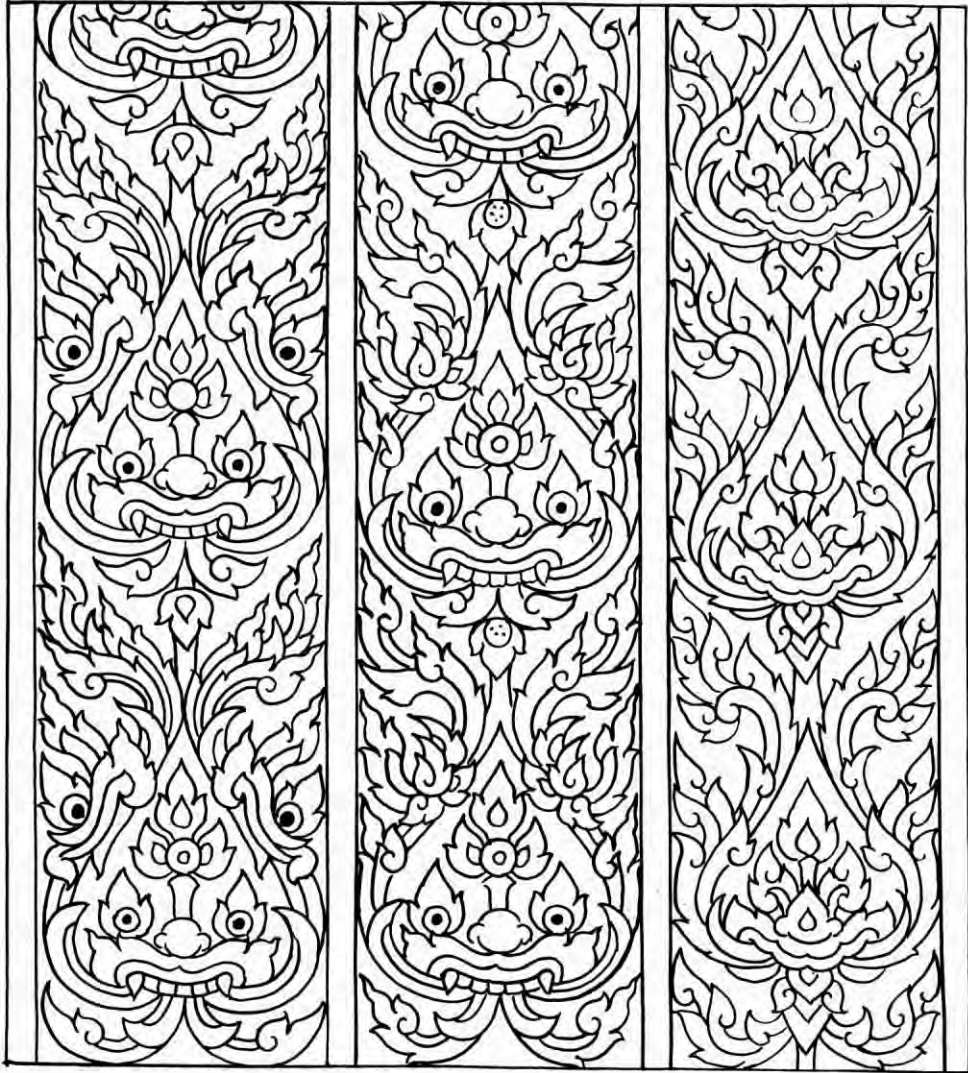
ลายเส้นช่อหางสิงห์

ลายก้านขดหน้ากระดาน

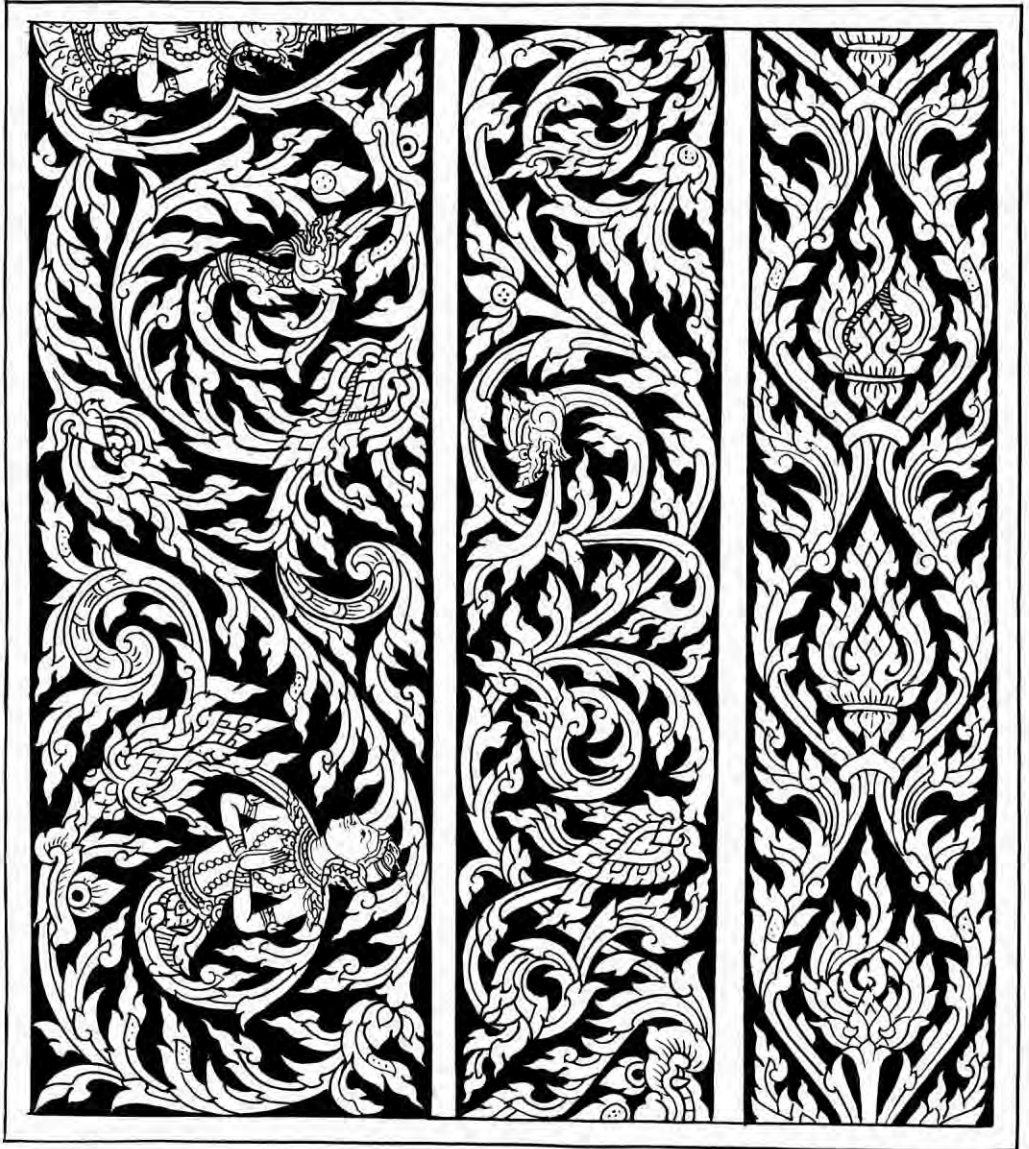
ลายเส้น

ลายประจำยามตาอ้อย

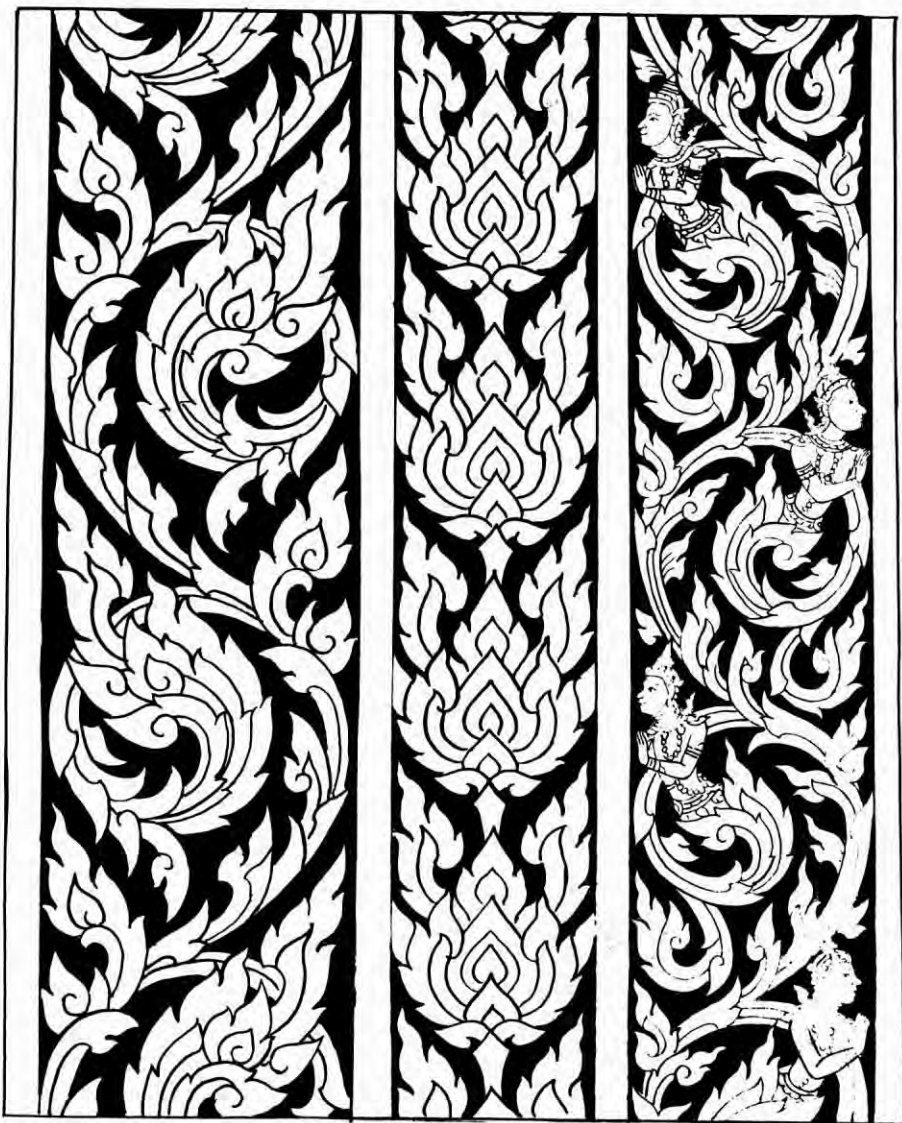

ลายสีหน้าสิงห์ประติมากรรมเขียนเป็นลายต่าง ๆ

ลายหน้ากระดานก้านจต

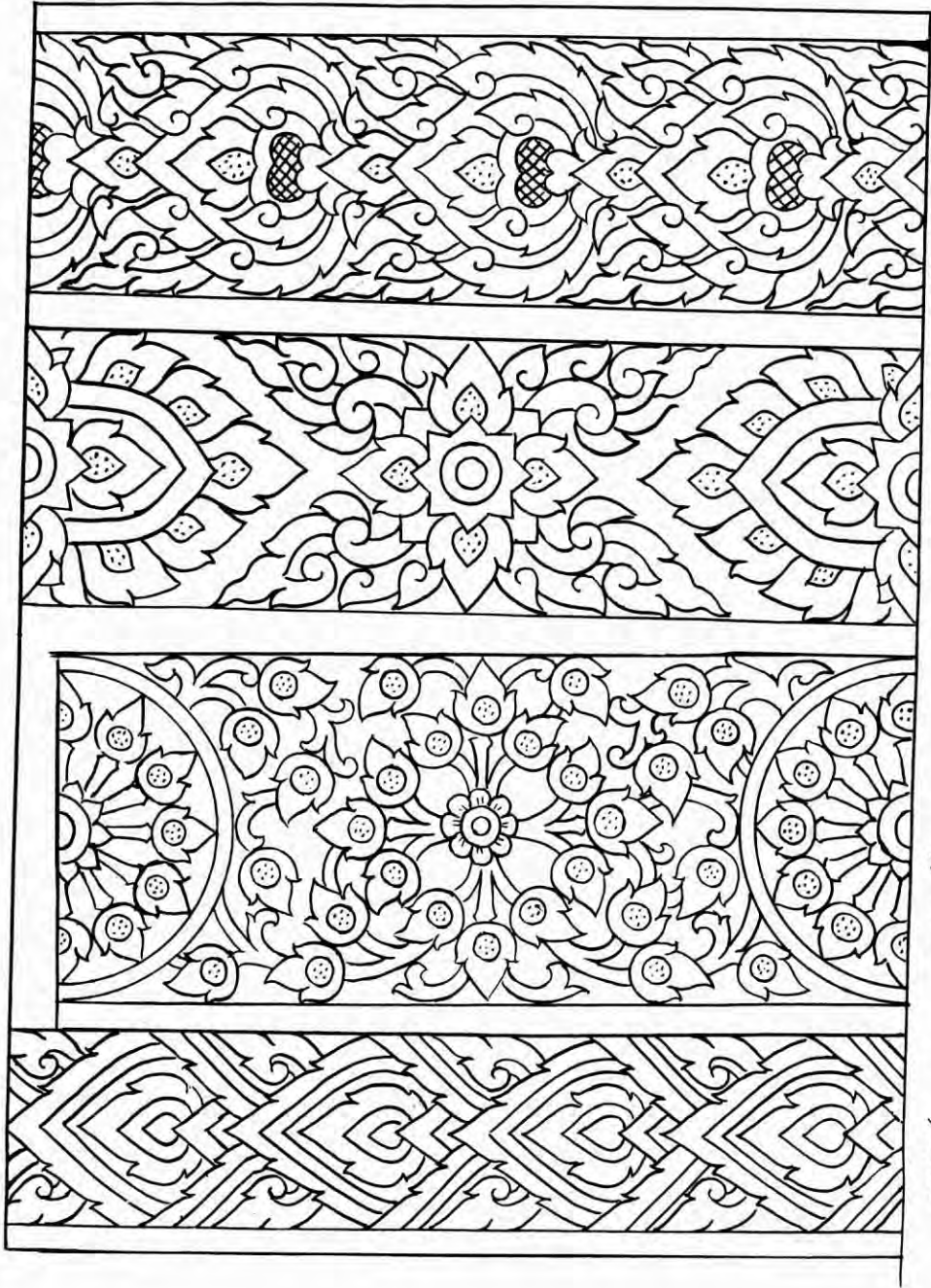
ลายอกเลาบานประตู

ลายก้านขดหน้ากระดาน

ลายเส้น

ลายก้านขดเทพนม

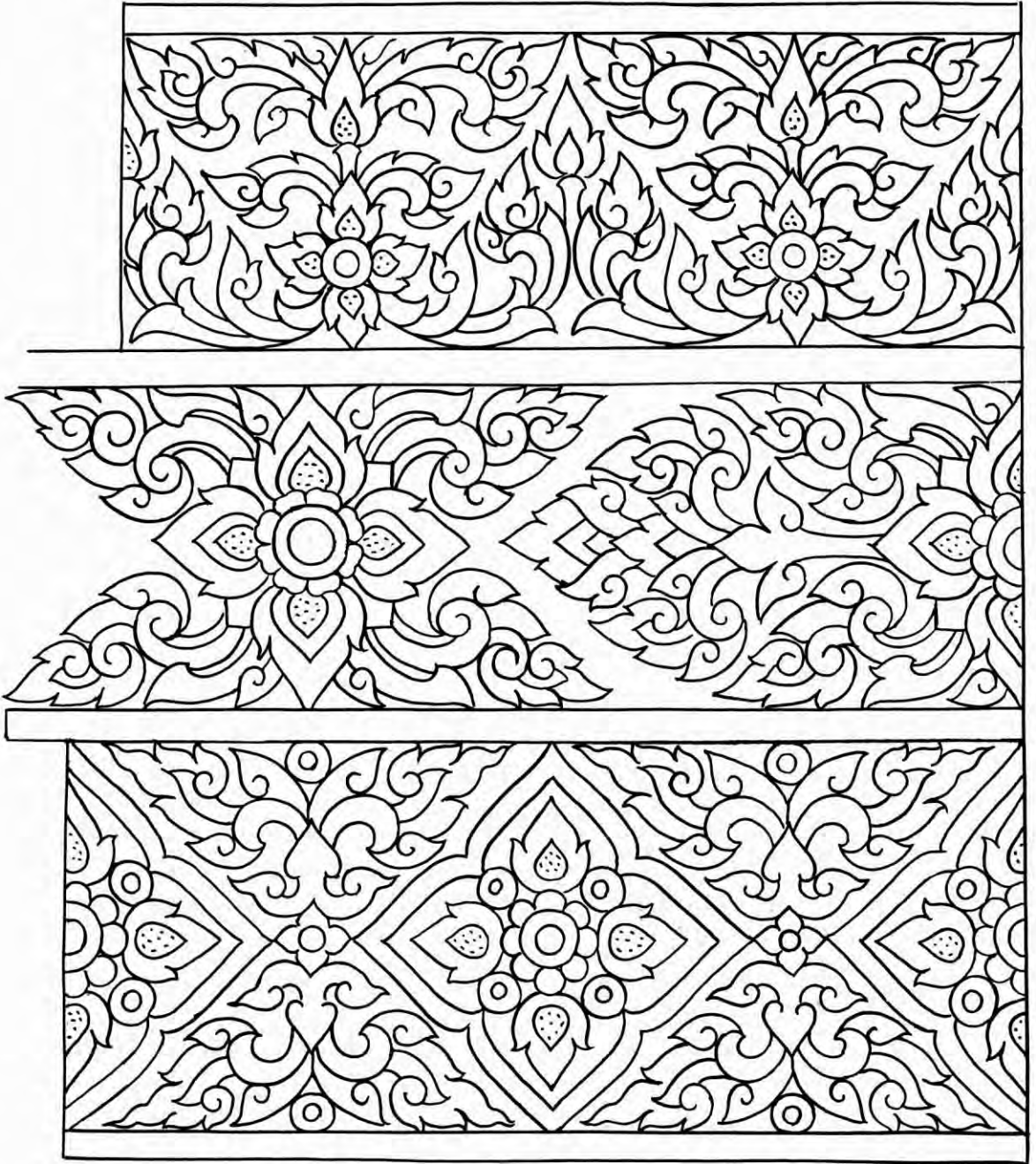

ลายเส้น

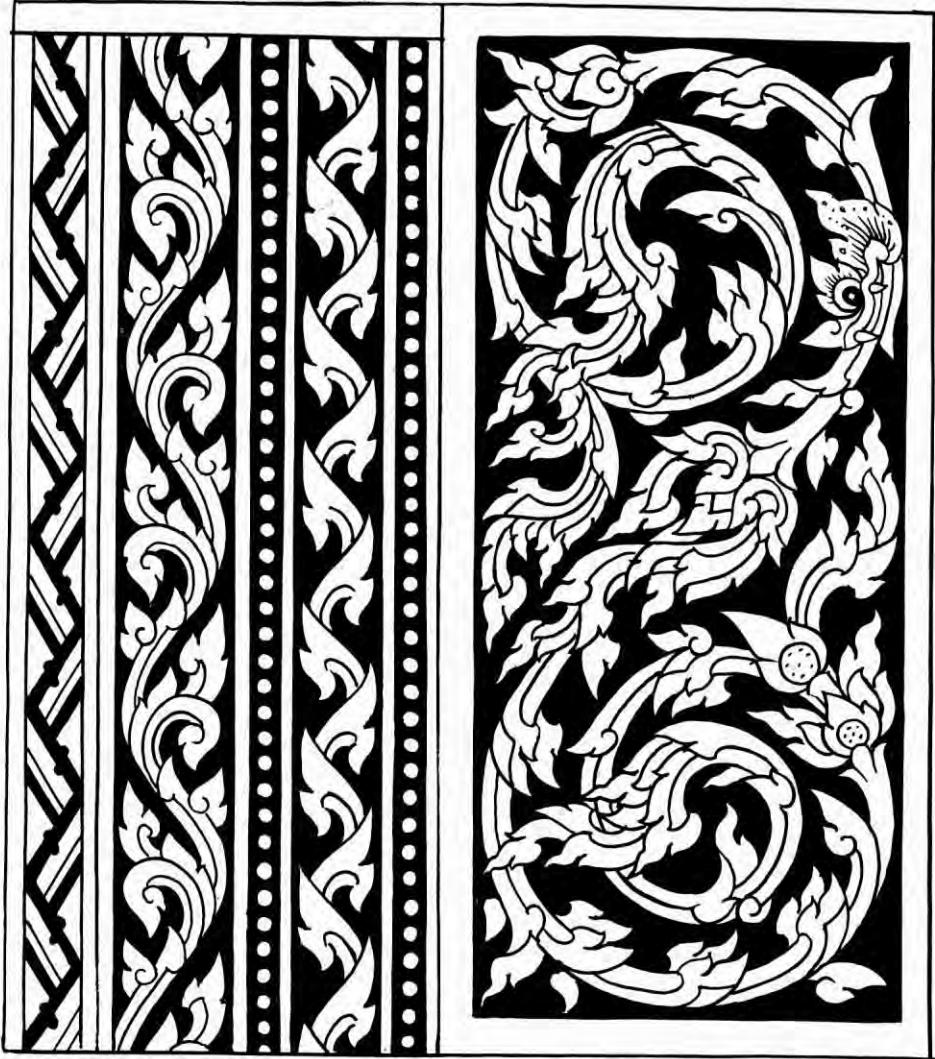
ลายหมึกกระดามลูกศรหักมุม

ลายหน้ากระดาน

ลายเส้น

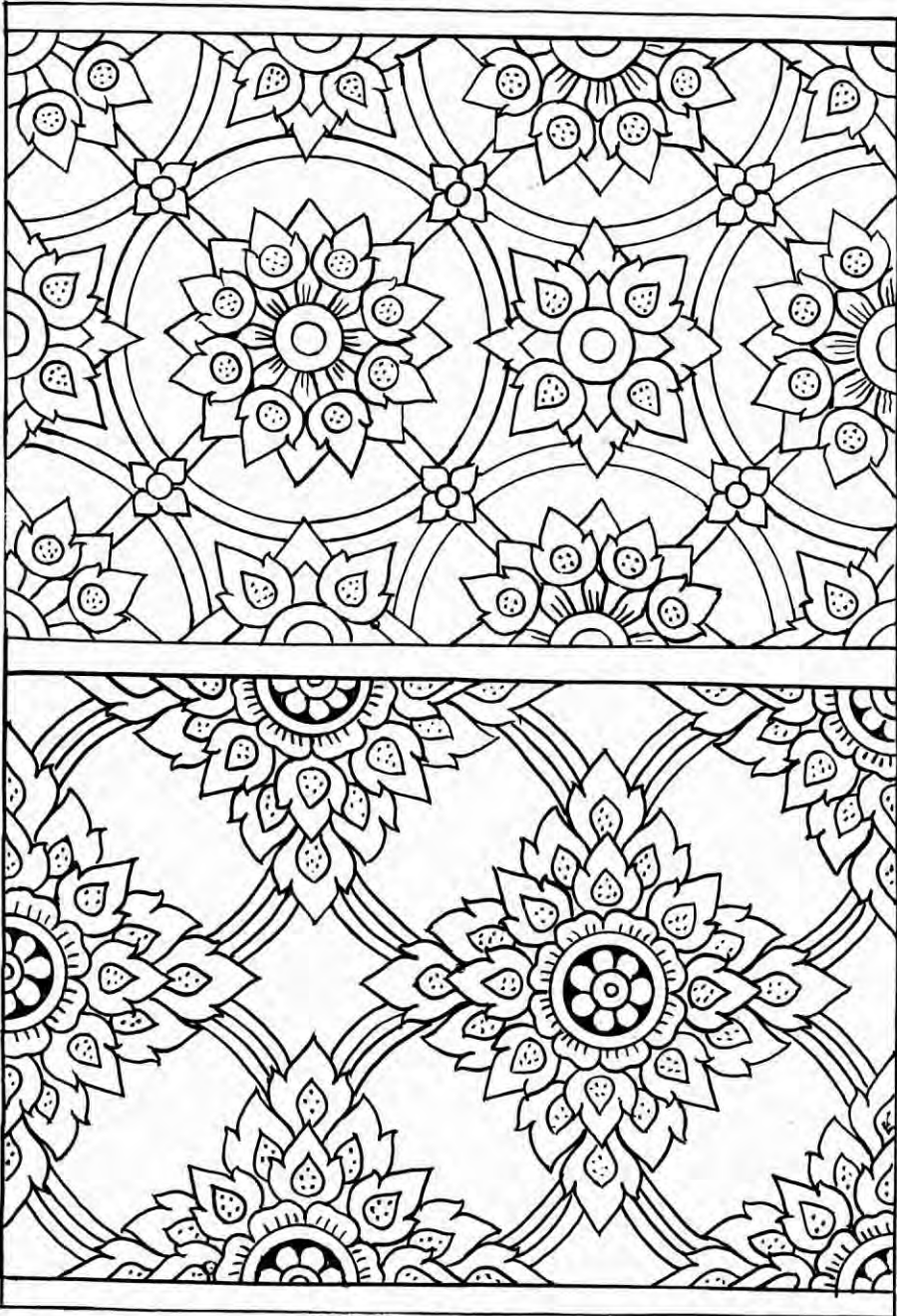
ลายหน้ากระดาน

ลายเข็มซาบ

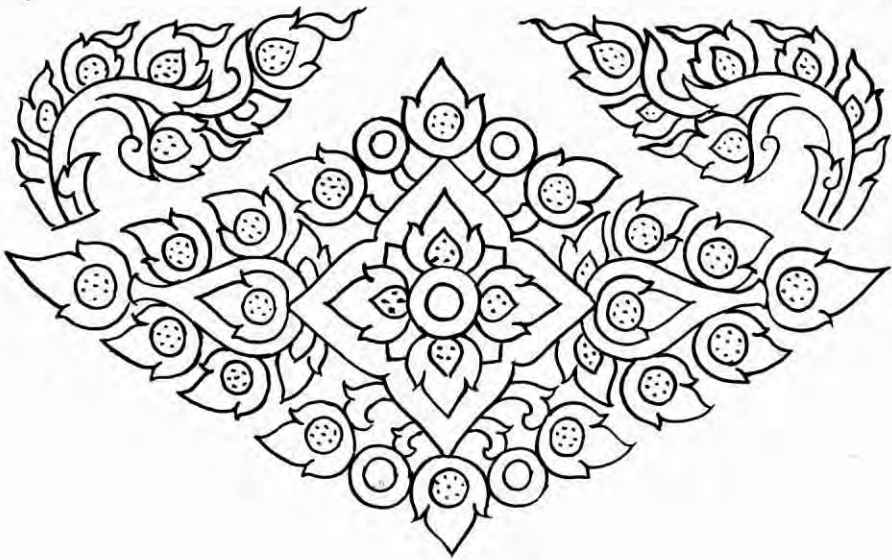
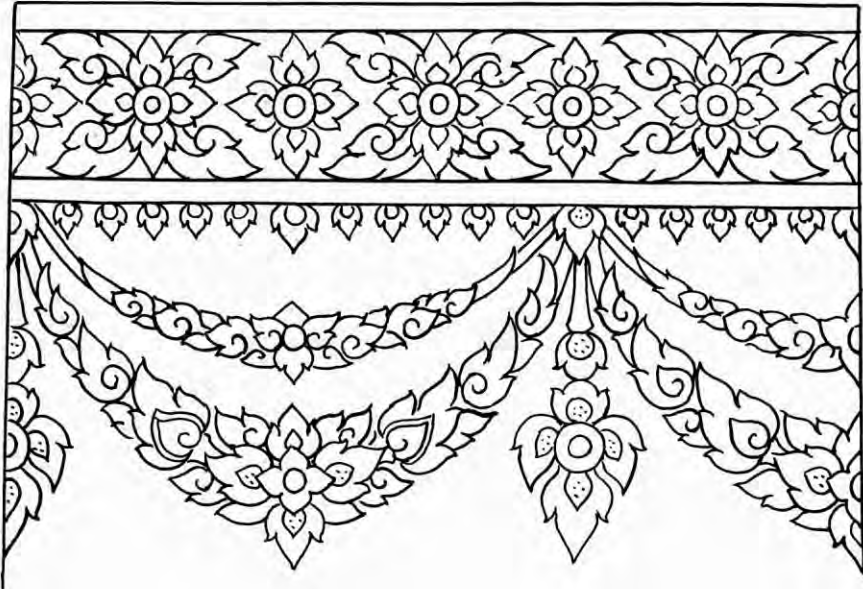
ลายกนกกำนจด

ลายแก้วชิงดวง

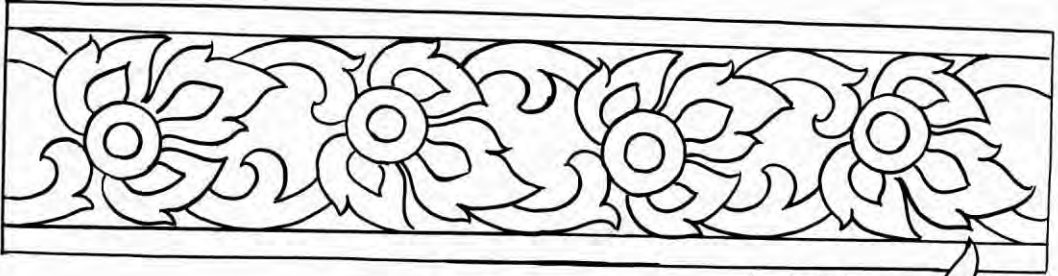

ลายกุดั่นสำหรับทำสายแฉง

ลายเปล

ลายทับทรวง

กระบังมณี

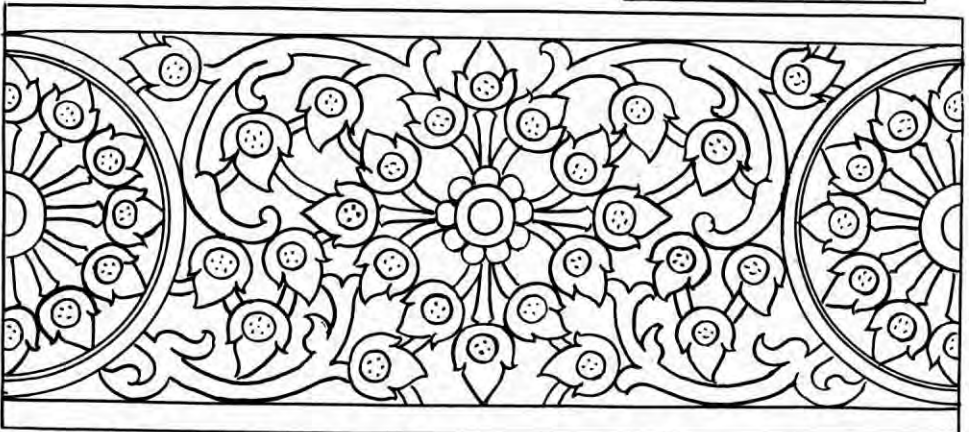
ลายช่อหางสิงห์

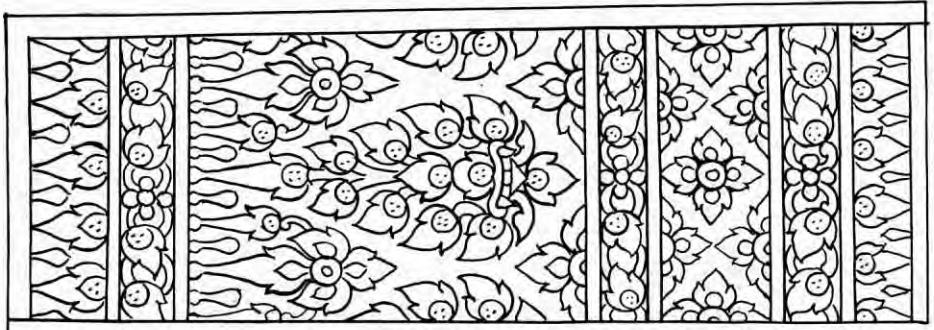
ลายแผงนกเสด็จ

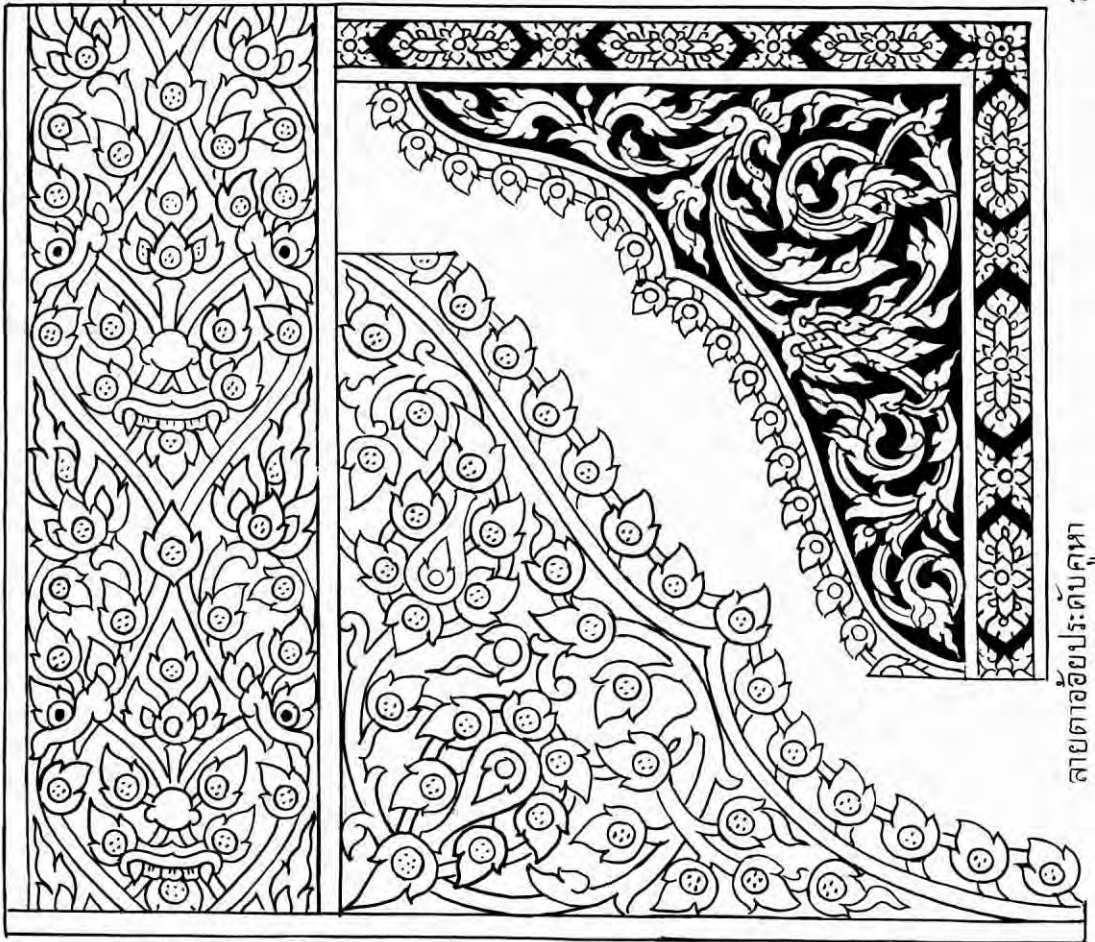
ลายพนักหลังเสด็จ

ลายหน้ากระดานตาอ้อยสำหรับนักรบ

ลายเชิงภมรหัวเส้าเส็ดินเต๋

ลายตาอ้อยประดับคูหา

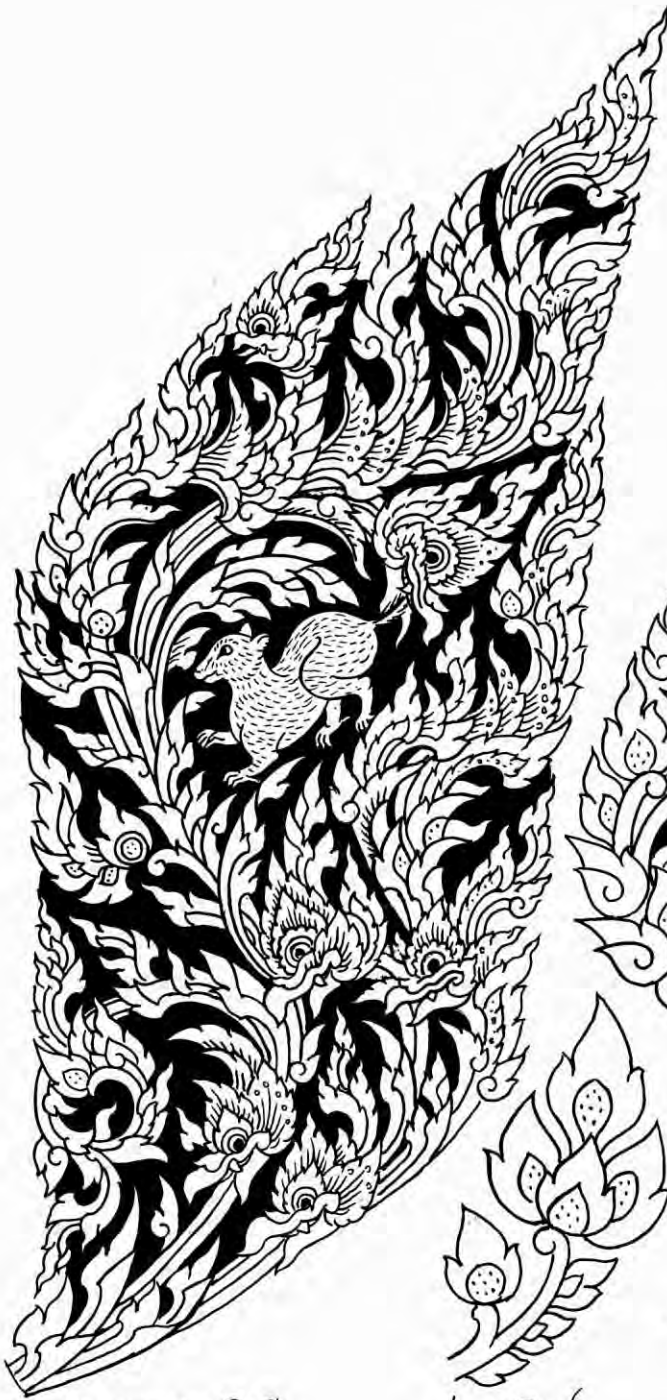
ลายตาอ้อยทำลายเส้า

ลายกรงมุ้งหุ้มเสา

ลายกนกกินี

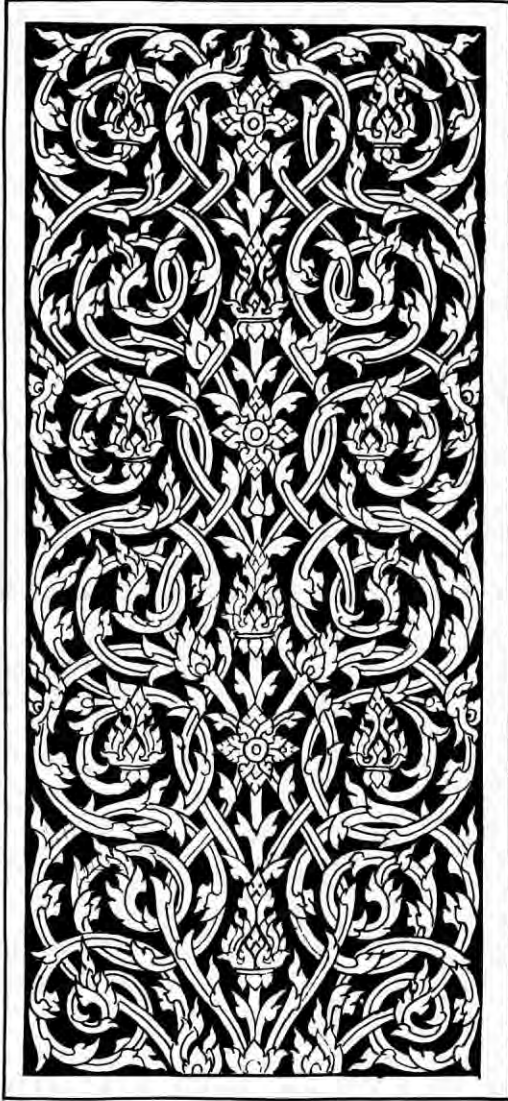
สายเถากนกกีนี

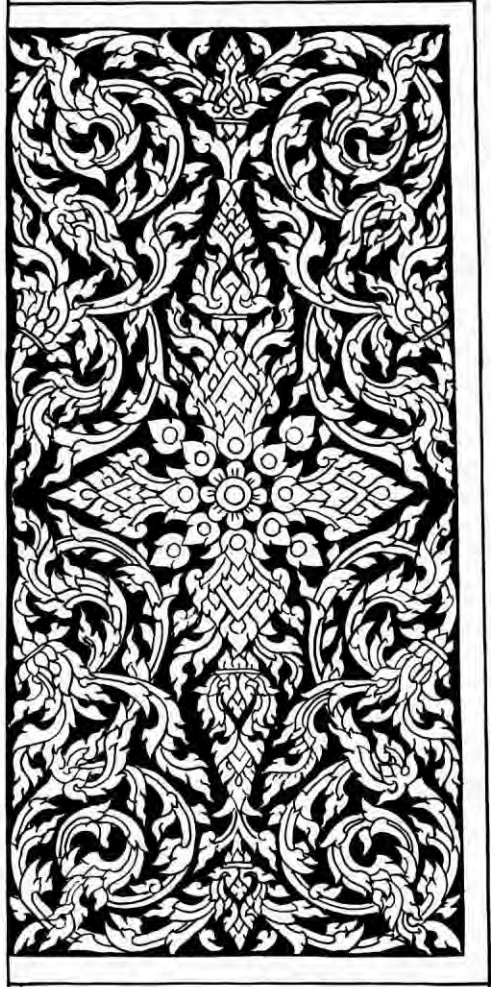
กนกกีนี

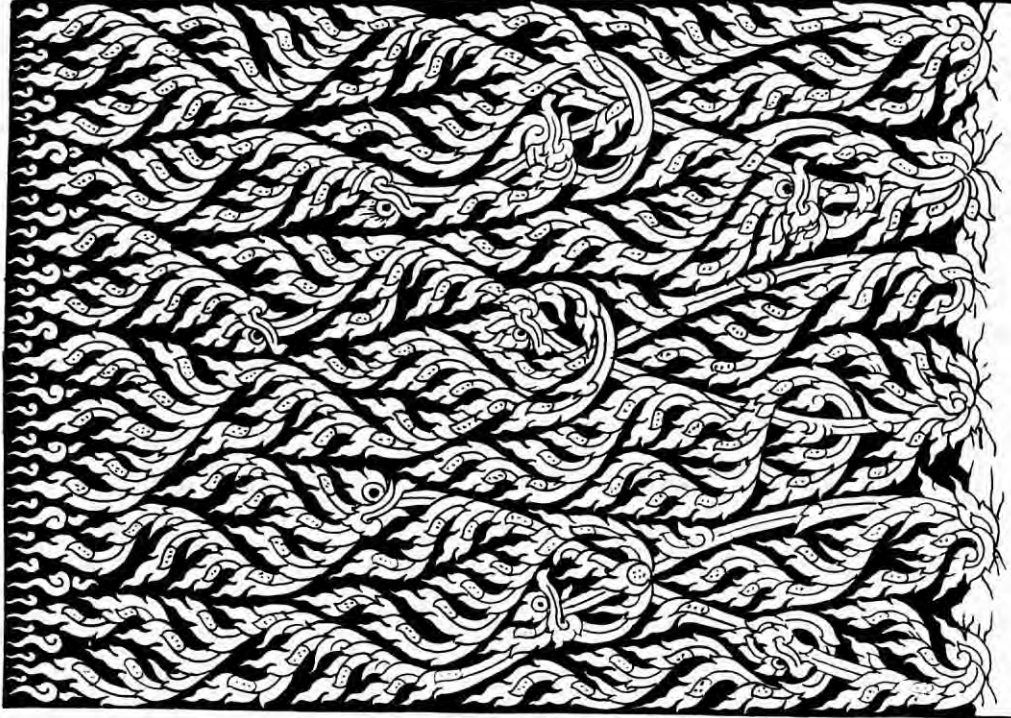
ช่อหางสิงห์

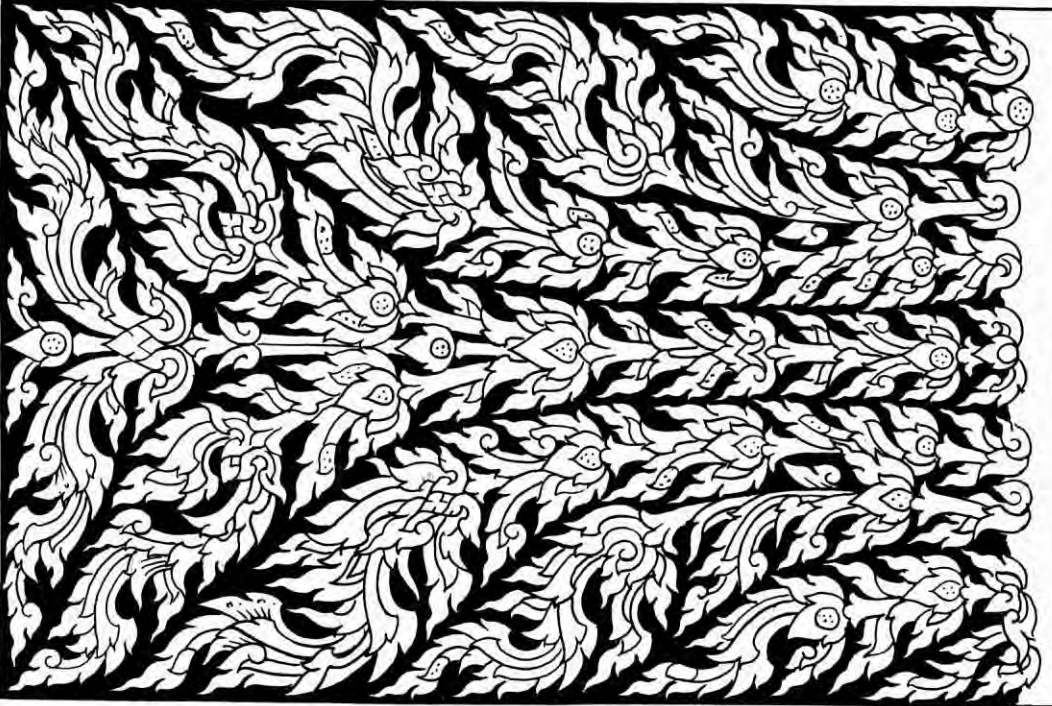
ลายบานประตูนกก้านชด

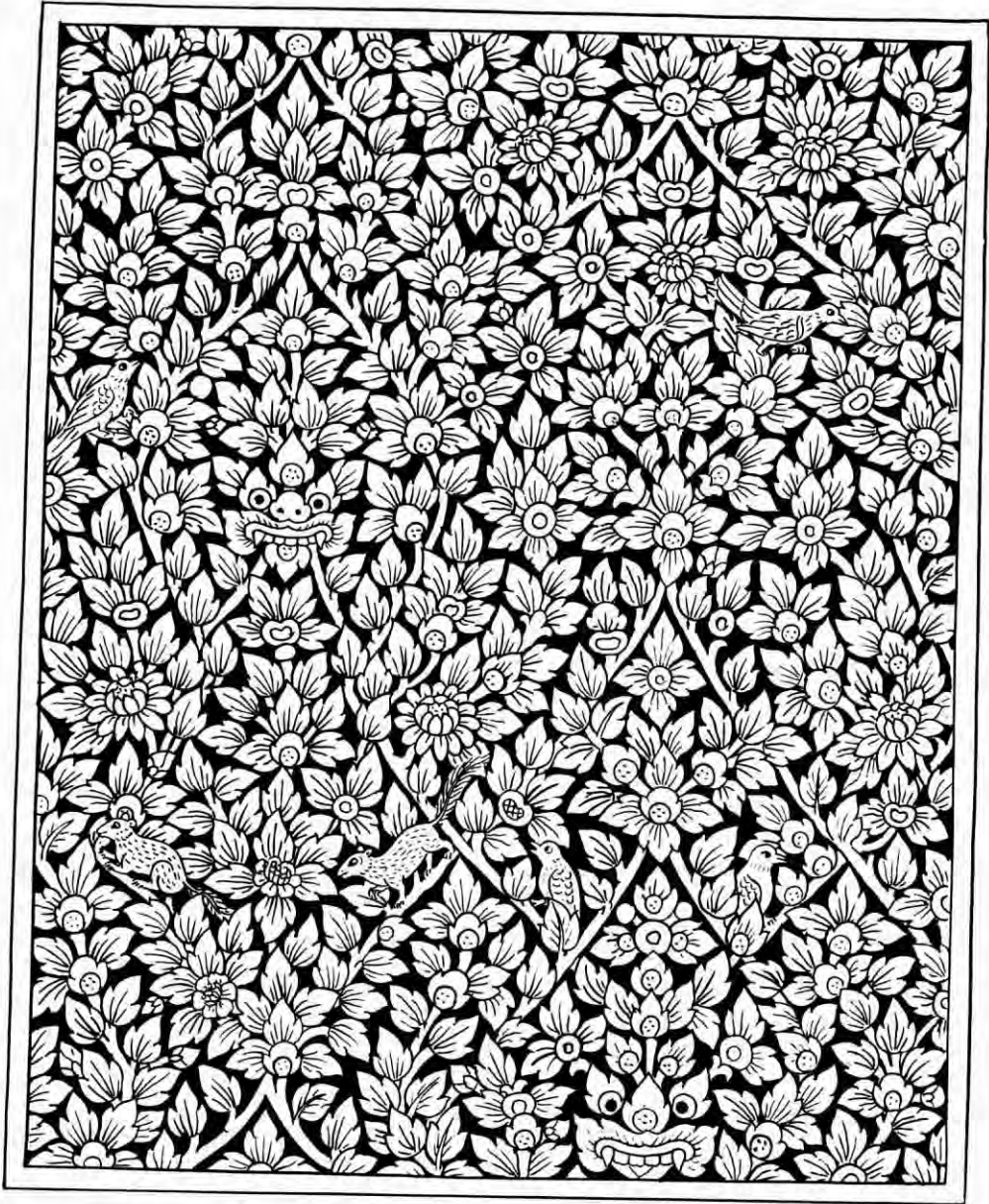
ลายฉลุหินนกก้านชด

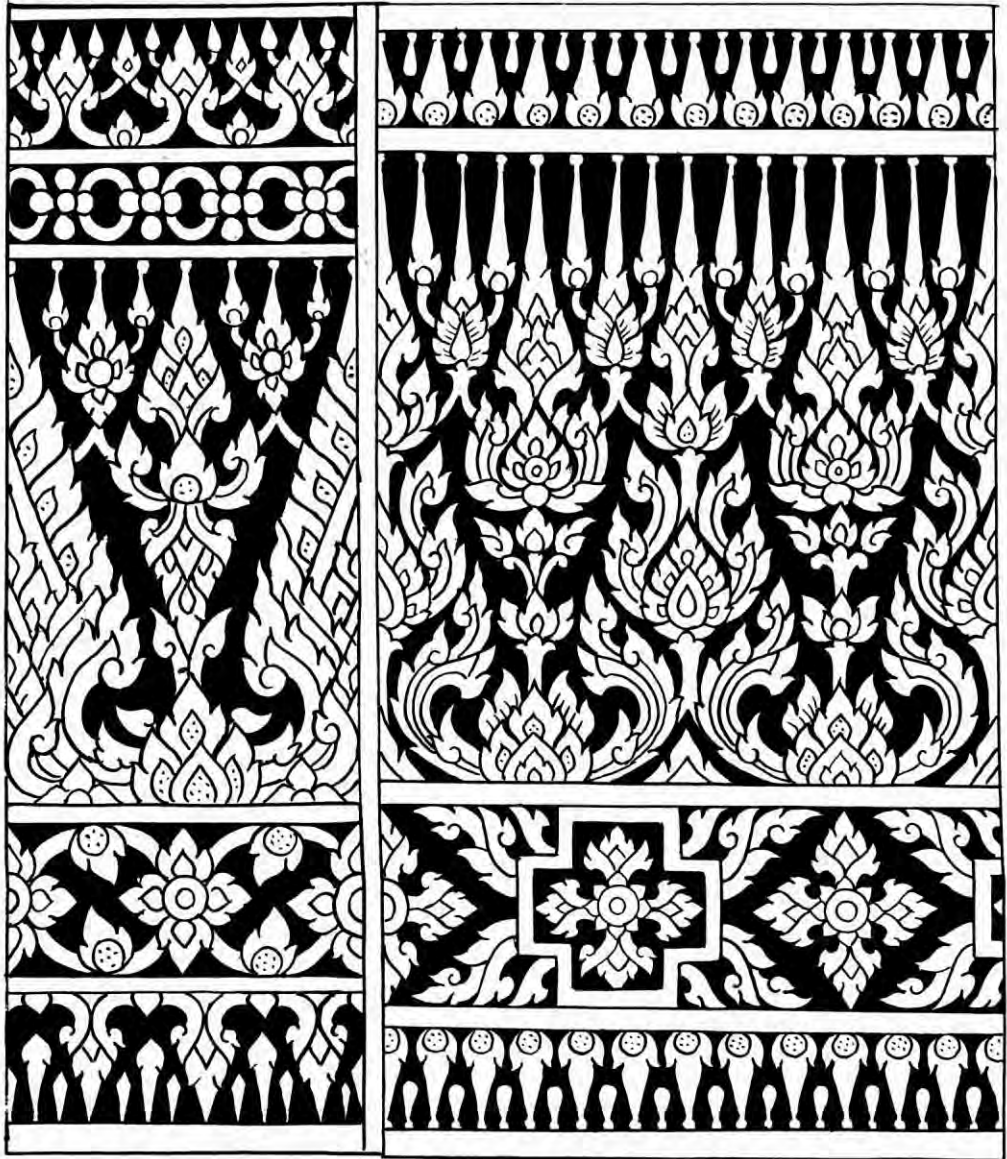
ลายกนกเปลวเพลิง

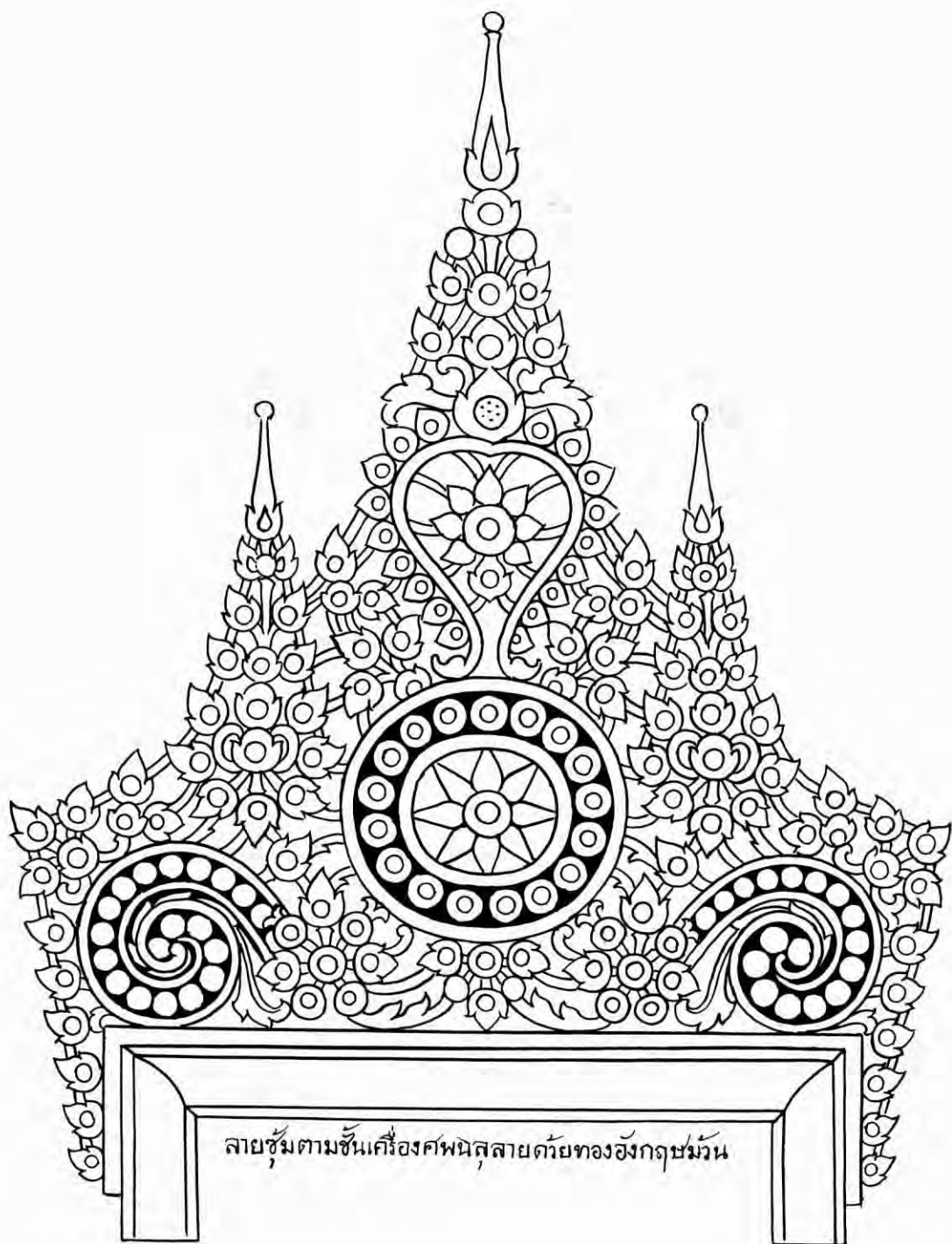
ลายกนกทรงข้าว

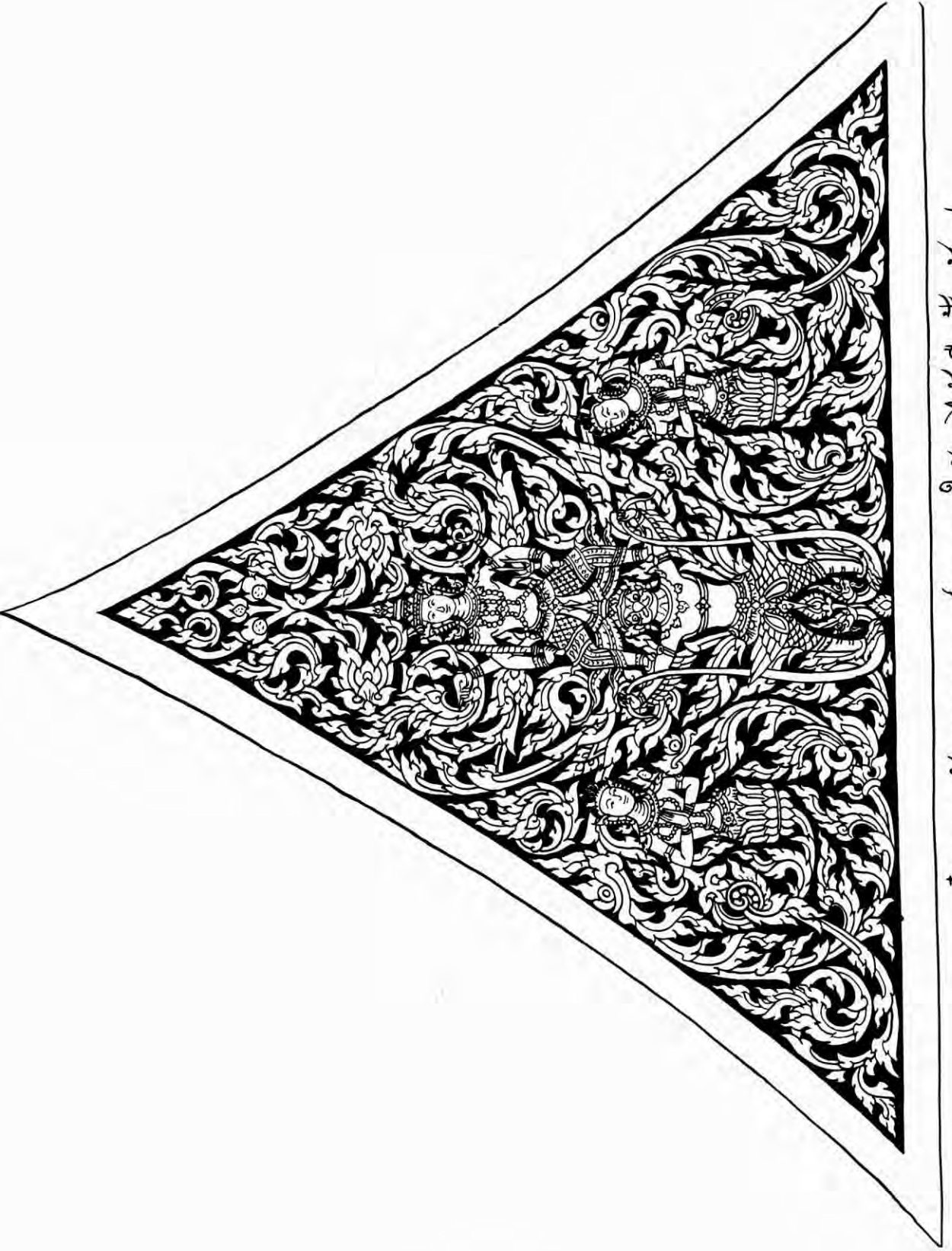
ลายตาอ้อยสำหรับเขียนบานประตูหน้าต่างสายรดน้ำ

ลายเซิงกวยสำหรับทำลายเซิงผ้าผานหรือหัวเสา

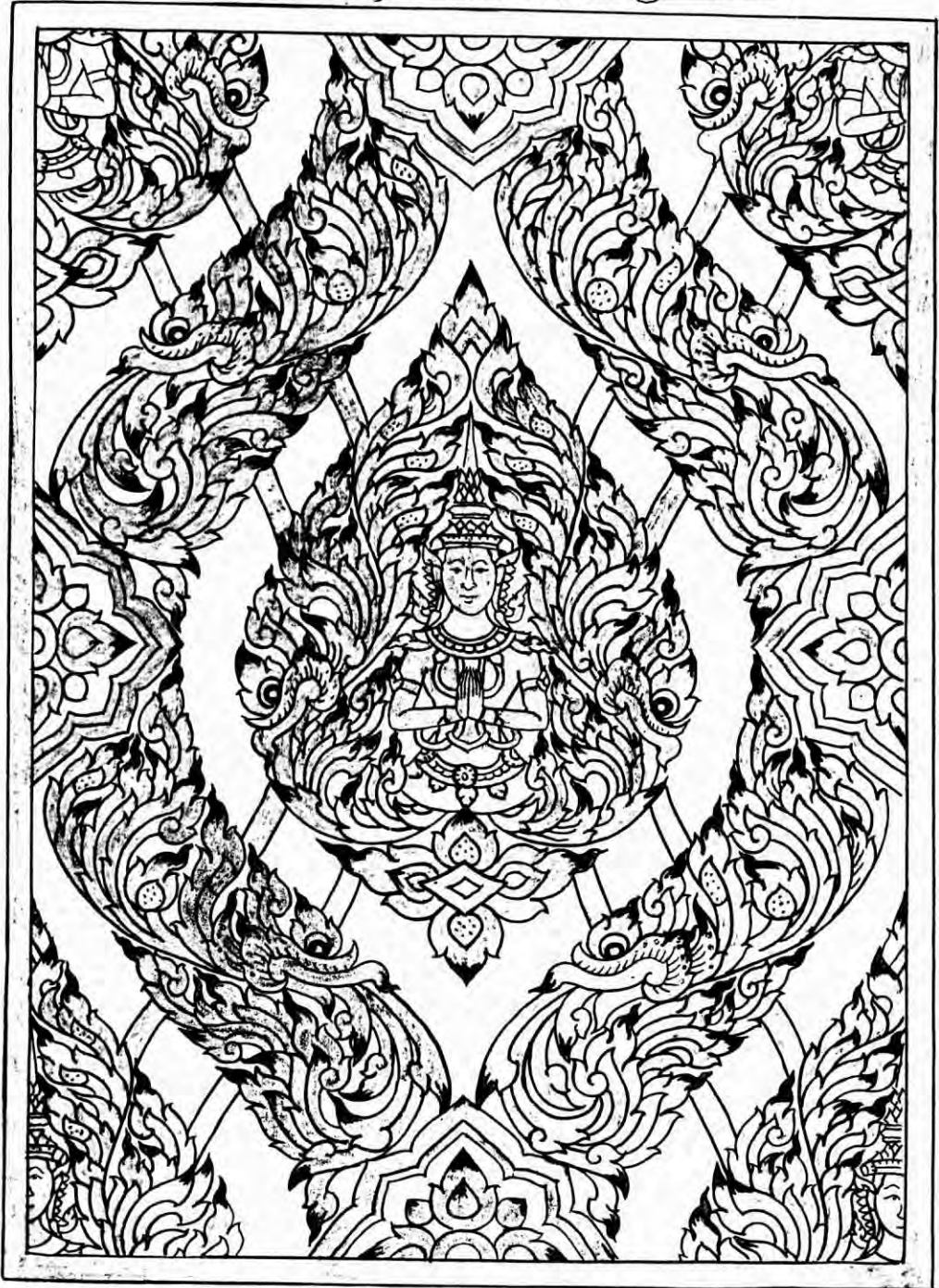

ลายซุ้มตามชั้นเครื่องคหนิลลายด้ายของอังกฤษม้วน

ลายฉลุบนกำแพงวัดมหาธาตุไชยาที่มีหรือเป็นด้วยเป็น

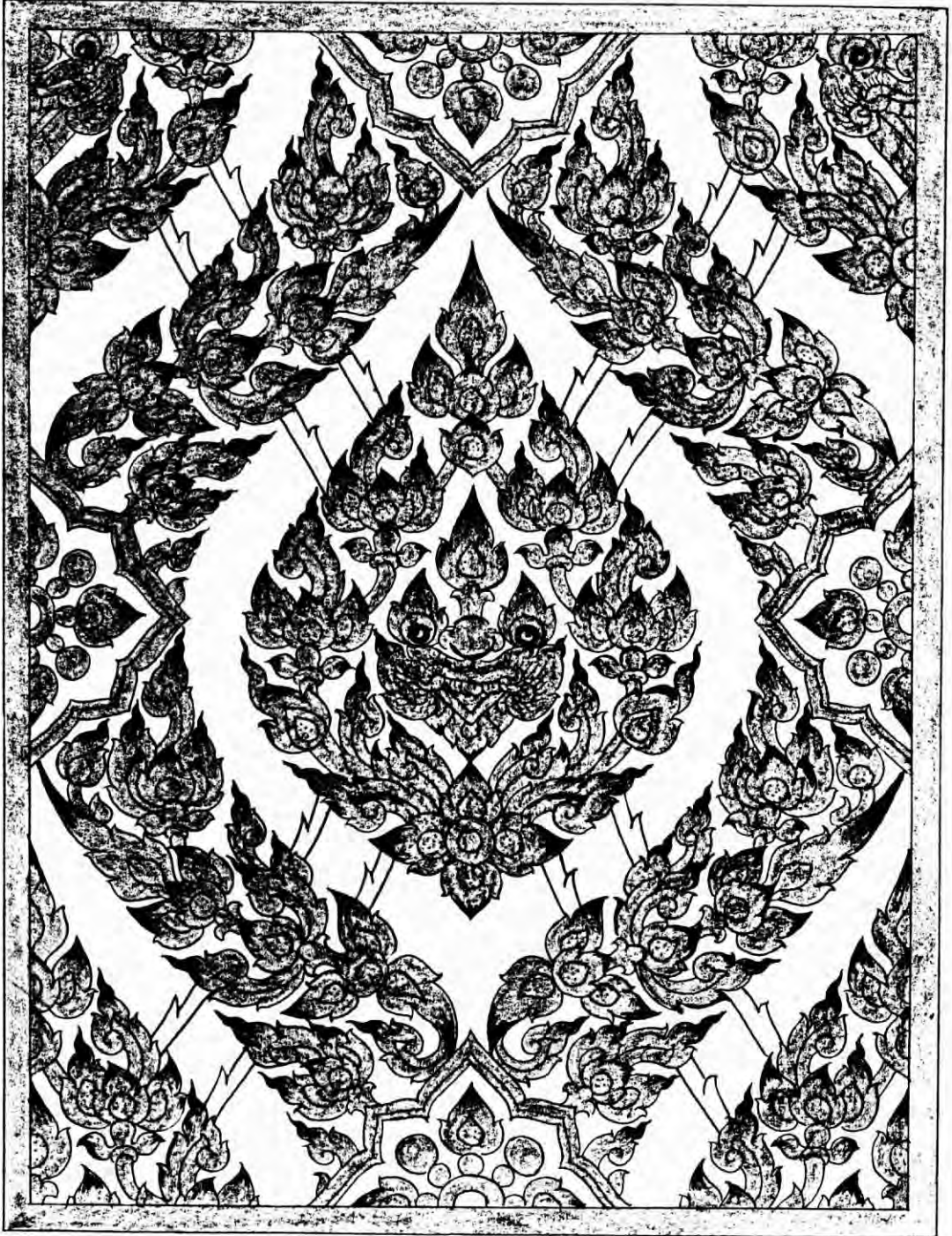
ลายกนกกนิษฐ์มัจฉาปิ่นทัก้านแยง @ ๓๓๓๓๓ ๓๓๓

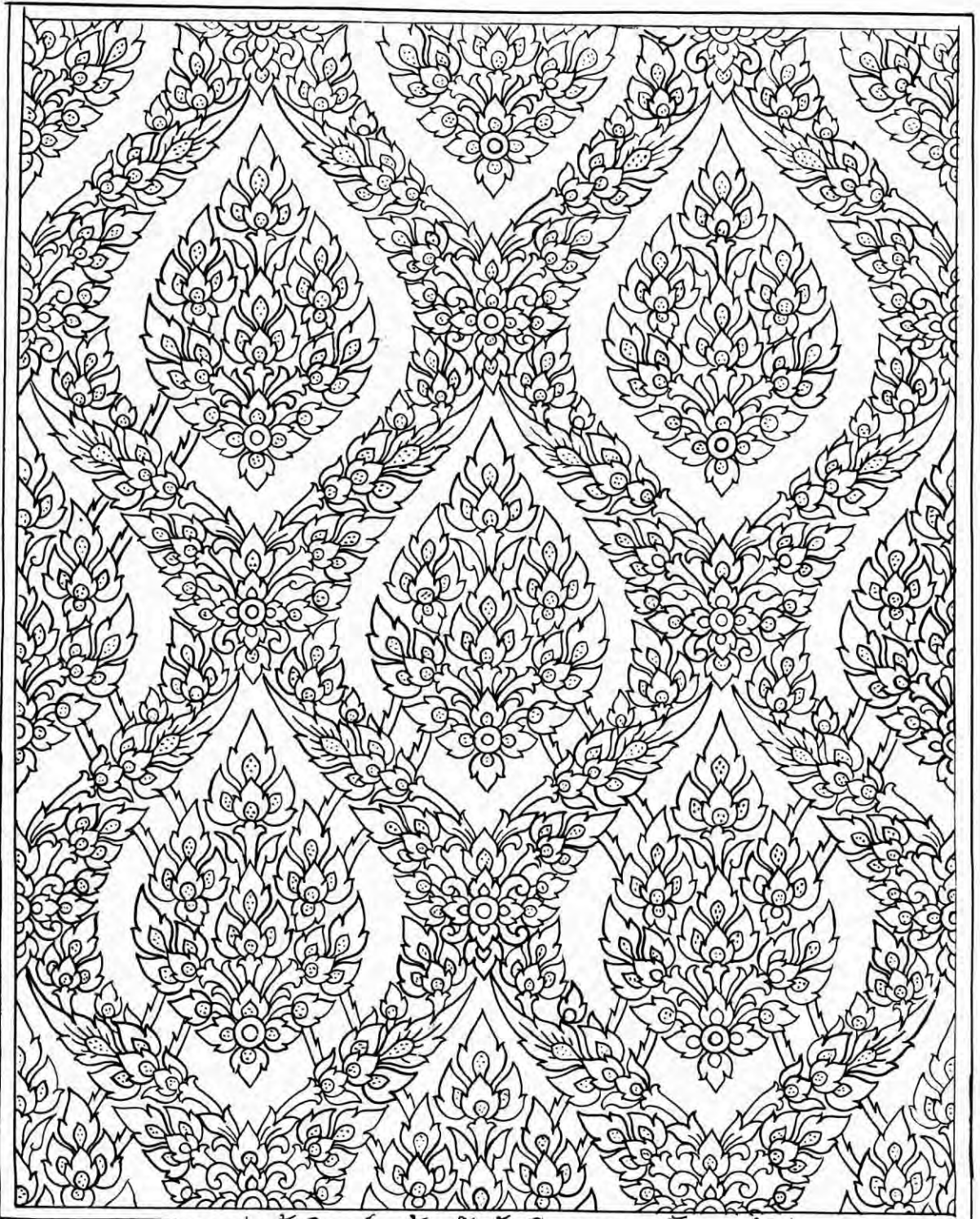

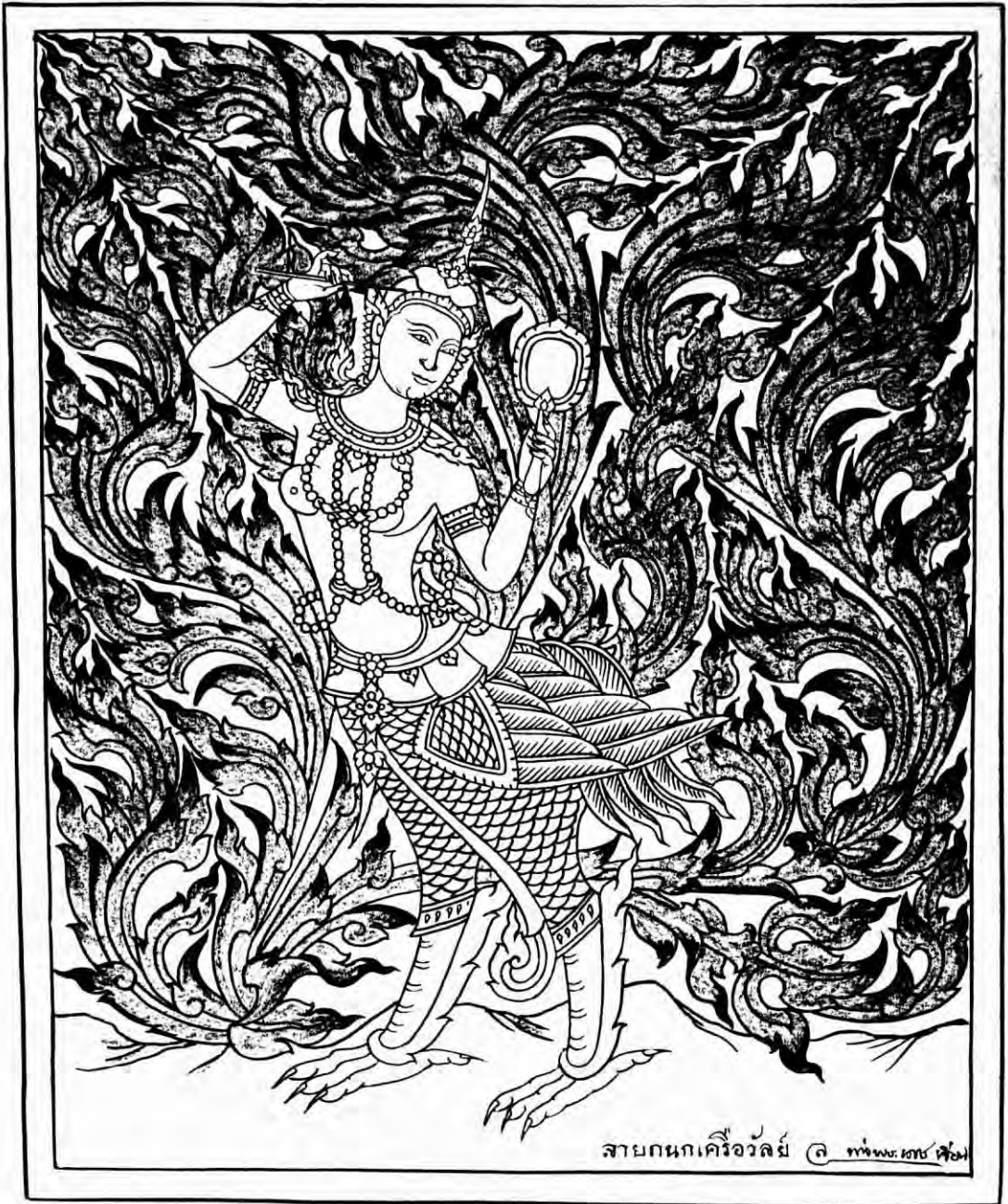
ลายกนกกษัตริย์เทพนม

© นันทพร นันท

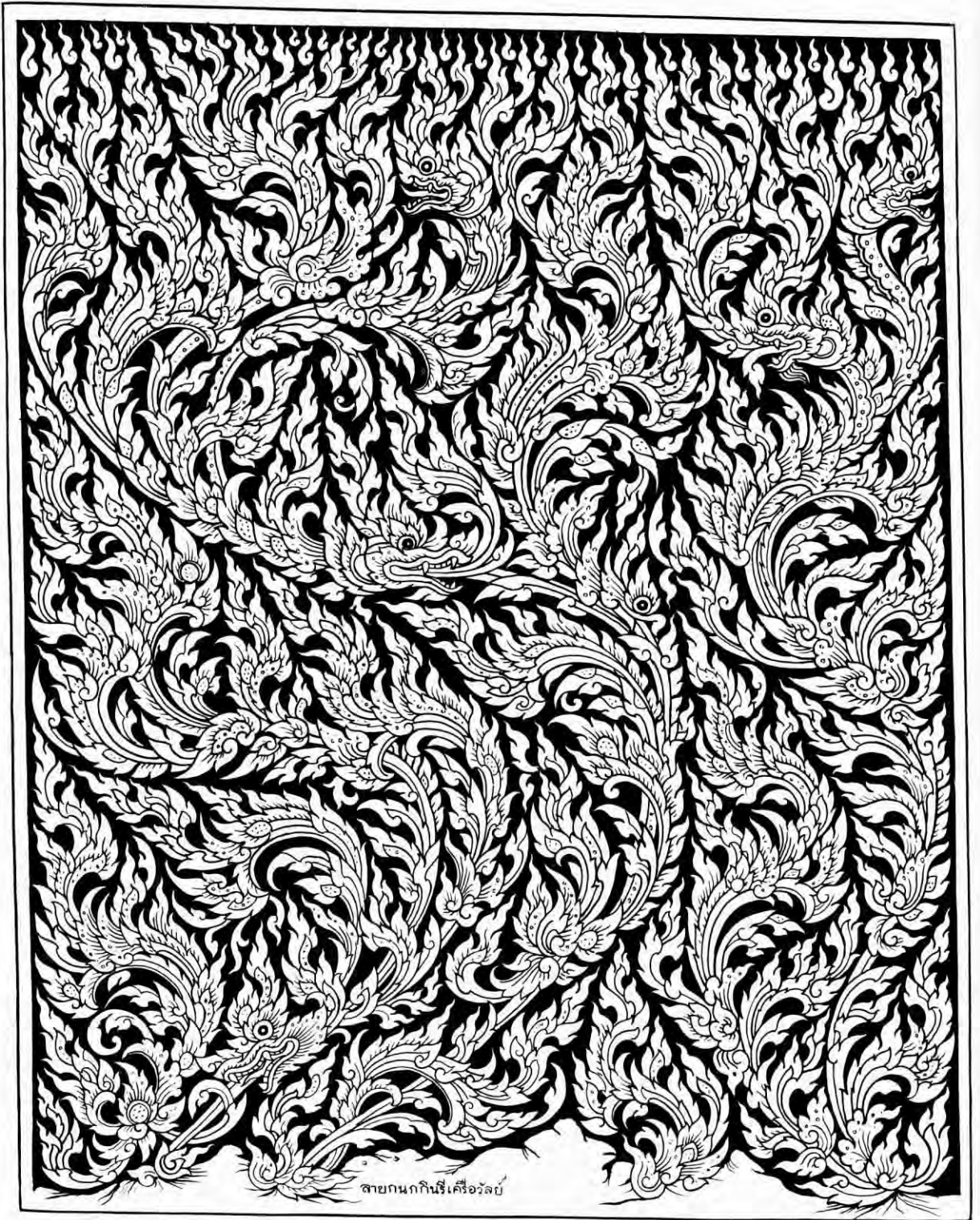

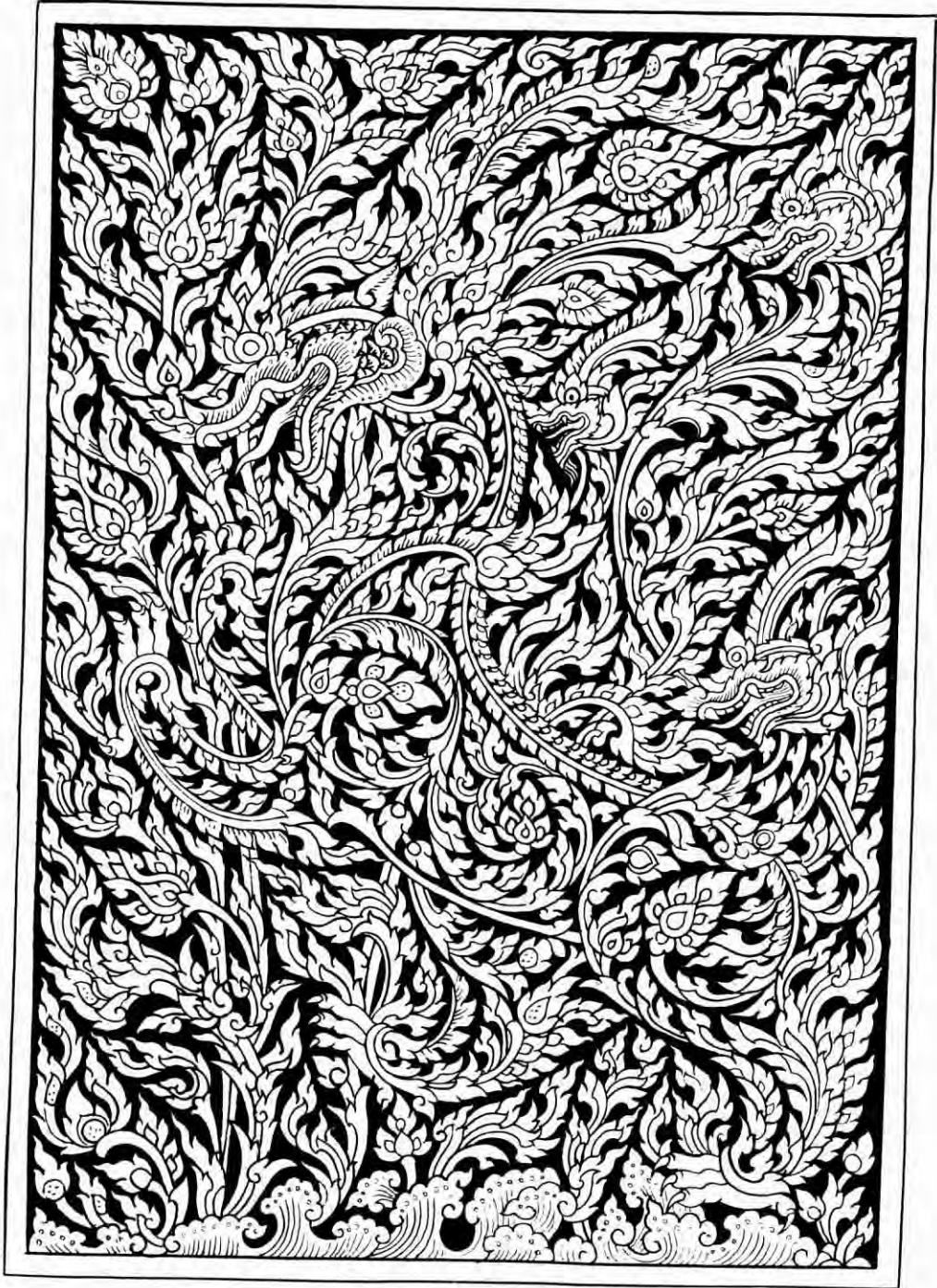
ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ทำอ้อยดำสำหรับเขียนลายรดน้ำบนหน้าต่าง

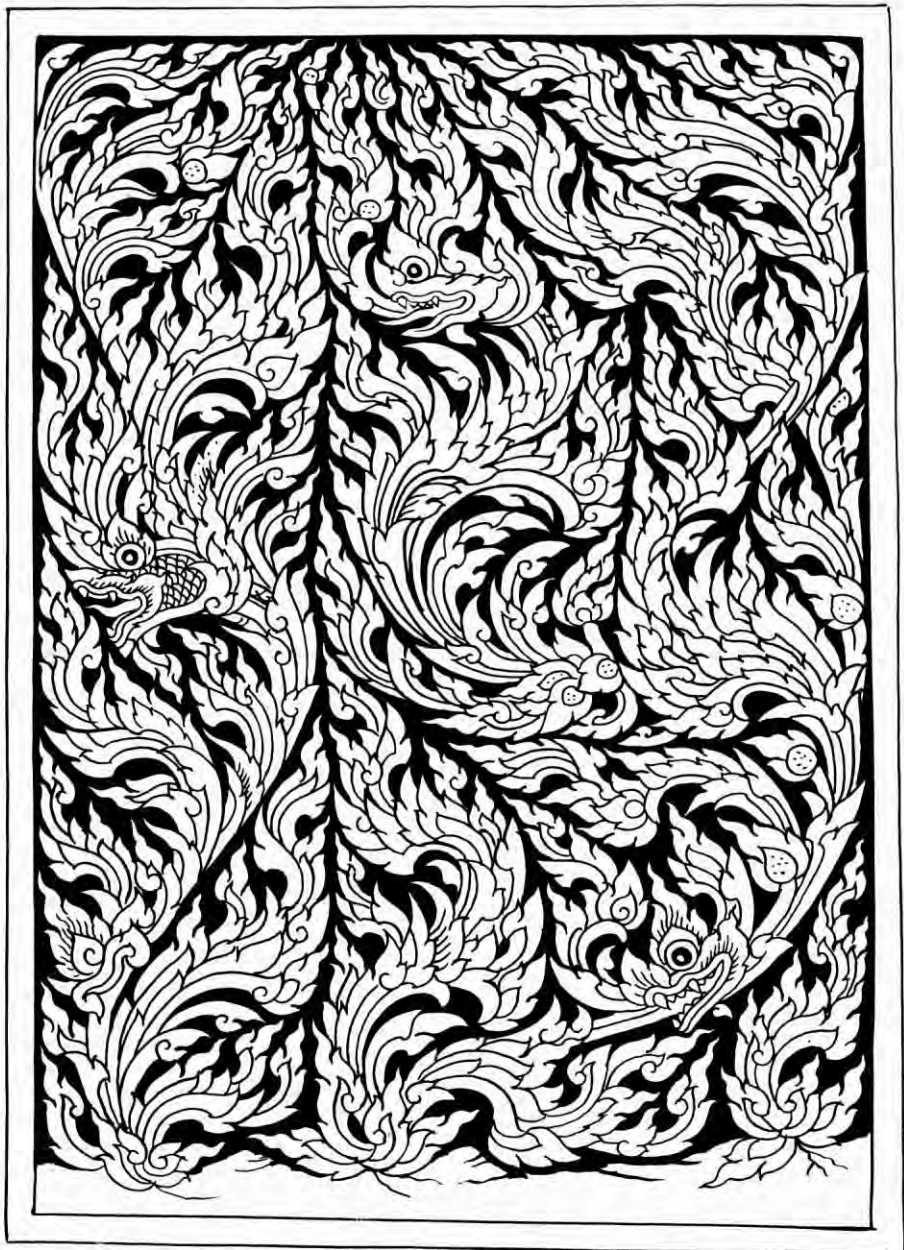
ลายกนกเคียววัลย์ © พ.ศ. ๒๕๖๓

สาขานกกินรีเครื่องวัด

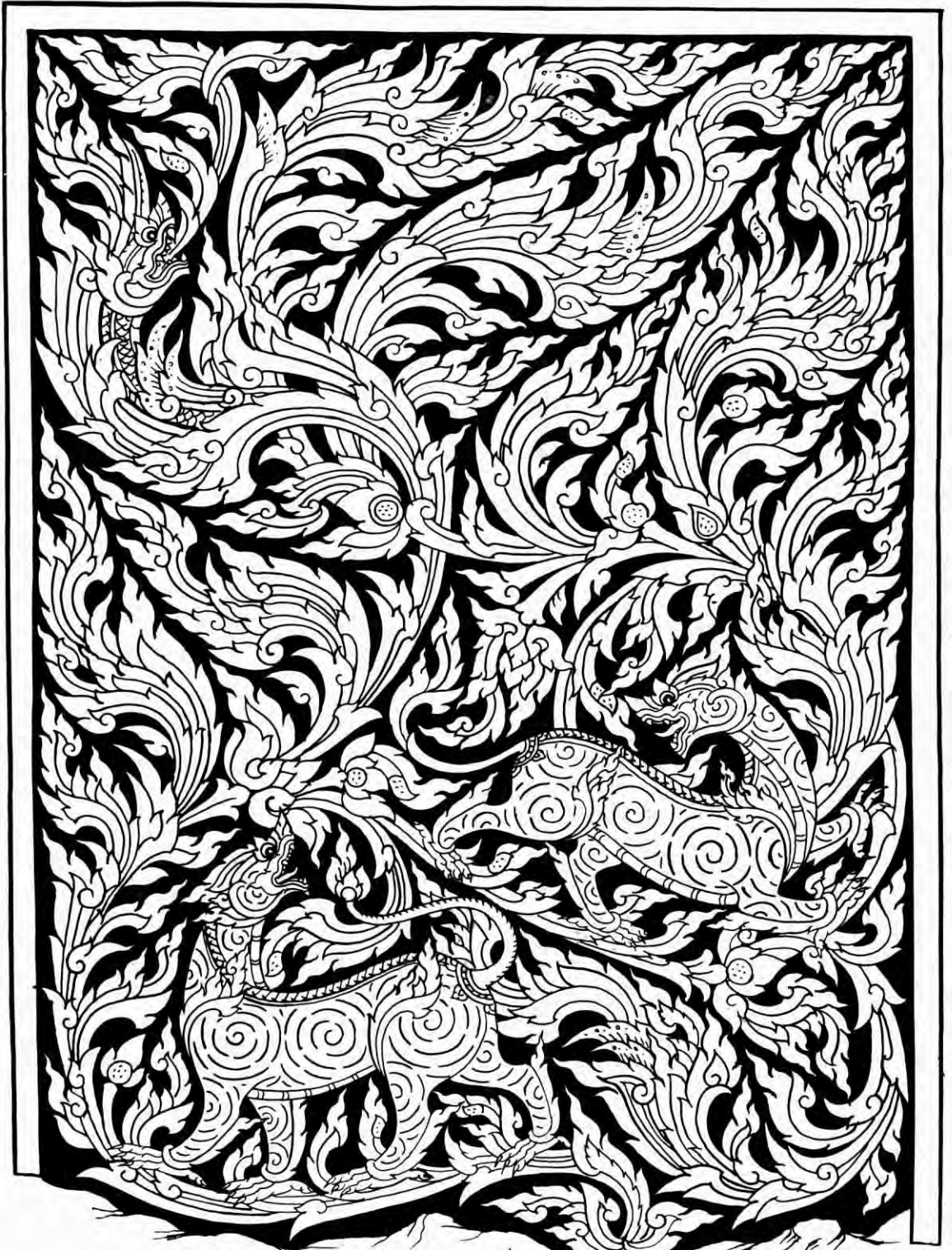

ราชสีห์ลายกนกทงสิงห์

ลายกนกเครือวัลย์

๑ กำแพงหิน สิม

ลายกนกเครื่องวัด หรือกนก:เริง @ ๗๖๗ ๑๐๐ ปี๗๑

